HAYAT GÜZELDİR

mustafa kutlu

dergâh yayınları hikâye

HAYAT GÜZELDİR
Mustafa Kutlu

Hayat Güzeldir'in yayın hakları Dergâh Yayınları'na aittir.

Dergâh Yayınları: 469
Sertifika No: 14420
Türk edebiyatı-hikâye: 42
Mustafa Kutlu serisi: 28
ISBN: 978-975-995-235-8
1. Baskı: Haziran 2011

Kapak Düzeni: Sermin Yavuz Sahife Düzeni: E. Gökçe Aksoy

Basım Yeri: Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi Birlik Cad. Yayıncılar Birliği Sitesi
No: 32 Kapı no: 4G Yakuplu - Büyükçekmece / İstanbul

Cilt: Güven Mücellit & Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok. Güven İş Merkezi No: 6
Mahmutbey - Bağcılar / İstanbul

Dağıtım ve Satış: Ana Yayın Dağıtım
Molla Fenari Sokak Yıldız Han No: 28 Giriş Kat
Tel: [212] 526 99 41 (3 hat) Faks: [212] 519 04 21
Cağaloğlu / İstanbul

Mustafa Kutlu

HAYAT GÜZELDİR

DERGÂH YAYINLARI

Klodfarer Cad. Altan İş Merkezi No: 3/20 34122 Sultanahmet / İstanbul
Tel: [212] 518 95 78 (3 hat) Fax: [212] 518 95 81
www.dergahyayinlari.com / bilgi@dergahyayinlari.com

İçindekiler

Sevinç / 7
Nöbetçi âşık / 11
Çiçek tefsiri / 18
Profesyonel / 23
Sırılsıklam / 29
Karga / 37
Paranın yükü / 43
Hayat güzeldir / 52
Kötü bülbül / 61
Çiğdem güzeli / 64
Şafak pembesi / 75
Caney / 82
Her kuşun bir dalı var / 86
Yara / 94
Rüzgârın oğlu / 98
Sebebimsin / 114
Döne döne / 130
Karpuz / 136
Roman havası / 145
Son iki yaz / 151
Allah bes! / 164

SEVİNÇ

Bir parkta iki simitçi çocuk.
Yan yana bir banka oturmuşlar.
Etrafta çiçekler, kelebekler; çocuklarının elinden tutmuş gezdiren anneler, kalın mercekli gözlükleri ile gazeteye dalmış ihtiyarlar, binbir şamata ile birbirine sataşan, gülüşen mektep kaçkını öğrenciler, dilenciler, çöpçüler.

Simitçiler sekiz on yaşlarında. Kara-kavruk-zayıf. Belli ki beslenme yetersizliği ile büyümüşler. Aynı mahallenin çocukları bunlar, aynı ağızla konuşuyorlar, belli ki taşradan henüz gelmişler.

İkisi de yorgun ve aç.
Vakit öğle üzeri.
Parkın çeşitli noktalarında bulunan büfelerden döner, sucuk kokuları geliyor. Önlerinden iri sandviçlerini ısıra ısıra kendi yaşlarında çocuklar geçiyor.

Bezgin gözlerle etrafa bakıyor, bakmaktan usanıyorlar. Sonunda biri dayanamayıp:
– Hadi bir simit yiyelim, diyor.
Simitler alüminyum tepside dizilmiş duruyor. Her zaman yaptıkları gibi kimin tepsisinden simit alınacak diye çöp çekiyorlar. Biri, eline biri uzun öteki kısa iki çöp alıyor; ellerini arkasında gizleyip kısayı bir avucuna, uzunu öteki avucuna saklıyor. Sonra iki kolunu birden öne çıkararak yumulu ellerini arkadaşına uzatıyor. Öteki bir süre süzüyor bu yumrukları, bir türlü karar veremiyor.
Sonunda "ya şundadır, ya bunda" yapıp birini seçiyor. Kısa çıktı, kaybetti.
Hiç tasalanmadan yanındaki kendi tepsisinden bir simit seçip "Hadi" diyor.
Her zaman böyle yapıyorlar.
Simidin bir ucundan biri, öbür ucundan öteki tutup "Bir, iki, üç" deyip asılıyorlar. Simit aynı anda iki parçaya bölünüyor. Birine az, ötekine çok düşüyor ama ikisi de hakkına razı.
Bu defa öyle olmadı.
Simidin bir parçası bayağı büyük kaldı. Büyüğü kazanan arkadaşının payına baktı, canı sıkıldı. "Olmadı" dedi. "Benimki çok." Öteki "Şans işte, boşver" dedi ve kendi payını yemeye başladı. Büyük parçayı kazanan bir türlü yiyemiyor.
Şans da olsa haksızlık bu.
Dayanamayıp fazla parçayı kopardı ve arkadaşı-

na uzattı. Arkadaşı "Alamam" dedi "O senin hakkın." Beriki kararlı: "Olmaz, yiyemem, bölüşelim." diyor. Bir zaman alırsın, almazsın diye çekiştiler.

Onlar çekişedursun, parkın uyanık güvercinleri hiç çekinmeden önlerine kadar gelmiş, dökülen susamlara dalmışlardı. Çocuklar fazlalık olan parçayı güvercinlere doğradı. Önlerinde bir güvercin bahçesi oluştu.
Biri çekinerek ayaklarına dolanan kuşlardan birini okşadı. Hayret, kaçmıyor. Bir daha okşadı, bir daha, çok hoşuna gitti bu. Hayatında ilk kez bir güvercin okşuyordu. Onu gören öteki de güvercinleri okşamaya başladı. Arada bir göz göze geliyor birbirlerine gülümsüyorlar. Yüzsüz güvercinleri aç sanmışlardı. Kalan simitlerini de doğradılar. Kuşlar yedikçe sanki onlar doyuyordu. Güvercinlerin parlak tüylerinden geçen sevgi ve merhamet en saf hali ile çocuk kalplerini doldurmuştu.

Sonunda simitler bitti.
Ortada tek bir susam tanesi kalmadı.
Güvercinler birden havalanarak ve çocukların yüreklerini ağıza getirerek uçtular.
İleride simit yiyen bir genç çiftin önüne kondular.
Simitçiler birbirlerine baktı.
Sonra güvercinlere baktı.
İkisi de sevincini bulmuştu.

Artık ne açlık, ne tasa. Artık gidebilirler, yeniden satışa çıkabilirler.
Herbirinin etrafında yüzlerce melek dolaşıyor. Elbette bütün simitleri satacak, cepleri para dolu olarak analarına koşacak, bu güvercin hikâyesini anlatacaklar.

NÖBETÇİ ÂŞIK

Gecenin yarısı geçmiş.
Kar yok ama hava buz gibi.
Bir sınır karakolunun nöbetçi kulübesi.

Nöbetçi üşüyor, ama fazla hareket ederek kendini göstermesi yasak. Ayaklarını oynatıyor, ellerini hohluyor, nafile. Bir de tedirginlik var. Kurşunun nereden, ne zaman geleceği belli değil.
Gözlerini mazgal deliğinden ayırmıyor, karşıda meşelikler, ay aydınlığında yaprakları parıldıyor.
İçini ısıtacak bir şey lazım. Bunun ne olduğunu biliyor ama zor. Üstünde parka, parkanın altında üniforma, bir sürü techizat, ağır bir silah.
Hadi bunları geçtik, o iç cebe ulaşmak için kaç düğme çözecek.
"Donacam valla! Ne olursa olsun" deyip düğmeleri ağır ağır usulünce çözmeye başlıyor.
Sanırsın Âşık Kerem buluştukları gece Aslı'nın düğmelerini çözüyor. O kadar yavaş, o kadar itinalı.

Çözülecek düğmeler nihayet bitiyor. Techizat ve tüfeği dengeliyor. Bir elini koynuna sokup cüzdanını çıkarıyor. Fotoğrafın hangi gözde olduğunu ezbere biliyor. Parmak uçlarını sıkıştırıp çıkarıyor.

İşte fotoğraf.

Nişanlısı ay aydınlığında ona gülümsüyor. Nöbetçi "Az kaldı" diyor, "Sık dişini".
Bu nur yüzden saçılan ışık nöbetçiyi ısıtıyor. Ne gecenin soğuğu, ne kurşunun sesi.
Demeye kalmadan eldivenli elden düşüyor fotoğraf.

Hay aksi.

Almaya eğiliyor.
O anda kurşun mazgal deliğinden ıslık çalarak geçip kulübenin kapısını deldikten sonra dışarı çıkıyor.
Yeniden donuyor nöbetçi. Dişlerini sıkarak "Vay namussuz vay. İğne deliğinden geçirdi kurşunu be! Bunun garanti gece görüş dürbünü var."
Diz üstü çömelip titreyen elleri ile fotoğrafa bir daha bakıp, bir daha ısındıktan sonra, daha doğrusu bu güzel insandan aldığı enerji ile âdem ejderhası kesilip korkuyu falan bir yana fırlatıyor. Resmi yerine koyup cüzdanı cebe indiriyor. Bu defa parmakları arı gibi çalışıyor.

Düğmeler iliklendi, silah elde. "Hazırım" diyor içinden. "Hazırım, çünkü bunlar kulübeyi denedi. Karşılık verirsem, tamam orda diyecekler. Vermez isem tilki düzenine geçti bekliyor diyecekler. Her iki halde de birkaç saniye sonra roket patlar."
Çömelik vaziyette, kapıyı aralayıp kendini aşağıya bırakıyor. Sürünerek az ilerideki sipere atıyor kendini. Atmakla kalmayıp döne döne uzaklaşıyor kulübeden. Sırtını toprağa dayayıp nefesleniyor.
Terledi.
Ve patlıyor roket.
Kulübe havaya uçuyor.

Karakol ayaklandı.
Göz açıp kapayıncaya kadar hendeklerden gelen arkadaşları sipere girdiler.
Boğazı kurumuş.
Mataradan bir yudum su çekiyor.
Cayırtı başladı. Karşılıklı kurşun yağmuru.
Nöbetçi hâlâ sırtüstü yatıyor, ve nur yüzlü sevgilisine bir can borcu olduğunu düşünüyor.
Hızır mısın mübarek.
Dönünce anlatacak bunu. Hayatının olayını. Arkadaşları siperden başlarını çıkarmaksızın, veya ara sıra yarı buçuk çıkarıp karşıya baktıktan sonra kurşun gelen yöne doğru sıkıyorlar mermiyi.

"Ya Allah" diyor nöbetçi.

Bayağı yükseliyor siperden.
Nereden bir kurşun geliyorsa oraya sıkıyor mermiyi. Makinalı tüfek gibi, aralıksız.
"Yat ulan salak" diye bağırıyor arkadaşları.
Kim duyar.
Ona kurşun işler mi şimdi?
O acaba kendinde mi?

Çatışma bitiyor ve gecenin sessizliği yine etrafı kuşatıyor. Nöbetçi yine sırtüstü yatıyor. Siperdeki herkes nefesini tutmuş bekliyor. Acaba bir yerden bir çıtırtı gelecek mi?
Nöbetçinin sağ yanından güzel bir koku geliyor. Dönüp bakıyor, bir ot. Ottan bir yaprak koparıp parmaklarının arasında eziyor. Ohh!.. Kekik ile nane arası bir koku. "Yarabbi dünyada ne güzellikler var" diyor.

Tehlike tamamen geçinceye kadar bekleyecekler. Sonra emir ne ise o olacak.

Nöbetçi orada, sırtı toprakta, yüzü karakola dönük yatarken nişanlısının hayali karakoldan çıkıp ağır ağır yaklaşıyor. Nöbetçinin kalbi kuş gibi çırpınıyor.

Hayal geldi, geldi. Nöbetçinin üzerine eğildi, onu alnından öptü ve kayboldu.

Şafak kaç? Bundan böyle günler su gibi geçer.
– Attığını vurmuşsun. Bravo sana. Ama merak ettiğim bir şey var. Gece vakti nasıl böyle isabet kaydettin?
– Bilmiyorum komutanım.
– Ne demek bilmiyorum. Hedefi görmeden mi ateş ettin?
– Evet.
Komutan şaşkın:
– Yahu şunu bir daha anlat.
– Belime kadar çıktım siperden. Arkadaşlar "Yat ulan, yat" demişler, duymadım.
– Ee!.. Sonra.
– Nereden bir mermi ışıltısı geliyorsa oraya bastım kurşunu. Hepsi bu.
Komutan yanındaki yedek subaya bir daha bakıyor.
– Anlaşılmaz bir durum.
– Öyle komutanım ben de anlamadım.
Bunu diyen nöbetçi idi. Komutan tekrar ona döndü.
– Nasıl yani?
– Sanki rüzgâr kalkanım, çiçekler miğferim, otlar siperim olmuştu. Kurşunlar sağımdan solumdan geçiyor ama bana değmiyordu. Sanki orada ben değil de bir başkası vardı.
Komutan etrafındakilere bakarak:
– Ne diyor bu, anlayan var mı?

Herkes başını öne eğmiş susuyor. Komutan yeniden nöbetçiye bakıyor. Nöbetçinin yüzünde âşikâr bir gülümseme.
– Kime gülüyorsun?
– Diyemem komutanım.
Komutanın artık tahammülü kalmamıştır. Mesele gittikçe esrarlı bir hal almaktadır. Etrafındakilere "Çıkın" diyor. Sadece yedek subay kalıyor. Komutan ona dönerek:
– Ne diyorsun bu işe?
Yedek subay kıvranıyor, söyleyecek dişe dokunur bir söz bulamıyor, sonunda:
– En iyisi unutalım bunu. Kaybımız, yaralımız yok, üstelik biri yaralı altı terörist öldü. Parlak bir netice. Karakolumuz için, sizin için, bütün personel için. Yakında komutanlar tebrik için gelir.

Komutan neşelendi. Nöbetçiye "Sen de çık kahraman" dedi. Nöbetçi yüzünde aynı tebessümle çıktı. Komutan bu defa açık pencereden dışarıya baktı. Güneşli güzel bir gün. Bir bal arısı vızıldayarak odaya girdi. Komutan masadan kalktı odada bir tur attı. Sonra pencereye gitti. Meşeli tepelere, mavi göğe, bulutlara baktı. Bir tarla kuşu durmaksızın ötüyordu. Yedek subaya döndü. Delikanlı "Acaba ne diyecek" diye beklerken komutanın ağzından şu dizeler döküldü:

Yeşil pencerenden bir gül at bana
Işıklarla dolsun kalbimin içi

Sonra kapıya gitti, açtı, bağırdı:
– Hey, kim var orada, bize iki çay.

Yedek subay "Tam zamanıdır" diyerek bir sigara yaktı.

ÇİÇEK TEFSİRİ

Hastaneden çıkınca güneşi açmış gördü, her yan şıkır şıkır bir ışığa boğulmuştu.
"Allah, Allah" dedi içinden "Ben içeri girerken bu güneş neredeydi?"
Yürüdü.
Yürürken adımlarına yayılan hafiflik dikkatini çekti. "Ulan on yaş gençleştim sanki" diye sevindi.

Yaya geçidinin başında kalabalığa karışıp yeşilin yanmasını bekledi. Işık yanınca ilerledi. Geçidin ortasında refüje baktı
– Aa!.. Lâleler!
Lâleler açmış!
O durunca acele ile yürüyen bir iki kişi çarptı kendine. Söylenip gittiler. Refüj boyunca ileri doğru baktı. Caddeyi ikiye bölen bu dar alanda bir çiçek cümbüşü vardı. Lâleler, papatyalar, nergisler.

Karşıya geçti.

Her yan çiçek.
Çiçeklerden kendini alamıyor.
Ağaçlara bakıyor, tomurcuklar patlamış, ilk çıkan yaprakları bir keçi yavrusu kadar sevimli ve parlak.

Utanmasa eğilip yüzünü gözünü çiçeklere sürecek. Utanmayı bir yana savuruyor yaya kaldırımın yanındaki lâlelere eğilerek yüzünü gözünü sürüyor. Kalkıp bir daha bakıyor onlara.
Yüreği kabarmış, yaş gözünün ucuna kadar gelmişti. "Sizi bana gönderen Rabbime şükürler olsun" dedi.

Ne trafik gürültüsü, ne korna, ne motor sesi. Çiçeklerin türküsüne kapılıp ilk gördüğü mescide kadar yürüdü.
Ufak, temiz bir mescit. Bomboş. İçeride leylak kokusu. "Aferin müezzine, sağa sola damlatmış kokudan." Mihrabın önüne kadar gitti. Tekbir alıp iki rekat şükür namazı kıldı. Uzun uzun dua etti. Tahliller olumlu çıkmış, o şüphe edilen kötü hastalığa yakalanmamıştı.

Duvardaki hatlara, minberin ahşap oymalarına, çinilere ayrı ayrı; uzun uzun baktı.
İşte nefes alıyor, kalbi tıkır tıkır çalışıyor, midesi iyi, morali yerinde. "Her nefeste Allah demek lazım" diye geçirdi içinden. Hatta daha ileri gitti.

Kötü hastalık gelmiş olsaydı bile "Kahrın da hoş, lütfun da hoş" diyebilmeliydi.
Nerdeee!..
Aylardır ter basan uykular, zor atılan adımlar. Korku, şüphe, sıkıntı içinde kalmıştı.
"Ben o mertebede değilim Yarabbi. Bana çekeceğim yükten ağırını verme. Bizi hastalıkla, açlıkla, yoklukla imtihan etme. Kahrın da hoş lütfun da hoş, demek için insanın veli olması lazım. Ben kimim ki? Bir aciz kulum. Nerde bende o teslimiyet? Bugünüme şükrolsun" deyip çıktı mescitten.

Çınar dallarında cıvıldaşan kuşları dinledi. Gökyüzünde salınan bembeyaz bulutlara baktı. Ayakkaplarını giydikten sonra mescidin küçük avlusunda dikilip, derin derin nefes aldı.

Ne güzel şey nefes almak.
Şu çiçeklerin, kuşların arasında olmak.
Bir taksiye atlayıp dükkâna geldi.
Mal sahibi, abus bir çehre ile oturuyordu. Tesbihini şakırdatmasından epeyce sinirli olduğu anlaşılıyordu.

Selam verdi, çırağa "Misafire çay söylemek yok mu oğlum" diye çıkıştı. Daha tezgâh gerisine geçip oturmadan, mal sahibi, tesbihi kesip dikenli sesi ile tısladı.

– Nerde kaldın efendi? Sabah beri seni bekliyorum.
– Hastahaneye gitmiştim. Çay alır mısınız?
– Bırak şimdi çayı-mayı. Sana verdiğim süre doldu. Ne diyorsun? Dükkândan çıkacak mısın yoksa mahke...
Adamın cümlesini tamamlamasına fırsat vermedi.
– Çıkacağım tabii. Sen gönlünü ferah tut. Oğlum çay söyle, Refik Bey'e de söyle, varsın içmesin.
– Çıkıyorum dedin, yanlış duymadım değil mi?
Mal sahibini hayretlere boğan neşeli bir eda ile:
– Elbette. Lakin bir hafta izin ver bir dükkân bulayım.
Mal sahibinin yüzü güldü, tesbihi yeniden döndürmeye başladı, ayak ayak üstüne attı:
– Tamam. Şimdi oldu işte. Gelsin çaylar.

Bunun gibi on dükkânı vardı. Para gani. Ama adam adam değil. Keyifle konuşmasını sürdürdü.
– Dükkânı tezden bul. Bak ne güzel. Mahkemelere falan düşmedik. Nedir yani? Olabilir. Kirayı veremeyen bir sen değilsin.
– Doğrudur Refik abi. Ben de dedim ki, Refik abimi niye üzeyim. Daha geride, daha ucuz bir dükkân tutarım. Rızkı veren Allah.

Çaylar gelmişti. Refik Efendi höpürdeterek ilk yudumu çekti.
– Aferin sana, akıllı adamsın, dedi.

Çayını bitirince memnun-mütebessim çıktı. Öğleden sonra ufak tefek alışveriş oldu. İkindi üzeri oğlan telefon açtı.

– Ne oldu baba?
Baba umutlandı, raporu, hastaneyi soracak sandı.
– Ne, ne oldu?
– Canım dükkânı diyorum, çıkmıyoruz değil mi? Maçası sıkıyorsa mahkemeye gitsin.
Kalbinde bir kristal kırıldı. Bir an sessiz kaldı. Bir an. Çabuk atlattı. Cevap verdi.
– Tersine. Boşaltıyoruz dükkânı. Bir hafta süre aldım. Daha geride daha küçük bir dükkân bakacağız.

Oğlan sıkıntı ile yükseltti sesini:
– Yahu baba, eller her geçen gün büyüyor, biz küçülüyoruz. Oldu mu yani.
Babası acıyla gülümsedi.

– Oldu, oldu. Küçük güzeldir.
– Hıh! Küçük güzelmiş. Ne yani, laf mı bu şimdi.
– Sen bırak dükkânı, bir şey soracağım.
– Buyur.
– Lâleler açmış, gördün mü?
– Ne lâlesi ya!

PROFESYONEL

Hacı Dede mescitte öğle namazını kıldıktan sonra ağır ağır eve dönüyor.
Her yan kar.
Yollar buz.
Mes-lastikli ayaklarıyla hep önüne bakarak kaymamaya, kayıp düşmemeye dikkat ediyor. Bu yaşta düşüp bir yanını kırmak. Allah saklasın kalçasını falan, felaket yani.

Top sahasının yanından geçerken her zaman kulağını dolduran çocuk seslerini duymuyor.

Ne oldu?
Nerde bu çocuklar?

Şöyle bir duraksayıp etrafına bakınıyor. Kimseler yok. Yerler karlı ama hava ılık. Nerde bu çocuklar? Neden sonra fark ediyor. Top sahasının öte yanındaki hurda deposunun duvarı önünde sıralanmış,

sırtlarını duvara dayamış, öylece oturuyor, aralarında konuşuyorlar.

Hacı Dede üşenmiyor.
Bu işin içinde ne var anlamalı. Kara bata-çıka top sahasının ortasından geçip çocukların yanına kadar gidiyor. Onu gören çocuklar hep beraber ayağa kalkıyor, bazıları elini öpüyor. Hacı:

– Hayrola çocuklar? Neden böyle sessiz sedasız oturuyorsunuz? Bugün tatil, hava güzel, kalkıp oynasanız ya. Çocuklar:
– Kartopu oynadık, yorulduk.
– Kızak kayın.
– Kızak kaydığımız yokuşa kül dökmüşler, kayılmıyor.
– İyi etmişler. Orası yol. Siz kayınca cam gibi buz tutmuyor, gelen-geçen düşüyor.
Çocuklarda ses yok önlerine bakıyorlar.
Dede etrafa göz gezdiriyor.
Top sahasının ortasına, geniş ve çukurca bir yere su toplanmış, donmuş. Öyle donmuş ki, balta vursan kırılmaz. Buzu gören Dede gülümsüyor. Çocuklara dönerek:
– Üzülmeyin. Burada bekleyin. Az sonra size bir sürpriz yapacağım.
Çocuklar heyecanlı:
– Nedir Dede nedir, hadi de bize.

– Yoo! Sürpriz söylenmez. Tadı kaçar. Bekleyin siz. Bunları dedikten sonra geldiği yoldan izlerine basa basa top sahasını geçip evine gitti. Çocuklar "Acaba ne getirecek?" diye aralarında tartışıp durdular.

Hacı eve vardı. Bahçe kapısından girdi. Evin ardına dolanıp odunluğa gitti. Etraf toz, küf, odun ve tarçın kokuyordu. Rahmetli babası köyü terk edip kasabaya yerleşince onca yıl işlettiği köy bakkalını kapamıştı. Bu dükkânda eşek yularından sana yağına, çividen yorgan ipine, bisküviden kara sakıza kadar her şey bulunurdu.

Malların çoğunu satmış, bir kısmını muhtaçlara dağıtmış, geride kalanları da atmaya kıyamayıp buraya taşımıştı. Eski adamlar böyle idi, hiçbir şeyi atmaz; bir gün lazım olur diye saklarlardı. Kendisi de öyle idi. Bir elini ak sakalından geçirerek gülümsedi. "Eh, biz de eski adamız be!"

İşe yaramaz denilen yığıntının içinde boş Vita yağı tenekeleri, camdan mamul bisküvi kutuları, nazar boncukları, İngiliz sicimi, rengi atmış nakış ipliği kukaları, sıcaktan eriyip yan yatan naylon kolonya şişeleri, neler yoktu ki...

Hacı bu odun, toz, küf kokularını bastıran kabuk tarçının en altta kalan kırık bir kavanozdan geldiğini biliyordu.

Acele işe girişti...

Boş karton kutuları sağa sola fırlattı. Bir iki çivi

kutusu kaldırdı. Elini odun yığını ile delik deşik olmuş deterjan kutularının arasına soktu.
Evet bulmuştu.
Çekti çıkardı.
Bir kutu topaç. İpleri sarılı.
Çocuklar artık topaç çevirmiyordu. Bu oyuncak geçmişte kalmış ve unutulmuştu. Ama şimdi işe yarayacaktı işte. Babasının ruhuna bir Fatiha okudu. Kutunun üstünü kaplayan tozu üfürdü. Dokuz topaç vardı kutuda, sahada altı çocuk. Hacı yedi topaç aldı. Belli olmaz aradan geçen zaman içinde çocuklara bir kişi daha katılmış olabilirdi.

Ardından odunların dizildiği yere yöneldi. Bir kuru kavak çubuğu buldu. Düzgün, budaksız. İngiliz siciminden bir metre kesip çubuğun ucuna sıkıca bağladı. Topacın kırbacı hazır olmuştu.
Artan topaçları pencerenin önüne koydu, seçtiklerini kutusu ile paltosunun cebine yerleştirerek odunluktan çıktı.

Çocuklar Dede'nin top sahasına doğru geldiğini görünce ona doğru koştular. Buz tutmuş gölcüğün başında buluştular. Çocuklar merakla hep bir ağızdan:
– Ne getirdin bize Dede? Hadi söyle, diye bağrıştı.
Hacı gülümseyerek cebindeki topaçları çıkardı. Çocuklar "Aa!. Topaç getirmiş" diye şaşırdı. İşte

bunu beklemiyorlardı. Dede:
– Ne sandınız ya! Bizim çocukluğumuz bununla geçti. Belki siz bilemezsiniz. Çevireyim de görün.
Bir topaç aldı eline ipini "Böyle saracaksınız" diye göstererek sıkı sıkı sardı. Sonra olanca gücü ile buzun üzerine fırlattı. İpten kurtulan topaç buz üstünde rengârenk bir dönüşe başladı ki, çocukların ağzının suyu aktı. Topaç duruncaya kadar heyecanla, nefeslerini tutup ona baktılar. Büyülenmiş gibiydiler. Dede'ye dönüp:
- Bir daha yap Dede, bir daha, diye asıldılar.
Hacı hiç üşenmeden sara-vura, sara-vura hepsine topaç çevirmeyi öğretti. Eh çocuk bunlar, kimi kolay kavrıyor, kimi zor. Becerebilenler topacı döndürdükçe sevinç çığlıkları atıyor.
Hacı bir ara çocukları durdurup bu işin en zevkli yanını gösterdi. Çevirdiği topaç yavaşladıkça elindeki kırbaç ile usulüne uygun olarak vuruyor, o vurdukça topaç hızlanıyordu. Bu gösteri çocukları mest etti.
"En büyük Hacı, bizim Hacı" diye tempo tutmaya başladılar. Bu tempo Hacı'yı coşturdu, kırbaç üstüne kırbaç indirmeye başladı. Bir ara uzaklaşan topaca kavuşayım diye buz üstünde iki adım atınca ayağı kaydı ve yanlamasına devriliverdi.

Hacı'yı hastaneye kaldırdılar.
Kolu kırılmış, alçıya aldılar.

Hacı o kışı, pencere önünde topaç çeviren çocukları seyrederek geçirdi.

Kar kalktı. Güneş çıktı. Havalar ısındı. Top sahası kurudu. Topaçlar dolaba girdi. Futbol, yine futbol. Hacı artık iyileşmeye başlayan kolunu pencereye dayayıp bu defa futbol maçlarına daldı.

Karısı kahvesini getirip sehpaya koymuştu. Zaten evde kimse yoktu. Bir Köroğlu, bir Ayvaz.
Hacı kahveden bir yudum alıp fincanı sehpaya bıraktı.
Kadın yüzünü astı. Hacı:
– Biliyor musun hatun, ben genç iken iyi futbol oynardım. Kadın:
– Eee!..
– Az daha profesyonel olacaktım.
Kadın şaşkın: "O ne demek" dedi. Hacı profesyonelliği karısına izah edemeyeceğini biliyordu. "Valla ne desem" diye söze başlayınca kadın hışımla oturduğu yerden kalktı, yarısı içilmiş kahve fincanını kaptığı gibi mutfağa yöneldi.
Kapının önünde aniden durdu ve döndü.
– Kahvenin şekerini kaçırmışsam adam gibi söyle. Ne o! Fan-fin-fon, prosfon!

Hacı neşelenmişti. "Bi daha söyle" dedi. Kadın safça "Prosfon" deyince, Hacı bastı kahkahayı.

SIRILSIKLAM

Oğlan berber kalfası.
Kız bir mağazada tezgâhtar.
İkisi de aynı pasajdalar. Koridora çıktıklarında birbirlerini görüyorlar.

Aslında birbirlerini hep görüyorlardı. Çünkü aynı mahallenin çocuklarıydılar. Oğlan ilkokulu iki sınıf önde bitirmişti. Orta mektep ikiden ayrıldı kız. Dersleri zayıftı. Ailesinin paraya ihtiyacı vardı. Çalışacaktı.

Oğlan futbol oynuyordu. Lise birde aniden boy atmış, bayağı delikanlı olmuştu. Okul takımına seçildi. Lakin futbol ders tanımaz. Çift dikiş uzun sürmedi, belgelenip okuldan atıldı. Beden Eğitimi öğretmeni çocuğu okulda tutmak için çok uğraştı ama olmadı. Oğlanın babası berberdi. Dolayısıyla tatillerde babasının yanında dura dura bu sanatı bellemişti.

Baba felç geçirip mesleği bıraktığında, eski kalfalarından, şimdi o pasajda dükkân açmış olan ustanın yanına yerleşti. Oğlan topçu ama munis, serseri takımından değil, söz dinliyor, haftalığını aldığı gibi anasının avucuna sayıyor.

Oğlanla kız otobüs durağında karşılaştı. Kız daha ataktı.
– Aa! Sen şu bizim aşağı sokaktaki İrfan değil misin, diye sordu.
Oğlan kızardı, kızlarla konuşmaya alışkın değildi.
– Evet, ama! diye kekeledi.
– Biz ilkokulu beraber okuduk biliyor musun? Sen beşteydin ben üçte.
Oğlan içinden "Vay be! Şu işe bak" dedi, eliyle alnına düşen parlak perçemlerini geri attı.
– Valla tanıyamadım kusura bakma, dedi.
Kız tanışmak için elini uzattı:
– Ben Ebru, dedi. Tezgâhtarım, filan pasajda, filan mağazada.
Oğlan şaşkınlıktan elindeki spor gazetesini düşürdü. Eğilip alırken:
– Tesadüfe bak, ben de aynı pasajdayım. Kuaförde. Adım İrfan. Hatırladınız beni, bravo.
Kızın yüreği pır pır etti. El sıkıştılar. Yakışıklı çocuktu. Hem yüzü kızardığına göre terbiyeli olmalıydı. İyi, iyi.
– Ne güzel işte. Artık beraber gider geliriz.

Oğlan alışkın değil dedik ya. Küçük dilini yutarken:
– Ya! Elbette. Gider geliriz.
Kız bir hamle daha yaptı:
– Belli olmaz, belki birlikte hamburger yeriz.
Oğlan önüne bakıyor ve düşünüyor. Gerçi akıl falan kalmadı ya. Kendisi top peşinde koşarken kızlar nereden nereye gelmişlerdi. "Yuh bize" dedi. "Güya ilk adımı erkek atar. Kız üç gol kaydetti, bende tık yok. Nasıl da güzel. Gözlerinin içi gülüyor."
Bu gazla havalanıp bir atak yaptı:
– Belki sinemaya bile gideriz.
Kız ciddileşti. Nazlanıyor. Sesine resmî bir ton verdi:
– Yooo!... Portakal, orda kal. Bakacağız.
Oğlan pörsüdü. Bu cilvelerden hiç haberi yok. "Pazardan karpuz mu alıyorsun kızım. İşte kanımız kaynadı. Anlaşılan ikimiz de boştayız. Çıkalım de, bitsin" diye düşündü.

Otobüs geldi ve bu konuşma burada noktalandı. Otobüs kalabalıktı. İrfan kızı kanatları altına alıp kalabalığın tasallutundan korudu. Bu tavrı kızın hoşuna gitti. Ahlâklı, mert çocuk. Böylesine raslamak zor. Herkes gönül eğlendirme peşinde.
– Nerelisin sen, dedi.
– Tokat-Erbaa! Ya sen?
– Çorlu'dan gelmiş dedem. Biz İstanbullu sayılırız.

Böyle tanıştılar, koridorda konuştular. Birbirlerinin rüyalarına girdiler. Neden sonra birlikte hamburger dahi yediler. Aralarında bir anlaşma yapmışlardı. Mahalleden kimsenin haberi olmayacaktı. Yoksa dile düşeriz diyorlardı.

Otobüsten indikten sonra mahalleye kadar bir on dakikalık yol vardı. O yolu ayrı ayrı yürüyorlardı. Ayrılırken birbirlerine selam bile vermiyorlardı.

Bir zaman böyle devam etti.

Kızın kısmetleri çıktı. Kimi memur, kimi işçi, aralarında dişçi kalfası bile vardı. Kiz hepsine "Hayır olmaz" diyordu. Anası pirelendi, "Ebru, yoksa hayatında biri mi var?" diye sıkıştırdı.
Oğlan askere gidecek, dönünce dükkân açacak, işte o zaman Ebru'yu ailesinden isteyecekti.

Beklemek ne kadar zor.

Âşık olan her zorluğa katlanır. El ele tutuştukları zaman zorluk falan kalmıyordu. Ağaçlar aniden yaprak açıyor, güller kokuyor, kuşlar cıvıldaşıyordu.

Sinemaya ilk gidişleri bayağı maceradır. Oğlan, "Memleketten bir akrabam geldi. Yol-iz bilmez. Onu otogardan alacağım." diye ustasından izin istedi.

Kız bir eski reçete göstererek, "Bu annemin ilacı, hazır satılmıyor. Bekliyorum eczacı yapıp veriyor. Sedef merhemi. Pek işe yaramıyor ama yaraları yumuşatıyor" diye patronu kafaya alıp çıktı.

O muhitten uzakta bir sinemaya gittiler. El ele tutuştular ama Ebru'nun korktuğu gibi İrfan ona sarkmaya kalkışmadı. Dedik ya, efendi çocuk.

Hem filim çok güzeldi.
Olağanüstü bir aşk filmi. İkisi de çok etkilendi. Ebru ağladı. İrfan ona kâğıt mendil verdi.

Sinemadan çıktıklarında hava kararmak üzereydi ve sicim gibi yağmur yağıyordu. Filimdeki aşkın o kadar etkisinde kalmışlardı ki, bir süre konuşmayıp o muhteşem sahneleri düşündüler.

İkinci Dünya Savaşı.
Naziler bir kenti bombalıyor.
Uçakların geldiği haber alınınca sirenler çalıyor ve kent halkı, çocuklarını kucaklayıp koşarak sığınaklara giriyor.
Genç âşıklar işi ağırdan alıyor. Biri bir devlet dairesinden, öteki bir lokantadan çıkıyor. Oğlan memur, kız garson.

Herkes sığınaklara girip kapılar kapanınca ortalığı

derin, gergin bir sessizlik kaplıyor. Etrafta sokak köpeklerinden başka kimse yok.
Genç âşıklar hem devlet dairesine, hem lokantaya yakın olan, ulu ağaçlar ve çiçeklerle süslü bir parka gidiyor.

Uçaklar şehri bombalamaya başladıklarında iki sevgili oturdukları bankta birbirlerine sarılıyor ve ne zaman evleneceklerini konuşuyorlar. Sağa sola büyük gürültüler ile düşen bombalar, düştükleri yerden toprak, tuğla, beton, kiremit fışkırtıyor. Bunlar genç âşıkların umurunda değil. Onlar doğacak çocuklarına isim arıyor.
Bombardıman ne kadar uzarsa onlar için o kadar iyi. Çünkü birlikteler. Bu fırsatı başka zaman yakalamaları çok zor.

Neden sonra sirenler çalıyor ve bombardımanın sona erdiğini haber veriyor. Kapıları açılan sığınaklardan insanlar geldikleri gibi aceleyle çıkıp işlerine, evlerine dönüyor.

Genç sevgililer için ayrılık vakti.

Ebru ile İrfan el ele yağmur altında yürüyor. Bombanın yanında yağmurun ne hükmü var.
Epeyce dolaşıp otobüse geç biniyorlar. Durakta inince ve durakta kimse kalmayınca İrfan Ebru'yu

kendine doğru çekip yanaklarından öpüyor. Yağmura karışmış genç kız kokusu.
El ele verip filmin tesiri altında birbirlerine "Ölünceye kadar" diyorlar.
Yemin.
Olabilir yani.
Bu filim bu çocukları sarhoş etmiş olamaz mı?

Sonra, yine ağır ağır geçilen on dakikalık yol. İkisi de geç kalışlarına bir mazeret bulmaya çalışıyor. En geçerli olanı trafik. İstanbul'a bir damla yağmur düşse trafik kilitlenir, bunu bilmeyen mi var?

İkisi de sırılsıklam eve varıyor. Ebru'ya kapıyı annesi açıyor:
– Bu ne hal kızım, çok ıslanmışsın, hem geç kaldın bayağı.
Ebru içeri geçerken:
– Şemsiyemi unutmuşum. Trafik berbat.
İrfan'a kapıyı ablası açıyor:
– Ooo!... Havuza düşmüş gibisin, diye kıkırdıyor. Nerde kaldın böyle?
İrfan içeri girerken:
– Şemsiyemi unutmuşum, trafik berbat.

O gece her ikisinin rüyalarına bombalar düşüyor. Her bomba sesinde Ebru İrfan'a sarılıyor. İrfan eğilip yerden bodur bir papatya koparak Ebru'nun

saçlarına iliştiriyor. Sonra alnından öperek "Kız olursa adını Ebru koyalım" diyor. Ebru başını kaldırıp şaşkınlıktan açılan gözleriyle:
– Olur mu öyle şey, anası Ebru, kızı Ebru.
İrfan beyaz dişlerini parlatarak gülüyor:
– Şimdi moda bu canım, sen hiç gazete okumuyor musun?

KARGA

Mevsimlerin bir dili var.
Hayvanlar bu dili biz insanlardan daha iyi biliyor. Henüz ağaçlar tomurcuklanmamıştı ama mevsimin uç verdiğini anlayan karga ailesi, kavak ağacının üst dallarındaki bir çatala yuva kurmaya başladı. Demek ki bir iki yumurta olacak ve bir yavru karga hayata gözlerini açacak.

Yuvaya günlerce çöp taşıdılar. Karı-koca uğraşıp didindiler, yuvaya yuva şekli verdiler. Koydukları çöpler, iplikler, kumaş parçaları, dallar, yapraklar, otlar yerli yerine otursun, yuva sağlamlaşsın diye arada bir ortasına oturup çırpınıyorlar. Bu çırpınma sırasında kendi tüylerinden de bazı parçalar kopuyor, otları-dalları birbirine yapıştırıyor. Yuva yumuşacık ve bayağı sağlam oldu. Artık bu yuvayı değme fırtına yerinden oynatamaz.
Meğer ki kavak devrilmeye.

Yumurtalar ne zaman yuvaya kondu, kaç tane oldu, bilmiyoruz. Ama artık onların üzerine kuluçkaya yattılar. Ana-baba bu hususta çok uyumlu, çok özverili davranıyor. Yuvayı ve yumurtaları büyük bir dikkatle koruyorlar.

Zamanı gelince yavruları yumurtadan çıktı. Ağızları sürekli açık yem bekliyorlar. Ana-baba nöbetleşe onlara yiyecek taşıyor.

Yavrular çok çabuk büyüdü.
Yahut bize öyle geldi. Kargaların zamanı nasıl algıladıklarını bilmiyoruz ki!

Kaç yumurta vardı? Kaç yavru çıktı? Kaçı öldü, kaçı yaşadı; bunları da bilmiyoruz. Ben bu süreci pencereden ara sıra yuvaya göz atarak izledim.
Son gördüğümde yuvada tek yavru vardı, ve ara sıra gencecik kanatlarını çırparak uçmaya hazırlanıyordu.

Yavru korkuyor.
Yuvanın sıcaklığından, ana-babasının güven veren kanatları altından uzaklaşmak istemiyor. Çırpınıp biraz havalanıyor ama yeniden yuvaya konuyor. Ana-babası yavrunun bu uçuş denemelerini dikkatle izliyor.

Ve herhalde artık zamanı geldi. Hani biz insanlar arasında çokça anlatılan bir hikâye vardır.
Sorarlar: Yüzmeyi nasıl öğrendin, diye.
Cevap veririz: Günlerce iskelede oturup yüzenleri izledim. Suda ne kadar rahat hareket ediyorlardı, herhalde korkacak-çekinecek bir şey yoktu, ama... Ama yine de korkuyor, denize atlamaya bir türlü cesaret edemiyordum.

Bir gün yine öyle, iskelede, ayakta dikilip yüzenleri dalgın dalgın seyrederken birileri beni arkamdan itti; kendimi bir anda serin suların içinde buldum.
Kaç yaşındaydım acaba?
Önce panikledim. Sonra can havli ile elimi, kolumu, ayaklarımı oynatarak suyun üzerinde kalmaya çalıştım. Biraz su yutmuşum galiba aksırıp-tıksırdım. Ama az sonra yaptığım hareketler ile denizin üzerinde durabildiğimi, batmadığımı anlayınca. Ohh!..
Dünya varmış. Bir sevindim, bir rahatladım sormayın. Ardından, yüzenleri seyrederken gördüğüm hareketleri taklit etmeye başladım. Evet, evet, oluyor, ha gayret.
Bu gayretle iskele ayaklarına kadar gelip oraya tutundum. Beni suya itenler yoktu ortada. Bu onlar için bir oyundan ibaretti demek. Bir oyun.
Oysa ben.
Benim için hayatın dönüm noktalarından biriydi. Bir

korkuyu yenmek ve bir engeli güven içinde aşmak. Şaşkınlıkla etrafıma bakıyordum. Yüzme dedikleri şey bu imiş demek. O kadar da korkulacak bir şey değil yani.

Yavru karganın ana-babası benzer bir şekilde gagaları ile ite ite onu yuvadan attı.
Yavru karga bunu beklemiyordu. İçgüdüleri ile kanat çırpmaya başladı. Uçtu, dengesini kaybetti, kavaktan yirmi otuz metre ötede iniş takımları açılmayan bir uçak gibi yere kapaklandı. Çok korkmuş ve bayağı canı acımıştı. Kafasını kaldırınca ana-babasını yanında gördü, korkuyu ve acıyı unuttu.
Doğruldu ve ayakları üzerine toprağa bastı.
İlk kez toprağa basıyordu. Sertti ama sağlamdı. Biraz nefeslendi. Ana-babasının kanatları altına girmek için hamle etti.
O da ne?
Ana-babası buna izin vermiyordu.
Onu iki yandan sertçe gagalayarak yeniden havalandırmaya, uçmaya zorluyorlardı. Yavru karga meyus oldu, yüzünü astı, neredeyse ağlayacaktı ama emir büyük yerden geliyordu. Çaresiz uydu buna. Yeniden çırpındı, beceriksiz kanat hareketleri ile havalandı. Bir yanında anası, öte yanında babası ona cesaret veriyorlardı. Ha gayret diyorlardı, ha gayret. Yavru karga elinden geleni yaptı, epeyce uçtu ama yine düştü.

Bütün olup biteni pencereden izliyordum. Birden ömrümde gördüğüm en ilginç sahnelerden birine şahit oldum.

Etrafta ne kadar karga ailesi varsa kısa sürede yavru karganın etrafında toplandı. Onu ortalarına aldılar. Ne olur ne olmaz etrafta atmacalar dolanıyor. Her biri bir yanından gagalamaya başlayınca yavru karga bu acıya dayanamayıp yeniden havalandı. Karga ordusu sanki hücuma kalkan bir futbol takımının forvetini gayrete getirmek için bağırıyor, tezahürat yapıyorcasına hep birlikte tuhaf bir ses çıkarıyor, bu ses yavru kargayı havada tutuyordu. Ne zaman sendelese, dengesini kaybeder gibi olsa bir yanına değen bir gaga onu kendine getiriyor, yeniden uçuruyordu.

Yavru karga bir süre sonra farkına vardı ki uçuyor.

Bayağı, anası-babası, diğer kargalar gibi uçuyor. Hızlanıyor, yavaşlıyor, sağa-sola dönüyor, her hareketi yapabiliyor.

Yavru kargada bir neşe, bir neşe.
Bir tur, bir tur daha.
Dinlenip bir tur daha. Yavru karganın kanatları uçtukça açılıyor, güçleniyor, kendine güveni arttıkça artıyor.

Bu bir şölen, bir düğün alayı idi sanki. Böylesine bir dayanışma nerede görülmüş.

İnsanoğlu da kızını gelin ederken "yuvadan uçuyor" der ya. O gün düğün olur ve gelinin neşesi artsın diye türlü eğlenceler yapılır ya.
Tıpkısının aynısı.

Karga ordusu o gün akşama kadar yavru kargayı gagalaya gagalaya ona uçmayı öğretti. Bir gün içinde çıraklıktan kalfalığa, kalfalıktan ustalığa terfi etti. Sonra kendisini ana-babasına teslim edip dağıldılar. Tören bitmişti.

Bu sahneyi seyrettikten sonra pek de sevimli olmayan kargalara karşı saygım arttı.
Bir de eski alfabemizde –hani ressam Ramiz'in resimleri ile süslüdür– olan bir tekerlemeyi hatırladım. Siz de bileceksiniz.

Karga karga gak dedi
Çık şu dala bak dedi
Çıktım baktım o dala
Bu karga ne budala

Hadi canım sen de!

PARANIN YÜKÜ

Latif Bey, Boğaz'ın Karadeniz'e uzanan ucundaki semtlerden birinde, eski ama görkemli bir köşkte oturuyor.
Bayağı yaşlı, lâkin hâlâ dimdik.
Köşkte ev işlerini gören bir emektar kadın, bir de Âdil Efendi ile karısı var.
Onlar geride bahçenin bitimindeki müştemilatta oturuyor. Çocukları olmamış. Âdil Efendi yıllardır Latif Bey'in kâhyası, her işine koşar; karısı ile bahçeye bakar. Latif Bey'in ayrıca şöhret kazanmış, emekliye ayrılmış, bayramdan bayrama ziyaretine gelen bir de oğlu var:
Prof. Dr. Muhsin Ali Bey.
Paraya düşkün bir cerrahtır. Kuruşun hesabını yapar. Karısı Leyla çocuk doktoru, hâlâ çalışıyor.

Latif Bey'in bankada çok parası birikmiş. Bu para son zamanlarda rüyalarına giriyor; rüyalardan çıkıp bütün gün onun aklını fikrini meşgul ediyor.

Az-buz değil, bayağı sıkıntıda adam. Ne olacak bu para?

Bir kız torunu var İngiltere'de sanat tarihi hocası. Daha genç ama bir İngiliz ile evli. Latif Bey torununu görmeyeli yıllar olmuş. Son gördüğü günü hatırlamaya çalışıyor. Çocuğu galiba İngiltere'ye okusun diye gönderiyorlardı. Havaalanı kalabalıktı. Çocuk dedesinin elini öpüp uzaklaştı.
Belki böyle ardını dönüp gittiği için yüzünü hatırlayamıyor.
Parayı bir hayır kurumuna bağışlamayı, bir okul yaptırmayı, bir vakıf kurup fakir öğrencilere burs vermeyi, daha birçok iş için bağışlamayı düşündü de düşündü.

Ya duyulursa!
Bundan ödü kopuyor.
O cimri oğlu yakasına yapışır, "Yahu baba aklını mı kaybettin sen" diye başlayarak kara sakız gibi yapışırdı. Kesin. Hatta daha ileri gider, babasının aklî dengesini falan söz konusu ederek vesayetini almaya bile cüret edebilirdi.

Muhsin Ali bu parayı başkasına kaptırır mı hiç.

Öyle bir yol bulmalıydı ki yağdan kıl çeker gibi şu paranın yükünden kurtulmalıydı.

Öte dünyaya, hesap gününe inanıyordu. Ama hayatın hayhuyu içinde dinî vecibelerini –kurban hariç– yerine getirememiş, kimseye bir hayrı dokunmamıştı.

İşte geldi gidiyor.
Gitmeden bir hayra vesile olsa, Azrail tepesine çöktüğünde ona gülümseyebilse. Parayı alın teri ile kazanmıştı ama, bunca yıl bankada durduğundan içine faiz karışmıştı. Olsun. Latif Bey işin ince yanında değildi. Başını toprağa koymadan şu yükü sırtından atmak istiyordu. Para bir ateş topu olmuş Latif Bey'i cayır cayır yakıyordu.
Sonunda çözümü buldu.
Bulduğu an, koca salonda Boğaz'ın firuze sularına baka baka sevincinden şıkır şıkır oynadı. Gören olsa "kafayı yemiş bu ihtiyar" derdi.

Sırdaşı, arkadaşı avukatı çağırdı.
Ona meseleyi anlattı. Avukat, "Olur, hallederiz" dedi. Bunun üzerine Âdil Efendi'ye haber verdiler. Yaşlı adam endişe içinde geldi, bir köşeye ilişti.

Avukat, Latif Bey'in parayı Âdil Efendi'ye fukaraya dağıtılmak üzere vereceğini, usulüne uygun ve Âdil Efendi'nin anlayacağı açıklıkta anlattı.

Âdil Efendi sustu, suratını astı, dut yemiş bülbüle

döndü. Sonra ağlamaklı bir sesle, "Latif Bey kurbanını olayım beni bu yükün altına sokma. Ben ömrümde bu kadar parayı ne gördüm, ne elime aldım. Onun milyonda birini dahi görmedim. Ben bu işin altından kalkamam. Avukat Bey yapsın, lütfen" diye yalvardı ama sözünü dinletemedi.

Yahu başkası olsa "başıma devlet kuşu kondu" diye el altından yer, han-hamam yaptırır, sevinçten takla atardı.
Lakin Âdil Efendi öyle değil. Çoluk çocuk yok. Hısım-akraba nadir. Bir Köroğlu bir Ayvaz. Şimdiye kadar tencerede pişirmiş, kapağında yemiş, Yaradan'a şükretmişler. Başka türlüsüne aklı ermez, canı çekmez, korkar.
Paradan korkulur mu?
Korkulur efendim.
Babayı oğuldan, karıyı kocadan ayıran; haneleri viran eden, sarayları deviren o. Bu nasıl bir yüktür efendi?

Latif Bey Âdil Efendi'nin sıkım sıkım sıkıldığını gördükçe keyfe geliyor; "Ya, Müslüman! Gör bak bakalım para sahibi olmak nasıl bir şeymiş. Benim boğazımı çok sıktı, biraz da seni sıksın. Hem o kadar merak edecek bir şey yok canım. Dağıtacaksın bitecek" diyordu.
Hem avukata, hem Âdil Efendi'ye güveniyordu. Bun-

lardan sır çıkmazdı. Ama yine de Kur'an-ı Kerim'i getirip bu iki inanmış adamın ikisine de el bastırarak yemin ettirdi.
İş bitip, Âdil Efendi ile Avukat çıktıklarında, Latif Bey kendisini kuş gibi hafif hissetti. Sanki şu açık pencereden Boğaz'a doğru uçup gidecekti.

Bu ferahlıkla aylardır hasretini çektiği bir iş yaptı. Önce bir büyük bardak bitki çayı içti, ardından yatağına girdi. İşlerini gören kadına, "Beni sakın uyandırma" diyerek yorganı başına çekti. Hayatının en ferah, en kokulu, en derin, en tatlı uykusunu uyumak istiyordu.

Sen misin isteyen! Uyudu da, uyudu.
Latif Bey'in bu son işi, son uykusu imiş. Anlaşılan Azrail ile arayı düzeltmiş. Bir süre sonra buluştular. Hiç ölüm acısı çekmedi. Gülümseyerek, sessiz-sedasız çekti gitti.

Daha sonra köşke Muhsin Ali Bey yerleşti. Düzen aynı düzen olarak devam etti. Bir farkla.
Âdil Efendi artık cuma namazlarını her hafta ayrı bir camide kılıyor "Cumayı mümkün ise selâtin camide kılmak efdaldir" diyerek, o gün ortadan kayboluyor, geç vakit çıkıp geliyordu.

Camiden, cemaattan, dinden, cehennemden tuhaf

bir korku duyan Muhsin Ali Bey ona bir şey demedi. Varsın gitsin. Sen say haftada bir gün izinli.

Kendisi köşkün bahçesindeki çiçeklerle meşgul oluyor, ara sıra sahile inip balık tutuyordu. Ne akrabası ile ne arkadaşı ile görüşürdü. Karısı ile bile resmî idi. Bu dünyaya yalnız gelmiş, yalnız gidecek.

Latif Bey'in dediği gibi Âdil Efendi uzun süre uykuyu-durağı kaybetti. Bu parayı nasıl dağıtacak, nasıl ser verip sır vermeyecekti.
Hadi kendisinden geçtik, ne kadar tenbih ederse etsin yardım yaptığı kişiler konuşurdu.
Maazallah bi duyulursa!

Latif Bey servetini Âdil Efendi'ye bırakmış, derlerse. Milletin ağzı torba değil ki büzesin. O zaman cümle âlem başına çöker "bana da, bana da" diye ter ter tepinirdi.
Verse bir türlü, vermese bir türlü.

Geceleri kâbuslarla uyanıp, ter içinde kalıyordu. Karısı, "Herif senin bu halin hal değil, bir doktora görünsen" diye ısrar ediyor, hiçbir şey söylemeden kadının yüzüne bel-bel bakıyor, kadın bu bakışlardan çekinip sesini kesiyordu.

Latif Bey ateş topunu Âdil Efendi'nin kucağına

bırakıp gitmişti. Şimdiki zamanda hayır yapmak bile türlü dedikodulara sebep oluyordu. Hele iş medyaya taşınırsa, yandı gülüm keten helva.

Âdil Efendi uzak semtlerden başlamıştı işe. Para taşıyordu kolay değil, bu sebeple gideceği yere taksiyle gidiyordu. Önce muhtara gidip muhtaç ailelerin isim ve adreslerini alıyor, sonra adını vermeyen bir iş adamının adına bu fakirlere yardım edeceğini söylüyor, muhtarın şüphelenen bakışlarına aldırmadan adresleri dolaşıyordu.
Ev içlerine, hane halkı nüfusuna, hastalığa, işsizliğe, yaşlılığa dikkat ediyor; her bir aileye farklı miktarda para veriyor, bu parayı gönderen merhuma dua etmelerini, Yasin okumalarını öğütlüyordu.

Bir gittiği semte bir daha gitmiyordu.

Parayı dağıttıkça Âdil Efendi'nin de içine bir ferahlık doluyor, o yaşlı adam delikanlı haline geliyor, dolaşmaktan, sormaktan, soruşturmaktan bıkmıyordu.

Ne yoksulluk tabloları ile karşılaştı.
Ne kadar acı, ne kadar gözyaşı gördü.
Yahu şu memleket nasıl bir memleket olmuştu?
Artık yardım yaptığı ailelerden önce kendisi Latif Bey'e dua ediyordu.

Böyle böyle çok kenar mahalle dolaştı, çok fakir tanıdı, çok yaraya merhem oldu, çok dua aldı. Önceleri paranın yükünden korkan Âdil Efendi bu yük hafifledikçe merhametten meleğe dönmüştü sanki.

Para bittiği gün o da tıpkı Latif Bey gibi gündüz gözü yatağa girip mis kokulu bir uykuya daldı. Rüyasında Latif Bey'i gördü. Adam gencelmiş, güzelleşmişti. Gülümseyerek; "Aferin Âdil Efendi, yüzümü kara çıkarmadın, Cenab-ı Hak senden razı olsun" dedi.
Âdil Efendi uyanıp ağlamaya başladı.

Zaman sonra İstanbul'un kenar mahallelerinde bir "şehir efsanesi" anlatılmaya başladı.
Güya bu beldede zenginler azmış; israfın, türlü yolsuzluğun boyu dağları aşmış, insaf bu şehri terk etmiş, merhamet kalmamış, oğul babayı, kız anayı dinlemez olmuş, akrabalar birbirini akrep gibi sokmaya başlamış, zina ziyadeleşmiş, yoksulluk kol gezmeye başlamış, mazlumların âhı gökyüzüne yükselmiş.

Bunun üzerine Hızır Aleyhisselâm Cenab-ı Hakk'ın izni ile boz atına binip geceleri dolaşmaya başlamış. Nerde fukara bir aile varsa kapısını çalıyor, onlara gerekli yardımı yaptığı gibi ortadan kayboluyormuş.

Her uğradığı eve bereket yağmış.
Sahipsiz kalanın sahibi Allah'tır diye kenar mahalle sakinleri geceleri yol gözlemeye başlamışlar.

Memleketin aydınları biraraya gelip "Yardımla, sadakayla bu iş çözülmez. Fakire balık vereceğine balık tutmayı öğret" gibi cevherler yumurtlar iken Hızır Aleyhisselâm'ın boz atı, boz kanatları ile İstanbul'u dört dönüyor, her derde deva oluyormuş.
Fukaranın yüzündeki sevinci gören aydınlar bu işe bir mâna verememiş.
Teoride yeri yokmuş bunun.

Ee!.. Hızır bu, boru değil.

HAYAT GÜZELDİR

Nasıl olduğunu anlayamadı.
Sürati normal, yol boştu.
Herhalde orada asfaltın ortası sıcaktan şişmiş, bir tuzağa dönüşmüştü. Şişkinliğe dokununca araba savruldu.
Bunu beklemiyordu.
Dalgındı, evet, ama ne düşünüyordu acaba?
Hatırlamıyor. Direksiyon hakimiyetini kaybetti.
Bir an.
Zaten hayat bir andır.

Şarampole yuvarlanmaya başlayınca ellerini yüzüne kapadı ve kelime-i şehadet getirmeye başladı.

Bir takla.
İki takla.
Üçüncüde her yer karardı.

Gözlerini açtığında ilk gördüğü şey, arabanın açık

camından neredeyse içeri girmeye çalışan bir gelincik oldu.

Kırmızı, kocaman bir gelincik.
Elinde olmaksızın o durumda gelinciğe gülümsedi.
Beynin, zihnin, hafızanın unsurları ağır ağır birleşti; artık düşünebiliyordu. Şarampole yuvarlanmıştı işte. Hiç kıpırdamadan vücudunu dinledi. Şakağından yanağına doğru ılık bir şey akıyordu. Elini attı. Kan. İrkildi.
Parmaklarıyla sildi, kanın geldiği yeri yokladı. Birşey yok, şakağı çarpmış, artık nereye çarpmışsa, kanamış, önemli değil, acımıyor bile.
Yeniden vücudunu dinledi.
İyi.
Hiç ağrı yoktu sanki. Sağ bacağı saymazsak. Orada bayağı bir sancı var.
Elini, kolunu, boynunu, başını oynattı.
Ohh!.. Çok şükür, her şey yerli yerinde.
Bir bacağını çekti kaldırdı. Bunda bir şey yok. Ötekine davrandı, canı yandı. Sancılı bacak bu. Sıkışmış ve bayağı ağrıyor. Dişini sıktı. İçinden "Kırık var galiba, buna da şükür" dedi.
Bacağı sıkıştığı yerden kurtarmak için bir daha yekindi. Asıldı. Bir işe yaramadı. Daha beter ağrıdı. "Yardım istemek lazım" dedi içinden.
Kendini topladı. Evet bir kaza atlatmıştı ama çok şükür ucuz atlatmıştı. Bu moral ile gelinciğin ka-

dife yapraklarına dokundu "N'aber güzelim" diye şakalaştı onunla. Sonra papatyaları, öteki kır çiçeklerini fark etti. Arıları, kelebekleri gördü. Toprağa daha bir dikkatle baktı. Karıncalar, adını bilmediği böcekler bir o yana, bir bu yana gidip geliyor. Toprakta nasıl bir hareket var anlatılmaz.

Bahar patlamış, her yan yeşil.
Başını kaldırınca şarampolün ortasında bir erik ağacı gördü. Her yanı bembeyaz çiçeğe kesmiş, sanki gelinlik giymiş. İnsan bakmaya doyamıyor. Onun üzerinde mavi gök ve bulutlar.
Bir kuş öttü.
Aynı kuş bir daha öttü.
Tâ aşağılarda akan derenin şırıltısı duyuldu.

"Yarabbi hayat ne kadar güzel. Ama bizim gözümüz kör, kulağımız sağır. Ancak dara düştüğümüzde, paçamız sıkıştığında görüyoruz bu güzellikleri. Bu ne kadar nimet! Bunların hangi birine şükretmeli? Etrafımda olanlara mı, hayatta kaldığıma mı?"

Kır havasını derin derin içine çekti. Bildiği şükür dualarını okudu. Demek vadesi yetmemiş, daha göreceği günler var.
Üç yaşına giren oğlu Emre var, karısı Şükran var.
"Bu yaştan sonra bize şehir yeri yaramaz oğlum,

varın siz gidiverin. Ananla biz yol gözleriz, bayramdan bayrama görüşürüz, yazları bekleriz" diyen köyde kalmış anası ile babası var.

Arkadaşlar, akrabalar, yapılacak işler, alınacak eşyalar, ödenecek borçlar, gidilecek yerler, söylenecek sözler var.

Dünya bu.
Cenab-ı Hak bunlarla uğraşalım, ama esas itibarı ile kendisine ibadet edelim, iyi bir kul olalım diye yaratmış insanoğlunu.
Lakin nefsin orduları bu hakikate varmak için çıktığımız seferde yolumuzu kesiyor. Şeytan bizi bir eşyadan ötekine fırlatıyor, gaflet perdesi gözümüzden kalkmıyor.

Şu şarampolde, yuvarlanmış arabanın içinde düşündüğü şeylere bak. Oğlum sen önce kendini buradan kurtarmaya bak. Yo, yo. Tam bunları düşünecek sıradır. İnsan ömründe kaç kere şarampole yuvarlanır. Bak kalp gözümü açtı bu kaza, gönlümdeki duygular zihnime aktı. Düşünmeli, sağlam kararlar almalı, Azrail etrafta dolaşıyor ne olur, ne olmaz.

Ramazandan Ramazana; cumadan cumaya kıldığı namazı bütün yıla beş vakit yaymaya karar verdi.

Yaşı geldi geçiyor. Fakiri doyurmalı, garibi giydirmeli. Hz. Peygamber'in ahlâkı ile davranmaya niyet etti. Ve tabii şu kazayı sağ-salim atlattığı için bir de kurban kesecekti.

Yukarıda kalan yoldan arabalar geçiyor ama onu fark etmiyorlar.
Aşağısı dereye kadar bayağı dik. Araba neyse ki bir ağaca toslayıp durmuş.
Elini cebine atıp telefonu çıkarıyor. Ortalığı velveleye vermeyecek birini çağırmalı, bu kazayı eve duyurmadan, dile düşürmeden tamir etmeli.

En iyisi bacanağı Bahattin.
Zeki, becerikli oğlandır. Hele ağabeyi Hacı Nurettin ile gelirse daha da iyi.

Zaman sonra Bahattin, Hacı ve trafik polisleri şarampolün ucunda beliriyor. Sağlık görevlileri ve ambulans da var. Bir kısmı ayağı kayıp düşmemek için dikkat ederek aşağıya, arabanın yanına kadar iniyor. İyi olduğu anlaşılınca herkesin yüzü gülüyor. Hacı Nurettin kulağına eğilip, "Bir kurban ve epeyce sadaka gerekir" diye fısıldayınca aynı fısıltıyla cevap veriyor: "Merak etme niyetlendim zaten."

Gelenler getirdikleri âletler ile bacağı sıkıştığı yerden kurtarıyor. Sağlıkçılar: "Aman kıpırdama" diye

uyarıyor. Usulüne uygun olarak arabadan alınıp sedyeye konuluyor.
Ambulansa bindiklerinde Bahattin:
– Abi, arabada unuttuğun bir şey olmasın, diyor.
– Yok. Her şey yanımda, yalnız...
Nurettin'e dönüyor:
– Hacı abi, çantam arka koltukta, aman ona dikkat et, diyor. Hacı:
– Meraklanma sen, ben bir çekici ayarlar arabayı getiririm. Siz gidin. Hadi büyük geçmiş olsun.

Kaza şehre yakın bir yerde olmuş. Yarım saate varmadan hastaneye ulaşıyorlar. Bacağa bakıyorlar, filim çekiliyor, ufak bir kırıkmış ama yine de alçıya alıyorlar.
Başında, kolunda, kaburgasında yaralanan çizilen yerler silinip ilaçlanıp bantlanıyor.
Bir de koltuk değneği. Hadi selametle.

Bir sürpriz olmasın, Şükran endişelenmesin diye taksiye bindiklerinde eve telefon açtı.
– İnanmayacaksın ama merdivenden yuvarlandım. Bacakta ufak bir kırık var.
Bahattin ile geliyoruz.
Şükran bir çığlık atıyor, sonra aniden sakinleşip:
– Başka bir şeyin yok değil mi? Doğru söyle, ölümü öp.
İyice ferahlasın diye telefonda küçük bir kahkaha

atıp, rahat rahat:
– Yok hayatım, yemin ederim. Beni böyle ayağım alçıda görüp üzülmeyesin diye önceden haber vereyim dedim. Emre nasıl?
– İyi, iyi. Hadi bekliyorum. Hay Allah. Kaza işte, geliyorum demez ki.

Eve varacaklar neredeyse. Arabayı durdurdu. Bahattin'e: "Bacanak şuradan Emre'ye bir çikolata al" dedi. Bahattin fırladı.

Eve her gelişinde Şükran'la beraber karşılardı babasını. Babası onu kucağına alınca yüzüne bile bakmadan elini uzatıp ceketinin iç cebinden çikolatayı çekip çıkarır, sonra babasının yanağına bir öpücük kondururdu.
Alışkın kerata.

Şükranla Emre kapı önünde bekliyor. Arabadan sağlıklı bir adam gibi indi. Bahattin'in koluna girdi. Bacağının acısına aldırmadan normal biri gibi yürüdü. Topallamak istemiyor, karısına ve oğluna gülümsüyordu.
Şükran fazla dayanamadı, zaten gözü yaşlı takımındandı. Şıpıdık terliklerle koşup boyunan sarıldı. "Geçmiş olsun canım, geçmiş olsun. Çok ağrın var mı?"
Emre arkadan bıdır bıdır geliyor, bir yandan

"Baba, baba" diye sesleniyor. Bahattin: "Verilmiş sadakanız varmış abla, Allah korumuş abimi" diyor. Şükran ona bir göz atıp yeniden kocasına döndü: "Ne diyor bu?"
Emre yetişmişti. Bahattin onu kaldırıp babasının kucağına verdi. Emre'nin koltuk değneğinin farkında olacak hali yoktu. Hemen elini babasının ceketinin iç cebine daldırıp çikolatayı yakaladı. Çıkardı ve her zaman yaptığı gibi babasını yanağından öptü.
Babası ona tek kolu ile daha bir sarıldı. Yüzünü, gözünü öptü, kokladı. Çocuk kokusu. Kendi oğlu. İşte hayat.

Bahattin taksiye ücretini verip yolladı. Sonra Emre'yi babasının kucağından aldı. Karı-koca-çocuk ve bacanak eve doğru yürüdüler.

Soyunup dökündü. Şükran o zaman alçılı bacağı, yara ve çiziklerle dolu vücudu, bant ile kaplı yerleri gördü. Bu işin öyle "merdivenden düştüm" lafıyla ilgili olmadığını anladı. Ama üstelemedi. Kocasının elini-yüzünü yıkamasına yardım etti. Eşofmanlarını giydirdi, sedire oturttu, sırtına yastıklar koydu, bir yastık da alçılı bacağın altına.

Şimdi kahve ister, biliyor.
"Yarabbi sana şükürler olsun, onu bize bağışla-

dın" diye dua ederek, bir yandan akan gözyaşlarını silerek, titreyen elleri ile kahveyi kotardı.
Emre çikolatasını yiyor, oyuncak tireni ile oynuyor.
Kahveler geldi. Şükran kendine de yapmıştı. Herkes yerini aldı. Şükran kocasına döndü, müşfik bir sesle:
– Ee... Anlat bakalım, bu iş nasıl oldu?

Evinin sıcak, güvenli kucağında; eşinin ve evladının yanıbaşında, çok şükür sağlıklı ama ölümden dönmüş bir adam olarak kahvesinden höpürtülü bir yudum aldı.
Oh, be!..
Sonra "Kaza şöyle oldu" diye anlatmaya başladı.

KÖTÜ BÜLBÜL

Çektiği ıstırapla göz altlarında mor halkalar belirmiş, sesine çatlak bir parazit bulaşmış, yüzü kırışmış, tüyleri yer yer dökülmüş baba bülbül vaktinden önce ihtiyar olmanın verdiği yeis ile oğluna eğildi:

– Aşka inanma.

Sonra kadehini bir dikişte yuvarladı, kanadının tersiyle gagasını sildi.

Oğlu genç bülbül iki tek atınca cıvıyordu. Alışkın değildi meyhaneye. Akordunu kaybetmiş cırlak sesiyle gûya babasına yalakalık ederek:

– Helal sana baba, seni sevmeyen ölsün.

Bunu dedi ve o da babasını taklit etmek için kadehini bir dikişte içmeye kalkıştı.

Aksırıp tıksırdı, midesini tuta tuta lavaboya koştu. Babası arkasından kederle bakıyordu. "Bu işe bir son vermek lazım. Nedir ulan bu bülbül neslinin çektiği. Asırlardır süren bu acı, bu kanlı gözyaşları. Bu gece bu iş bitecek. Kesin bitecek."

Oğlu gagasını, yüzünü, gözyaşlarını yıkamış, biraz kendine gelmiş, döndü, masaya oturdu.
– Özür dilerim baba. Henüz bu yolların acemisiyim. Affet.
Baba bülbül bir sigara yaktı.
– Takma kafana, dedi.
Sigaranın dumanına daldı. Genç bülbül babası böyle dalınca ona dokunmamak lazım geldiğini biliyordu. Artık içmedi, masadaki mezeleri gagalamaya başladı.
Baba bülbül neden sonra dalgınlığından sıyrıldı. Neşelendi. Oğluna eğildi.
– İşi çözdüm, dedi. Hadi kalk.
Meyhane boşalmış, vakit hayli ilerlemişti. Kalktılar, hesabı ödeyip çıktılar. Onlar çıkarken meyhaneci hâlâ aynı türküyü çalıyordu:

Arabaya sen bin
Faytona ben
Anasını sen al
Kızını da ben

Baba bülbül yol boyunca oğluna planını anlattı. Genç bülbül çok sevmişti bu planı, içi içine sığmıyordu.
Bağ kenarına gelince ikisi de bir kayaya kondu. Kayanın keskin taraflarına gagalarının sürerek bilediler. Öyle ki gaga değil, ustura oldu, ustura.

Baba bülbül başıyla bir gülü işaret etti. Oğlan baktı, evet o. Anaç gül açılmış, yanındaki goncası açılmaya hazırlanıyordu. İkisi de gündüz güneşinden bitap düşmüştü. Gözlerinden uyku akıyordu. Çok geçmeden birinin başı bir yana, ötekinin başı öte yana düştü.

Aradan bir zaman geçti.

Baba bülbül işareti çakınca bunlar kayadan ok gibi fırladı. Baba bülbül ne yapacaklarını anlatmıştı.

Kendisi ana gülün sapına, oğlu goncanın gövdesine saldırdı.

Güller çığlık atarak uyandı. İlk darbeyi yemişler ve gövdelerinin yarısı kopmuştu.

Bülbüller birer jet uçağı gibi dönüp ikinci dalışa geçti. Baba ana gülü gövdeden koparıp gagasına aldı, oğul da goncayı kucakladı.

İki bülbül, gagalarında iki gül, gecenin karanlığında gökyüzüne doğru yükselip bilinmeyen bir diyara doğru uçtular.

Çok çok eski tarihlerde kaleme alınmış olan bu hikâyenin adı "Bülbülün intikamı"dır. Yazılması, basılması, satılması yasak olduğundan zamanla unutulmuş, ortadan yok olmuştur.

Ama bilirsiniz "yokluk" bir mertebedir ki ona ulaşmak her babayiğidin harcı değildir.

Bu fakire nasip oldu.

ÇİĞDEM GÜZELİ

Şehir bozkırdaydı, otu-ağacı azdı.
Mahalle bu küçük şehrin kenarındaydı.
Kenar mahalleden birkaç kilometre uzakta çıplak bir tepe, tepenin eteğinde nasılsa serpilip gelişmiş bir ahlat ağacı vardı. Ahlatın dibinden serçe parmak kalınlığında tatlı su çıkıyordu. Bu suyun hayrına oraları çayır-çiçek-karamuk, kuşburnu, çalı bodur meşe falan süslüyordu.

İşte çıplak tepenin eteğinde bir yeşil ada.

Kimbilir ne zaman bir hayırsever, ahlatın etrafını kazmış, düzlemiş; üst başına yağmur ile kar ile taş toprak gelip basmasın diye bir duvar çekmiş, ahlatın altını çayır basmış, anlayacağınız "gel otur, dinlen" diyen bir yer olmuş orası.

Bu hayrı işleyen adam görgülü bir adammış. Otlar, dikenler, çalılar arasında neredeyse kaybola-

cak suyu toplamış, kiremit borularla yer altından geçirip bir depoya, oradan yine taş ile yapılan bir çeşmeye vermiş.
Suyun altında yine taştan bir yalak. Mal, davar, kurt-kuş içsin diye. Yalağın ayağından ayrılan su fazla ileri gidemiyor, ufak bir kuru yarığa dökülüyor. Döküldüğü yerde yabani naneler, kokulu otlar. Su sonra yine çalıların örtüp gizlediği derede kayboluyor.
Fazla ileri gidemiyor. Nasıl gitsin. Serçe parmak kalınlığında bir su, güneş altında kuruyup toprağa karışıyor.

Ahlatın altı, kenar mahallenin piknik alanı idi. Zaten etrafta gölgelenecek, yayılıp oturulacak bir çayır da yoktu. Ayrıca ahlat, tepenin eteğinde olduğundan şehre nazaran yüksekte kalıyor; hava ne kadar sıcak olursa olsun orada daimi bir serinlik, bir esinti hissediliyordu.

Çocuklar daha bahar gelmeden, yani kızılcık çiçek açmadan, ahlatın kuru dalları tomurcuk patlatmadan, demek ki canları çok sıkılmış, sıcak sayılacak bir günde oraya pikniğe gitti.

Yiyip içip oynadılar, terlediler, çeşmenin suyunda yüzlerini yıkayıp kana kana içip ferahladılar. Artık gün yılkılmış, derelere kılıç gibi gölgeler inmişti.

Dönüşte biri taşlar arasında bir çiçek buldu.
Bir sarı çiğdem.
Orada ateş gibi parlıyordu.
Ali çiçeği görür görmez vuruldu. Güzellik böyledir; çocuk da olsa, yaşlı da olsa, dilinden anlayanı yüreğinden vurur. Ali o güne kadar böyle bir çiçek görmemişti. Ama ilk gören çocuk "Ben gördüm, çiçek benimdir" diye direniyordu. Ali baktı ki çocuk çiçeği vermeye yanaşmıyor, en kıymetli varlığını teklif etti.

Ok ve yay.

Mahalle çocukları arasında en iyi ok-yay yapan Ali idi. Oğlan razı oldu. Ali sevinçten göklere uçtu. Oralardan ucu sivri bir sağlam ağaç dalı bulup, çiçeğin etrafını bir karış uzaktan kazmaya başladı. Yeterli derinliğe ulaşınca toprağı ile birlikte çıkarıp eve götürmek istiyordu.
Öteki çocuklar çömelmiş, Ali'nin etrafında halka olmuştu. Arada bir ona laf atıyorlardı: "Ali lan, bunu birine mi götürüyon", "Vay kerata vay, gizli yavuklusu varmış da, biz fark edememişik."
Ali kazma işini bitirince dizleri üzerine dikildi, terini sildi: "Saçmalamayın, ne yavuklusu, ben bunu anneme götüreceğim." O güne kadar Ali'nin annesine çiçek veren olmamıştı. Zaten bu küçük bozkır kentinde ne çiçekçi vardı, ne çiçek verme âdeti.

Ama artık hem gençler, hem yaşlılar televizyondan falan insanların sevdiklerine çiçek götürdüklerini öğrenmişti.
Ali çiğdemi dikkatle söktü, nevale getirdikleri geniş bir naylon poşete dikkatle yerleştirdi.
İçinde uçan ve uçtukta şakıyan bir sevinç kuşu ile annesine koştu.
Annesi çiğdemi görünce çok sevindi. Gözlerinden iki damla yaş döküldü. Oğlunu öpüp kokladı. Birlikte ninesine gösterdiler çiçeği, nine çok yaşlıydı, oturup kalkmakta zorlanıyordu. Çiçeği görünce yüzünde güller açtı: "A, aa!. Sarı çiğdem, nerden buldunuz bunu?" dedi. Bir zaman bir çocuğu sever gibi sevdi çiçeği. Gençliğine gitti, geldi. Sonra Ali'ye döndü: "Yatarken sana bunun masalını anlatırım" dedi.
Ali'nin babası da çiçeğe ilgi göstermişti. Ama şöyle bir şey söyledi: "Oğlum, bu dağ çiçeğidir. Baharın önü sıra açar, sonra kaybolur, evde yaşamaz". Ali çok üzüldü, suratı asıldı. Anası onu teskin ederek "Baban doğru söylüyor, ama belli olmaz. Gel seninle bunu bir saksıya dikelim, artık ne kadar yaşarsa" dedi.
Ali yeniden neşelendi. O neşe ile ana-oğul çiğdemi saksıya diktiler, dibine biraz su döktüler. Anası sıkı sıkı tenbih etti "Bu dağ çiçeğidir, sakın su dökme. Haftada bir yarım çay bardağı yeter". Ali "Tamam anne" dedi. Saksıyı Ali'nin yattığı odadaki

pencerenin dış kısmına, geniş pervaza koydular. Öyle ki Ali başını yastığa koysa bile çiçeği görebiliyordu.

O gece ninesi Ali'ye çiğdemin masalını anlattı.

Hanım Sultan hastalanmış. Kalbinin üzerinde küçük bir yara. Bütün gücünü alıyor, Sultan ayağa kalkamıyor, günden güne eriyor, yara kalbe doğru ağır ağır ilerliyormuş. Ülkenin bütün hekimleri bir bir gelip yarayı tedavi etmeye çalışmış, ilaçlar yapmış, merhemler sürmüş ama gencecik kızı iyileştirememiş. Şehzade kahrından ölecek hale gelmiş. Sevgilisi gözünün önünde ölüme gidiyormuş.

Birileri bir çare olur belki diye Şehzade'ye: "Efendim, şehrin kıyıcığında, bir kulübede yalnız yaşayan bir ihtiyar kadın var. Bu işlerden anladığı söyleniyor, bir de o baksa" demişler.
Şehzade hemen bir atlı araba göndererek ihtiyar kadını saraya getirtmiş.
Kadın, Hanım Sultan'ın yarasına bakar bakmaz: "Bunun ilacı bir çiçektir ama adı aklıma gelmiyor, durun bir düşüneyim" demiş. Düşünmüş, düşünmüş; bir hafta sarayda kalmış çiçeğin adını hatırlayamamış. Eh, kadın yaşlı ne de olsa, unutkan olabilir. Yine de pes etmeyip Şehzade'ye bir teklifte bulunmuş: "Şehzadem" demiş, "Siz vakit kay-

betmeden çiçeklerin padişahı güle idin. Ona olup biteni anlatın. Gül bir çiçektir benim dilimden ne anlar demeyin. Siz kalbinizi çiçeğe, böceğe, ağaca, karıncaya ne bileyim kelebeğe açıp diyeceğinizi bütün samimiyetinizle ve Cenab-ı Hakk'a sığınıp anlatın, onlar anlar, merak etmeyin.
Gül dünyadaki bütün çiçeklere haber salar, en güzellerini seçip göndermelerini ister.
Kuşlar en kısa zamanda bu çiçekleri saraya getirirler. Her gece bir çiçeği Hanım Sultan'ın yarasına korsunuz. Umarım biri benim dediğim çıkar, Sultan iyileşir.
Ha, bu arada siz her gece Sultan'ın başucuna oturup bir hatim indirecek; sebep çiçek çare senden Yarabbi diye dua edeceksiniz. İnşallah Sultan sağlığına kavuşur. Ben inanıyorum, siz de inanın" demiş. İçi biraz ferahlayan Şehzade kadına bir kese altın vererek onu yeniden kulübesine göndermiş.

Ardından çiçeklerin padişahı gülün yanına varmış, olan biteni anlatmış. Gül: "Endişe etmeyin Şehzadem, en kısa zamanda bütün çiçekler sarayınızda olacak. Siz şimdi gidin gönlünüzü hoş tutun" demiş. Şehzade güle teşekkür ederek sarayına dönmüş.

Gül; kuşlar, rüzgârlar, bulutlar, arılar, kelebekler ile haberi dünyanın bütün çiçeklerine ulaştırmış.

Her çiçek ailesi bir yarışma düzenleyerek içlerinden en güzelini seçmişler.
Turna, leylek gibi tüm göçmen kuşlar uzaktakileri, serçe, güvercin, kumru gibi kuşlar yakındaki çiçekleri gagaları ve kanatları ile taşıyarak getirip saraya bırakmışlar.
Saray kuş sesi ile çiçek kokusuna bulanmış.

Görevliler çiçekleri deste deste edip porselen saksılara yerleştirmiş, sularını koymuş. Şehzade ihtiyar kadının dediği gibi her gece bir çiçeği eşinin yarasına koyuyor; sabaha kadar Kur'an okuyup Allah'a dua ediyormuş.

Dünyada çok çiçek var. Her birine bir gün ayırsan bir ömür geçer. Ne var ki elde başka çare kalmamış. Çiçeklerin az bir kısmı kullanılmış iken Sultan Hanım'ın durumu ağırlaşmaya başlamış. Açıkçası gitti gidiyor.
Şehzade'nin gözyaşları okuduğu Kur'an-ı Kerim'in üzerine damlıyormuş.
Bir gün sabah ezanları gökyüzünü çınlatırken saksıların birinden bir ses duyulmuş. Şehzade hemen dikkat kesilmiş ve sesin geldiği saksının yanına gitmiş. Çiçeklerden biri ona şöyle diyormuş: "Şehzadem Sultan'ın az bir zamanı kaldı. Bu bir sırdır ama açıklamaz isem kahrımdan ölürüm. Bu gece yaranın üzerine beni koyun." Şehzade saksıya eğil-

miş, acaba hangi çiçek konuşuyor diye anlamaya çalışmış. Bakmış içlerinden biri ateş gibi parıldıyor. Sesin o çiçekten geldiğini anlamış.

Bu bizim Çiğdem Güzeli imiş.

Çiçek sözüne devam ederek: "Ben dağların kızıyım. Beni bahçe çiçekleri gibi kimse görmez, kimse koklamaz. Meğer ki bir arı, bir kelebek ziyaretime gelsin. Zaten ömrüm kısadır. Baharı müjdelemek için senede bir kez açarım. Ne var ki yüce Mevlâ bana böyle bir şifa vermiş. Lütfen bu gece yaranın üzerine beni koyun." demiş.

Şehzade o gece eşinin yarasına Çiğdem Güzeli'ni koymuş. Şifa Allah'tandır dedik ya, sabaha Sultan Hanım gözlerini açmış ve bir bardak nar şerbeti istemiş. Çiğdem Güzeli ölmüş ama Sultan Hanım iyileşmiş. Şehzade bu mutluluk ile sarayda fakirlere kırk gün, kırk gece ziyafet vermiş.

Ali masalın sonuna kadar dayanamayıp uyumuş. Pencerenin pervazındaki çiğdem çocuğa oradan el sallıyormuş ama Ali uykuda. Uyandığında ilk işi çiçeği sulamak olmuş, bir kaç gün başından ayrılmamış, bakmaya doyamıyormuş.

Ne var ki çiğdem saksıdaki ömrünü tamamlayıp

kurumuş. Ali'nin iki gözü iki çeşme. Çok üzülüyormuş. Ninesi Ali'ye: "Merak etme Ali, bu çiçeğin kökü bir küçük soğan gibidir. Çürümez ise seneye yine açar" diyerek çocuğu teselli etmiş.

Gerçekten de güz geçmiş, kış geçmiş, kar eriyip yok olmuş, sokaklardan sular akmış, kırlangıçlar yuva yapmaya başlamış, havalar biraz ısınmış, ve bir sabah yatağından kalkan Ali çiçeğin açtığını görmüş.

Orada ilk gördüğü gün gibi duruyormuş.

Siz seyredin Ali'nin sevincini. Odadan odaya koşmuş; bir annesine, bir babasına sarılmış, hepsini toplayıp çiçeğin başına getirmiş. "Bakın, şunun güzelliğine bakın" diye sevinç çığlıkları atıyormuş.

Ali ile Çiğdem Güzeli böyle bir zaman senede birkaç gün buluştu.
Ali büyüdü, yakışıklı bir delikanlı oldu. Bir gün karşısında sarı saçlı, menekşe gözlü, Çiğdem Güzeli'nin insan suretine girmiş bir benzeri kız çıktı.

Birbirlerini sevdiler ve evlendiler.
Onların da çiçek gibi çocukları oldu.

Ali'nin aklına bir gün çocukluğunun büyük aşkı

Çiğdem Güzeli düştü. Eşi ve çocukları ile başka bir evde oturdukları için artık iyice yaşlanan anne ve babasını ziyaret maksadıyla doğup büyüdüğü, eski, bahçeli evlerine gittiler.
Ali hemen pencerenin pervazına baktı.
Orada bir saksı göreceğini umuyordu.
Ama yoktu. Ne saksı, ne çiğdem.

Gök gürleyip şimşeklerin çaktığı, fırtınanın çatıları uçurup, minarelerin alemini eğdiği, sağanak yağmurun sele dönüp her yanı bastığı bir gece, saksı pencere pervazından düşüp kırılmış.
Çiğdem güzelinin soğanı "Artık benim bu yerde işim kalmadı" diyerek yine Ahlat ağacının civarındaki taşlar arasında bulunan eski yurduna dönmüş.

Bu hadise Ali'nin sarı saçlı, menekşe gözlü kızı görüp âşık olduğu günün gecesi olmuş.
Sabaha fırtına dinmiş, güneş açmış.
Ali'nin annesi parçalanan saksıyı görmüş, bir zaman bakmış, eski günleri hatırlamış. Ali o yıllarda bir büyük şehirde yüksek tahsil yapıyormuş.
Kadıncağız kırık saksı parçalarını, dağılan toprağı süpürmüş. Acaba çiğdemin soğanı duruyor mu diye dikkatle topladıklarına eğilmiş, görememiş. "Çürüdü herhal" diyerek süprüntüyü çöp tenekesine atmış.

Artık hikâye bitti, evli evine, sıçan deliğine diyeceğiz ama; bu serüvene bir iki cümle daha ilave edelim.

Ali bir bahar başlangıcında sarı saçlı eşini ve çocuklarını alıp Ahlat'ın altına pikniğe götürdü. Onlara küçüklüğünde buralarda bulduğu çiğdemi ve ninesinin masalını anlattı.

Çocuklar bu maceradan ve ninenin masalından çok etkilendi. Hemen ayaklandılar ve etraftaki taşlar arasında çiçek aramaya başladılar.

Ama bulamadılar.

ŞAFAK PEMBESİ

Saliha kadın küçük evinde tek başına yaşıyor. Kocası Haşim Efendi tablacılık yapardı. Caminin önündeki çınaraltı onun mekanıydı. Tablasını yerleştirir, alçak iskemlesine oturur, sigarasını yakıp müşteri beklerdi. Çok sigara içerdi Haşim Efendi, ucuzundan. Bronşiti vardı, sabahlara kadar koh koh öksürür ama aldırmazdı.

Tablası camekân altında idi. Kol saati, cep saati, tütün tabakası, her cins ağızlık, tesbih, tarak, jilet, tıraş makinası, ayna, tırnak keseceği, her tür çakı, bağ bıçağı, pil, el feneri, çakmak, ucuzundan ihtiyaç olan ne varsa bulunurdu tablada.

Sabahları tablanın camını kolonya ile ıslatır, pamukla silerdi.

Köylü idi. Okuma-yazmayı askerde öğrenmiş. Babası fakirdi; bir küçük bağ, bir miktar çayır, iki

kuru tarla. Tek erkek çocuktu Haşim. Babası ölünce miras yüzünden enişteleri ile takıştı. Kendi payını ucuza satıp köyden ayrıldı. Taşranın bir ufak kentinde bir ufak ev aldı. Bir arkadaşının aracılığı ile tablacılığa başladı. Köyden çıktıklarında karısı hamile idi. Onun da bir oğlu oldu. Başka çocuk yok. Şükür, geçim derdi çekmedi; ama para sahibi de olamadı. Tencerede pişirip kapağında yediler.
Günler böyle geçip giderken Haşim Efendi bir ikindi üstü alçak iskemlesinde otururken ağzında yarısı içilmiş sigara ile ruhunu teslim etti.
Saliha kadını isteyen çok oldu ama o ömründe kendisini incitmeyen Haşim Efendi'nin üzerine gül koklamadı. Gelinlik kızlara çeyiz işledi, bağ bozumunda turşu kurdu, reçel kaynattı, arada bir köye gidip şifalı otlar toplayıp sattı, kimselere el açmadı oğlunu büyüttü.

Oğlan pek zeki sayılmazdı. İlk mektebi zar zor bitirdi. Kahvede, bakkalda, tuğla ocaklarında, toptancı yanında, sebze halinde çalıştı. Hatta bir ara üç tekerlekli araba ile sebze-meyve sattı.
Olmadı, bir türlü dikiş tutturamadı. Babasından bir şey kalmamıştı ki. Haşim Efendi'nin tablasını vefatından sonra haraç-mezat satmışlar, gelen para cenaze ile borçlarına ancak yetmişti.

Oğlanın elinden tutan olmadı.

O da askerden sonra çekti İstanbul'a gitti.
Orada anasının akrabaları vardı. Aracılık ettiler, bir fabrikaya girdi. Eli para gördü. Tutumlu çocuktu, hem biriktirdi, hem anasına gönderdi. Akrabalar bunu everdi, bir kız bir oğlan çocuğu oldu. İki kere anasını ziyarete geldi. Seneler böyle geçti.

Saliha kadın, üstüne gün doğmayan kadınlardandı. Sabah namazından sonra yatmaz Kur'an okur, sonra işine bakardı. Yedi yaşından bu yana namazını kılıyordu. Namahreme görünmez, gıybet etmez, merhametli, cömert; sanırsın yeryüzünde bir melek.

Son günlerde içinde bir sıkıntı vardı.
Oğlandan haber alamıyordu. Komşu kızına mektuplar yazdırmış, ama cevap gelmemişti.

O sıkıntı içinde sabah namazını kıldı, tesbihini çekmeye durmuştu ki, bahçe kapısı alışılmadık biçimde takır takır vuruldu. Bu ne biçim kapı çalma anam, sanırsın deprem oluyor.
Kadın korku ve telaş ile doğruldu. Dizlerinde sancı vardı, yaşı epeyce ilerlemişti aniden kalkamıyordu. Derken kapı yine öyle vuruldu.

Köyden çok adam gelirdi. Haşim Efendi'nin zamanında çok misafirleri olurdu. Kiminin hastası,

kiminin adliyede davası vardı. Ama bu kapı çalışı, köylünün çalışına benzemiyordu.

Kadın "Hayırdır inşallah" deyip, ehramına bürünerek, terliklerini giyip evden çıktı, bahçe kapısına yürüdü.

Tuhaf, havada bir gül kokusu var. Gül zamanı değildi, hem bu koku gülden de öte idi. Tarçın mı, lavanta mı. Yok canım ne desen boş. Ama içler ferahlatan bir koku.

Kapıya vardı.
Tam açacak.
Bir ses duydu.

Hem sert, hem yumuşak. Hem şefkatli, hem heybetli. İnsana yakın ama insandan uzak. Kulaktan ziyade kalbe hitap eden bir ses.

Kadını ter bastı. Salavat getirmeye başladı.
Seslenen kimse şöyle diyordu:
– Hatun, tasalanma bak güneş doğuyor.

Saliha kadın bütün cesaretini toplayıp:
– Kimsin, ne istiyorsun, köyden mi geldin, dedi.

Ses yine aynı tonda:

– Hatun, tasalanma bak güneş doğuyor, dedi.

Saliha kadının eli kapının mandalında kalmış. Öylecene duruyor. İçindeki ürperti titremeye, titreme korkuya dönüşüyor. Artık takati tükendi.

Orada öylece bekledi. Ama ses bir daha duyulmadı. Sonra bir cesaret açtı kapıyı. Alaca aydınlıkta bir sağa bir sola baktı.

Kimse yok.
Sessiz, boş sokak.

Kadın içinden "Allah, Allah" dedi, "Uyanıkken düş mü gördüm, neydi bu ses?"
Sokağa bir daha baktı.
Evet, kimseler yok.
Kapıyı kapatıp eve yöneldi. Yönelirken Karadağ'ın üstüne baktı. Şafağın pembesi bulutlara vurmuş.

Bir zaman bulutlara bakadurdu. İçinde artık ne korku, ne ürperti. Aksine bir sevinç, bir kıpırtı, bir ferahlık.

O ferahlık ile kümesin kapısını aralayıp elini folluğa uzatıyor. Oh, oh! Çoktandır yumurtadan kesilen çil tavuk yumurtlamış.
Sonra nedensiz odunluğa giriyor. Bu kışı ya çıka-

rır, ya çıkarmaz dediği, iyicene azalan odunlar tavana kadar dizilmiş. Odunları öyle görünce Saliha Kadın'ın aklı başına geliyor. Elini alnına vurarak "Uy, anaa!... Hızır uğradı evimize de ben bir dilek dilemedim. Yazık bana, vah bana."

Tandır damı ve kiler olarak kullandıkları bölmeye giriyor. Dibinde bir iki pişirimlik un kalmış olan çuval ağzına kadar dolmuş. Peynir tenekesini, yağ küpünü kontrol ediyor.
Hepsi dolu, hepsi.
Eve bereket yağmış.

Saliha kadın artık başka bir yere bakmaksızın, namazı kılıp da toplamadan kalktığı seccadesine vararak diz çöküp Yasin okumaya başlıyor. Yasin ezberinde. Sonra belki bir saat kalbi ile şükrediyor, seccade gözyaşı ile ıslandı artık.

O gün ikindi üzeri postacı geliyor; ve bir mektup uzatıyor. Saliha kadın sokakta çizgi oynayan kızlara bakıyor.

Mektuplarını yazan Zeynep'i çağırıyor. Zeynep zarfı alınca ikisi birden duvarın önündeki top akasyanın dibine çöküyorlar.

Mektup Saliha kadının oğlundan.

Ana, diyor; tasalanma biz cümleten iyiyiz. İşlerim bu ara sıkı idi, sana cevap yazamadım. Kiraz çiçek açanda inşallah ailece geleceğiz. Torunların büyüdü ellerinden öperler.

Dünyalar Saliha kadının oluyor. Elini hırkasının cebine atıp Zeynep'in şekerini veriyor.
Zeynep şekerin kâğıdını hışırdatarak açıp hemen ağzına atıyor. Saliha kadın ona sarılıp iki yanağından öpüyor.

Artık Zeynep gider, oyuna kaldığı yerden devam eder. Saliha kadın ise ona bu müjdeyi ulaştıran Cenab-ı Hakk'a şükretmektedir.
Ve artık yalnız değildir.
Tekir kedi gelmiş, mırıl mırıl mırıldanarak kucağına kurulmuştur.

İkisinin zikri birbirine karışır.

CANEY

Lodosun canı sağolsun. Gerçi pek makbul sayılmayan bir rüzgârdır, denizi kabartır, balıkları ve insanı serseme çevirir ama olsun, havayı temizliyor işte. Poyrazla el ele verip İstanbul'u zehir solumaktan kurtarıyor.

Bugün lodoslu hava, üstüne üstlük güneşli.
Serçeler cıvıldaşıyor ağaçlarda.
Beklediğim vasıta zamanında geliyor, işte güzel bir gün dedik ya, yer bulup oturuyorum.
Yanımdaki vatandaş teklifsiz; "Yahu her önüne gelen yorumcu oldu", diye gündemi açıyor. "Bir de bu meseleleri vatandaşa sorsalar ya" diyerek yüzüme bakıyor. Eh, muhabbeti başlatalım bari. "Soruyorlar efendim, siz hiç tivi seyretmiyor musunuz" diyorum.
"Hah, ha.." diye kısa metrajlı bir kahkaha atıyor. Sevimli adam doğrusu.
– Soruyorlar abicim, sormazlar mı...

Şimdi vatandaşın bu konudaki fikirlerini alalım, diyerek sokaktan geçen adamlara mikrofonu uzatıyorlar. Ne güzel değil mi? Ver ulan şunu şöyle bir güzel konuşayım diyeceksin. Vermezler ki... Öylesine bir iki laf atıyoruz. O da şansına. Adam senin sözlerini makaslıyor, ötekinin sözlerini veriyor. Bu mu adalet...

– Siz galiba yorum değil adalet peşindesiniz...

– Elbette...

Acaba lafı uzatıp, memlekette adalet mekanizmasının yavaş işlediğini mi anlatsam.

Altı yedi yaşlarında bir çocuk beni bu fikirden caydırıyor.

Ayaklarında yırtık lastik çizmeler, başında bir Fenerbahçe beresi...

Ceket çamur içinde, gömleğin yakası-bağrı açık.

Kopul bir oğlan, bütün bunlar hiç umrunda değil. Koltuğunun altına bir alüminyum tepsi sıkıştırmış, kolu kavramaya yetmiyor. Tepsinin içinde naylonlara sarılı koz elvalar, susamlı helvalar...

– Helva alın abilerim, helva alın teyzelerim, diye bülbül gibi şakımaya başlıyor.

Yolcuların gözü yanakları kıpkırmızı oğlanda. Olağanüstü düzgün ve beyaz dişlerini parlatarak gülümsüyor.

Yazık ki kimse oralı olmuyor. Ama oğlan tecrübeli. Bu yolların adamı olmaya ahdetmiş.

– Helva alana bir türkü bedava, demez mi!

Eh, gel de dayan şimdi. Bıçkın bir delikanlı sesliyor yanına.
– Önce türküyü söyle, sonra alayım helvanı, diyor..
Herkes bu pazarlığın nasıl sonuçlanacağını merak ediyor. Satıcı çocuk ilgi uyandırmayı becerdi işte..
Bundan gerisi kolay...

Bir süre ileri, geri tartışıyorlar.
Çocuk helvayı garantilediğini anlayınca türküye başlıyor...

Caney, caney, caney..
İşte meydan ey...
Delikanlı cim-bom,
Nerdesin haney? Nerdesin haney...

Vatandaşın gülmez yüzünü güldürmek için yetmez mi bu...
Ah benim yufka yürekli halkım... Ah, benim merhametli insanlarım...
Hemen herkes –cimbomlular dahil– sevgi ile bakıyorlar küçüğe...
Bıçkın delikanlı iki helva alıp, ceplerine sokuşturuyor. Paranın üzeri kalsın diyor.
Küçük satıcı, etraftan uzanan ellere yetişmeye çabalıyor. Göz açıp kapayıncaya kadar tepsideki helvalar bitiyor...
Ohhhh...

Sanki hükümet bir çırpıda iç ve dış borçlarımızı temizledi. Sanki terör sona erdi, cari açık kapandı.
Evet, insanlarımız bu kadarcık olsun sevinmek, gülmek istiyorlar.
Bir iyilik edip kalplerinde çırpınan kuşu sakinleştirmek istiyorlar.
İnsanlarımız kanaat denilen şeyi biliyor, her vesile ile hatırlamak istiyor. Her an iyilik ve adalet için fedakarlığa hazır.
Ama karşılarında şu küçük adam kadar olsun içten ve dürüst makamlar, insanlar, sözler olsun istiyor.

Küçük adam durakta iniyor.
Tramvayın camından izliyorum onu. Alüminyum tepsiyi def gibi tımbırdatarak, ıslıkla bir oyun havası tutturuyor. Seke seke, oynayarak uzaklaşıyor.

Git küçük adam, yolun açık olsun.

HER KUŞUN BİR DALI VAR

Sırrı, hapisten çıkınca ustasının dükkânına gitti. Zaten gidecek başka bir yeri yoktu.

Olay şöyle gelişmişti.
Dükkânda üç kişiler, bodrum kat.
Kadir Usta, kalfa Sırrı ve çırak.
Birden yukarıda bir patırtı koptu. Olanca esnaf dışarı döküldü. Sırrı ile çırak da çıktılar. Kadir Usta kafasını iki yana sallayarak, suratı asık cık cık ederek elindeki çekici bir yana koydu, sigara yaktı.

Dükkânın önündeki sokakta, iki genç kapışmış. Birinin ağzı-burnu kanamış; ötekinin kafası yarılmış. Araya girip ayıranlar, bağırıp çağıranlar, her iki gencin arkadaşlarını kavgaya girmemeleri için sarılıp bırakmayanlar. Bıraksalar iş büyüyecek.

Derken gençlerden biri bıçak çekti. Bıçağı görenler kaçıştı, ama kavga eden öteki çocuk hiç tınmadı.

"Gel lan gel. Demirden korksaydık tirene binmezdik" deyip duruyor, düpedüz meydan okuyor, elinde bıçak tutan çocuğu tahrik ediyordu.
Sırrı bıçaklı çocuğu tanıyordu. Herkes kaçtığı halde o hiç tereddüt etmeden oğlana yanaştı: "Ver lan şu bıçağı" dedi. Oğlan kanlanmış gözleri ile Sırrı'ya şöyle bir baktı: "Sen karışma Sırrı abi" dedi. Sırrı sinirlenmişti.
"Ne lan bu! El kadar çocuklar ellerinde bıçak dolaşıyor. Yok mu bunların bir ustası, bir büyüğü, terbiyesiz veletler" diye söylendi.

Bıçağı almak üzere oğlanın üzerine yürüdüğünde öteki kavgacı çocuk da aniden saldırdı. Bıçağı tutan, rakibini bir iki yerinden şişledi, ancak Sırrı dahil üç kişi birbirine girdiğinden kimin kimi vurduğu anlaşılamadı.
Polis otosunun siren sesini duyanlar: "Ulan beni de şahit yazarlar, işin yoksa mahkemeye git gel" diyerek dükkânlara doldu. Bıçaklı oğlan polisin geldiğini anlayınca Sırrı'ya dönüp bıçağı uzatarak: "Sırrı abi tut şunu, aman gözünün yağını yiyim adımı verme" diye yalvararak şaşkınlıktan oracıkta kalmış olan Sırrı'nın eline bıçağı tutuşturup vınladı.

Bıçağı yiyen oğlan "Oy anam!" deyip yıkılmıştı. Sırrı orada, donmuş gibi, elinde bıçak, yerdeki ço-

cuğa bakıyordu. Polis Sırrı'yı aldı, Sırrı sesini çıkarmadı. Bu sırada ambulans gelmiş, yaralı çocuğu hastaneye yetiştirmişti.

Oğlan ölmedi, ama ailesi mahkemeye başvurdu. Her iki taraf da şahit göstermişti ama, Sırrı'yı savunan olmadı. Bıçağı çeken çocuk hiç utanmadan "Ben yapmadım" deyince, Sırrı yine sessiz ve şaşkın, oğlanın yüzüne bakakalmıştı. Yaralama suçundan içeri attılar.

Hiç yoktan işte.
Oluyor böyle şeyler.
Kimsesi olmayanın, garibanın üzerine yıkılıyor suç. Suçsuz yere yatan çok.

Sırrı da gıkını çıkarmadan cezasını çekti. Bu süre içinde Kadir Usta ona para, çamaşır falan gönderdi. Sırrı'nın anası o daha bebekken başkasına kaçmış, babası memleketi terk etmiş; zavallı bebe, bir ihtiyar babaannenin elinde kalmıştı.

Sırrı'yı ninesi besleyip büyüttü.
Fakir bir aile idiler, kimseleri yoktu. Ama nine direndi, oğlanı ilk mektebi bitirene kadar okuttu.
İstanbul'dan köye gelmiş bir aklı başında komşu: "Nine bu çocuğu bu köyde yalnız komayalım. Sonu sonu olacağı çobandır. Sen ver bunu, ben

İstanbul'a götüreyim, birinin yanına çırak vereyim sanat öğrensin, eli iş tutsun" dedi.
Nine boynunu büküp razı oldu. Torununu öpüp kokladı, gözyaşları içinde yola vurdu. Sırrı'nın gidişinden az bir zaman sonra o da dünyasını terk etti.
Nine ölünce, o güne kadar kapısını çalmayan uzak akrabalar evin, ahırın, küçük bahçenin, birkaç parça tarlanın üzerine çöktüler.
Sırrı'nın bunlardan haberi olmadı. Ninesinin vefat ettiğini bile seneler sonra öğrendi. Bir daha da köye adımını atmadı.

Sırrı'yı İstanbul'a getiren komşu, Kadir Usta'nın ahbabı idi. Çocuğu tutarak ona götürüp teslim etti: "Usta ben gidiciyim, hastalık her yanımı sarmış. Son bir defa sılayı göreyim deyip köye gittim. Bu sabi hem yetim hem öksüz, alıp geldim. Dünya fani, sevaptır. Bunu sana emanet ediyorum. Ezme, ezdirme."
Adam bunları söyledikten sonra gerçekten de vefat etti. Kansermiş.

Kadir Usta da sağlam sayılmazdı. Bunca yıl ışık almaz, hava girmez bodrum katlarında, rutubet içinde, iki büklüm ayakkabı imal etmiş; sigara üstüne sigara yakmış ciğerlerini çürütmüştü.

İşi bırakmaya çoktan niyetliydi, ama kahrolası hanede ekmek bekleyen var. "Son bir çırak olarak şu Sırrı'yı yetiştireyim, kimsesizin teki, belki bize yar olur" dedi, oğlanı terbiye etti, sanat öğretti.
Sırrı da yukarıda Allah var ustasının yüzünü yere baktırmadı.
Ama şu vukuat.
Gerçek şu ki Kadir Usta, Sırrı'nın adam vuracağını rüyasında görse inanmazdı ama.
Şeriatın kestiği parmak acımıyor. Oğlanı mahkumiyetten kurtaramadı.

Beklemek ne zor iş imiş be!
Çok bir ceza almamıştı Sırrı, ama gel sen yatana sor. İçeride saat gün, gün ay oluyor.
Neyse, sayılı gün yine de, bitti ve Sırrı cezaevinden çıktı.
Ustasına haber vermemişti. Yaşlı-hasta adam buralara kadar yorulmasın demişti.

Kadir Usta böyle Sırrı'yı birdenbire karşısında görünce şaşırdı. Sonra ağlamaya başladı. Sarıldılar. Baba oğluna böyle sarılmaz yani.
Çırak da karıştı kutlamaya. Kebap söylediler, yiyip içip konuştular. Sıra dükkânı kapamaya geldi, akşam olmuştu.

Kadir Usta çekici Sırrı'nın eline verdi. Üstündeki

önü meşin kunduracı önlüğünü çıkardı. Sırrı'nın başından geçirdi. Bel bağını kendi eliyle bağladı. Duasını yaptı. Oğlanı alnında öptü, sonra:

– Sen benim evladımsın. Elimde büyüdün. Ben senden razıyım, Cenab-ı Hak da razı olsun. Dükkân artık senindir. Bana sade aydan aya kira ver. Sokaktaki esnafa sor, kirası ne eder diye, o rakamın az altında bir para. Bizim bahçedeki ardiyeyi silip-süpürelim orada kal. Çırak burada işte, gerisi sana kalmış.
Ben artık yokum.

Sırrı gözyaşları arasında ustasının eline sarıldı. Bir yandan öpüyor, bir yandan: "Allah razı olsun, Allah ne muradın varsa versin" diye dua ediyordu. Çırağın da gözleri yaşarmıştı. Gitti tuvalette yüzünü yıkadı.

Sırrı bahçedeki ardiyeye taşınmadı. Dükkânın bir köşesine açılır-kapanır bir karyola koydu, dükkânda kaldı. Hem imalat, hem tamirat yapıyordu. Ustasından kalan, el işi ayakkabıya meraklı epeyce müşterisi vardı. Para darlığı çekmedi, hatta bir miktar biriktirdi.
Ustanın hastalığı ilerleyip yatağa düşünce sık sık ziyaretine gitmeye başladı.

Bu ziyaretlerden birinde Usta Sırrı'yı kastederek eşine:
– Hayriye, şu çocuğu bir baş-göz etsek diyorum.
Hayriye:
– Lazım. Yalnızlık Allah'a mahsus.
Usta Sırrı'ya dönüyor:
– Ne dersin Sırrı.
Sırrı'nın yüzü kızarmış, elleri terlemiş, kekeleyerek:
– Sen bilirsin Usta, lafını ancak söyleyebiliyor.

O sırada tesadüfen Usta'nın kızı Şükriye ile göz göze geliyorlar. İkisi de hızla kaçırıyor bakışlarını. Şükriye'nin yaşı gelmiş geçiyor.
Hayriye:
– Kızım bak bakalım çay olmuş mu?
Kız mutfağa gidince kadın Sırrı'ya dönüp:
– Evladım bizler senin anan-baban sayılırız. Aklında biri varsa söyle, diyor.
Sırrı:
– Yok valla yenge, nerden olsun? İş-güç. Ben sokağa bile çıkmam. Mesaiden sonra bir ara kahveye uğruyorum. Hepsi bu.
Usta öksürüyor, durumu iyi değil, yine de öksürük arasında:
– Bilirim ben bilirim. Gözünü kaldırıp namahreme bakmaz evladım.

Şükriye çayları getiriyor. Önce babasına, sonra

anasına veriyor. Sırrı'nın önüne gelince ellerinde bir titreme. Bu yüzden cam bardaklar, cam tabaklara değerek tıkırdıyor.
Tıkırtıyı duyan Kadir Usta ile Hayriye Hanım birbirlerine bakıp gülümsüyorlar. Sırrı da güç bela bardağını alıyor, ama o da elindeki bardağın cam tabağa dokunup tıkırdamasının önüne geçemiyor.

Ter içinde kaldı çocuk.
Kalsın. Hayriye de memnun, Usta da. Şükriye kendini mutfağa dar atıyor. Önce yüzüne su çarpıp sakinleşmeye çalışıyor. Kalbi yerinden çıkacak sanki. Aldırmıyor çarpıntıya.
Mutfak kapısından başını uzatarak salonda neler konuşuluyor onları duymaya çalışıyor.

Hadi hayırlısı.

YARA

– Biz çocukken burada top oynardık.
– Yok ya! Avuç içi kadar bir yer üstelik her yanı taş.
– Adı "Kapalı" idi. Hani etrafı duvarla çevrili ya, gizemli bir havası vardı. Kendimizi buraya attık mı, kimselerin görmediğini düşünür, kıyasıya oynardık.
– Ama zemin taş. Maazallah bi düşsen kemiklerin kırılır.
– O zamanlar topraktı. Burası bir Bizans hamamı mı, yoksa su sarnıcı mı her neyse. Issızdı buralar, duvarların üzerinde yabani incirler biter, sığırcıklar yuva yapardı.
– Ama çok ufak be üstad. Futbola hiç uygun değil.
– Biz büyüdükçe mekan küçülüyor. O zamanlar burası bize İnönü Stadyumu gibi gelirdi. Ne maçlar yaptık burda. İki kez omuzum çıktı, bir kere de ayağım kırıldı.
– Ucuz kurtulmuşsun.

– Sonra burayı restore ettiler, zemini taş kapladılar, bekçi falan koydular, artık çocuklar gelmiyor, turistik oldu.
– Yahu şimdi çocuklar halı sahada oynuyor.
– O da doğru ya.
– Kendimizi okuldan buraya dar atardık. Çanta bir yana, ceket bir yana. Beşte haftayım onda bitiyor. Ama maç bir türlü sona ermez, uzar da uzar, hava kararır, biz farkında olmazdık.

En kritik zamanda, meselâ bir penaltı atıyorum, birden babamın kerpeten gibi parmakları kulağıma yapışırdı.
Etraf derin bir sessizliğe gömülürdü.
Arabacı Salih Efendi'den bütün mahalle çekinirdi.
Kulak babamın elinde, başım önümde, çeker giderdik.
Ve bu tatsızlık maçı bitirirdi.

"Nerde tütün" derdi babam.
Ses yok.
Elimi cebime atardım. Parayı düşürmüşsem tokat patlardı. Tek yirmi beşlik, tek onluk. O yıllarda bozuk paralar sarıydı, Reji tütünü otuz beş kuruştu. Biz "Kapalı"nın çocukları çokluk paraları orada düşürür, bizden sonra sahaya üşüşen Roman çocukları teker teker toplardı.

Babam Reji tütünü içerdi. Yani Tekel. Sac sobanın yanına bir eski Yeni Sabah gazetesi serer, tütün paketini açar, üzerine yayardı. Bir süre kururdu tütünler, sac sobada meşe odunu çıtırtılarla yanardı. Babam paçalı, uzun, yün donu ve yün kuşağı ile bir dizini dikerek tütünün başına çöker, saatlerce ayıklardı. Bir eli tütünde, bir eli kedimiz Mercan'ın üzerinde. Sonunda teneke tabakasını çıkarır, tütünü tabakaya basar, üzerine bir iki damla esans dökerdi.

Babam yasemin ağızlıkla içerdi tütünü.
Kırçıl bıyıkları sapsarı olmuştu.
Sonra beni yanına çağırır, gözlerimden öper:
- Bir sefer de şu tütünü unutma be oğlum, diye severdi.
İçimden "Topa daldı mı dünyayı unutuyorum" derdim. Anam yer sofrasını kurar, sini üstündeki çorbanın dumanı tepesinden çıkardı.

Hayat zordu. Fakirdik.
Çocuktuk biz.

Ama her şey sanki bugünden daha güzel, daha zevkli, heyecanlı ve dopdoluydu. Şimdi büyüdük, iş güç sahibi olduk. Ne kapalı kaldı ne babamın hurda arabası. Hepsi bir yana inanmazsın ama kulağımdan tutup çekmesini bile özlüyorum. Bana

"Bi kere de şu tütünü unutma be oğlum. Hem tütünü unutuyorsun, hem parayı düşürüyorsun. Seni ne yapayım ben şimdi?"

Ah baba ah, sağ olaydın da, ayağının altına alıp çiğneyeydin. Çocuk yaşta koyup gittin bizi.

RÜZGÂRIN OĞLU

Süleyman Sarı, Sivas'ın Hafik ilçesinin ufak ve kurak bir köyünde doğmuş. Çocukluğu, kuzu, dana peşinde geçmiş; okuma çağı eriştiğinde köyüne beş kilometre uzakta, daha büyük ve okulu olan bir komşu köye gidip gelmeye başlamış.

Yaz kış; yağmur çamur.

Sivas'ın bir soğuğu olur arkadaş, dile getiremezsin yani. Erzurum'un adı çıkmış. O soğukta bu yavrular beş gidiş, beş geliş günde on kilometre yürüyor.

Neyse! Allah devlete-millete zeval vermesin. O sıralar taşımalı eğitim çıkmış ve çocuklar yürümekten kurtulmuş. Artık bir minibüs onları her gün köyden alıyor, okula götürüyormuş.
Oh, ne iyi!

Süleyman Sarı artık dörtte mi, beşte mi her neyse bir gün televizyonda Dünya Atletizm Şampiyonası'nı

seyrederken dalıp gitmiş. Koşuya meraklı. Beden eğitimi dersinde öğretmen çocukları yarıştırdığı zaman Süleyman hep birinci geliyor.

On Dokuz Mayıs, Yirmi Üç Nisan, hangi bayram olursa olsun okullararası bir yarış olsa öğretmeni Süleyman'ı götürüyor.
Ve Süleyman hep birinci geliyor. Hatta ilçe merkezi Hafik'te bile yarıştı, yine birinci oldu. Bu yarışlarda bir saat, bir spor çanta, bir eşofman takımı, bir de markalı spor ayakkabı kazandı.
Oturma odasının bir duvarına küçük, tahta bir raf çakıldı. Ortasında Süleyman'ın çerçeveli bir fotoğrafı, yanında kazandığı kupalar. Raftan aşağı madalyalar sarkıyor.
Babası Dursun Efendi, akrabaları ve bütün köy onunla övünüyor.

Dünya Atletizm Şampiyonası demiştik.
İşte televizyondaki bu programda beş bin metrede birinci gelen bir Afrikalı gençle konuştular. Delikanlı hayatını anlattı. Beyaz dişlerini göstererek gülen, dura dura konuşan sevimli bir zenci.
Bu hayat hikâyesi Süleyman'ı etkiledi.
Çocuk bir köyde yaşıyor. Köy şehre çok uzak. Yakınlarda bir ilçe var, orası da uzak. Köyde ilaç falan gibi bir ihtiyaç olsa, yol ve araba olmadığı için bunu kasabaya gönderiyorlar. Bu da kasabaya

kadar koşuyor, koşmak hoşuna gidiyor, koştukça açılıyor. Dönüşte yine koşarak geliyor.
Böyle böyle koşucu olmuş.

Süleyman o gün karar verdi.
Okula minibüsle değil koşarak gidecek. Dönüşte sırtında çanta da olsa yine koşarak gelecek.
Yapma etme dediler dinlemedi.
Sırt çantasını kaptığı gibi erkenden yola düşüyor; belli bir tempoda koşarak okula ulaşıyor, hiç yorulmuyor. Minibüs ondan sonra geliyor.

O da böyle bir koşucu oldu ama Hafik ilçesi ve köyleri dışında onu kimse tanımıyordu.
İlköğretim Okulu'nu bitirdiği yıl İstanbul'a göçtüler. Çoğalan nüfusu besleyemeyen çorak köy son otuz yılda neredeyse boşalmıştı. Onların tarlaları küçüktü, on beş yirmi koyunları vardı. Dursun Efendi boşa koydu olmadı, doluya koydu olmadı. Zaten doğuştan topaldı. Rençberliğe dayanması zordu. Akrabaları, daha önce İstanbul'a gitmiş, her biri bir iş tutmuştu. Haber salıp duruyorlardı: "Sen de gel, elbet sana da bir iş buluruz."

Dursun davarları sattı, evi-barkı, tarlaları öylece bıraktı, İstanbul'un yolunu tuttu. Karısı Hacer, nişanlı kızı Zeynep, Süleyman ve yıllar sonra doğan beş yaşındaki Bilal.

Bir gecekondu semtinde, akrabalarının bulduğu küçük bir gecekonduya yerleştiler. Dursun'a eski, üç tekerli bir işporta arabası buldular, bir de zabıtanın pek uğramadığı bir köşe. Oracıkta fındık-fıstık satacaktı. Topal bacağıyla İstanbul trafiğinde dolaşamazdı. Artık ne kazanır ise Allah bereket versin.

Süleyman alüminyum tepside simit satıyor, Hacer evlere temizliğe gidiyordu. Ne yalan söylemeli köyde kazandıklarından çok kazanıyorlardı ama masraf fazla idi. Elektirik, su, telefon parası; yol parası, markete girince şunu da alayım şunu da derken para bitiyordu.
Bir zaman bu İstanbul'un işine akıl erdiremediler. Zeynep nişanlı olduğu için çalışmıyordu. Zaten onlar işte iken evi çekip çevirecek biri lazımdı. Bilal çoktan mahallenin çocukları arasına katılmıştı. Küçük bahçelerinde maydanoz, soğan, domates yetişiyor. Tüm aile fertleri akşam evin önündeki taraçanın altında çay içip sohbet ediyorlardı.

Bu mutlu tablo çok sürmedi.
Dursun bir iki kere zabıtaya yakalandı. Hem mal gitti hem araba. Akrabalar bir kere yardım etmişlerdi, bir daha yanaşmadılar. Hacer bir süre sonra bel fıtığı oldu, işe gidemedi. Doktorlar ameliyat demişti. Zeynep'in nişanlısı askerden dönecekti, dönünce düğün isteyecekti. Kızın çeyizi hazır de-

ğildi. Süleyman'a iyi bir iş bulmak lazımdı. Bilal seneye okula başlayacak.
Dursun'un ağzını bıçak açmıyordu.
Sanki köydeki fakir ama huzurlu hayatlarını özler olmuştu. Yok olsun yoksulluk. Orada kalsalar çocukların bir geleceği, bir mesleği olmayacaktı. Belki ektikleri mahsul karın doyurmaya yetmeyecek, düpedüz sürüneceklerdi.

Süleyman simit tepsisini temizlemiş.
Belli ki hepsini satmış. Hesabı görüp eve varmış. Bahçe kapısının önündeki akasyanın dibine çöküp, sırtını ağaca yaslamış. Sokakta oynayan çocuklara dalmış. Aralarında Bilal de var.
Bir sürü gecekondu çocuğu. Yaşları ufak. Ortada iki döküntü bisiklet. Hepsi binmek istiyor ama yaşı az büyük, kendi güçlü olanlar ötekileri bindirmiyor.
Bilal de o tozun-toprağın arasında bisiklete binmiş çocuğun ardından koşuyor. Arada bir "Ben de bineyim abi" diye yalvarıyor, ama kim dinler.

Süleyman'ın yüreği cız etti.
Ah bu yaşlarda bir kez olsun bisiklete binemeyen fukara çocukları.
Süleyman'ın yaşı küçük ama aklı büyük.
Ne yazık ki elden bir şey gelmiyor.
Baba topal, ana hasta, abla nişanlı, oğlan küçük.

Elinde bir alüminyum simit tepsisi, cebinde o günün hasılatı.
Götürüp anasına verecek.
Bu böyle daha ne kadar devam edecek?

Ertesi gün öğle saatlerinde çok sıcak oldu. Süleyman kendini bir alt geçidin altına attı. Ne de olsa gölge. Beton direk çıkıntısına oturup, simit tepsisini yanına kodu. Şişesinden bir yudum su içti. Mendiliyle terini kuruladı.
Oh!.. Şuracıkta bir yarım saat otursa.
İki metre ilerisinde bir gözlükçü amca sırtını beton direğe vermiş gazete okuyor. Adam bir süre sonra gözlükleri çıkardı, gazeteyi katladı, sağa sola baktı, gazeteyi beton direğin dibine bırakıp gitti.
O gittikten sonra Süleyman kalktı yerinden, adamın bıraktığı gazeteyi aldı, yeniden gelip yerine yerleşti.
Fotoğraflara, yazı başlıklarına bakıyordu.
Bir süreden beri gazetelerde, televizyonda bir süt üreticisi firma yoğun reklam kampanyası yürütüyor. Bu çerçevede bazı etkinlikler yapıyor.
Bunlardan biri gençleri atletizme yönlendirmek için yapılacak yarışlar.
Süleyman yarış haberine takıldı.

Yirmi gün sonra yapılacakmış. Türkiye çapında yürütülen seçmeler bittikten sonra her dalda bi-

rinci olan on kişi finalde yarışacak. Beş bin metre yarışı da var. Kazanana bir sürü hediye yanında yüklü bir para ödülü verilecek diyor.

Süleyman içini çekti.
"Ah be!" dedi. "Şu yarışa katılabilsem. Haberin fotoğrafına baktı. Biri kazananlara madalya, kupa veriyor.
"A, a..!" Biraz daha dikkatli baktı, gözleri ışıladı: "Bu bizim Hamza dayı, evet o!"

Hamza Tutuk köylüsü idi. Hatta ana tarafından akraba oldukları için ona "dayı" derlerdi. Yıllar önce köyden çıkmışlar. Ailesi bunu Spor Akademisi'nde okutmuş. O da çeşitli görevlerden sonra Atletizm Federasyonu'na dahil olarak orada çalışmaya başlamış, bir yandan da hocalık yapıyor.

Bir ara Hafik'te yapılan yarışmalara gelmiş, hatta birinci olan Süleyman'a bir kupa vererek gözlerinden öpmüş, "Aferin yeğenim, sende iş var, devam et" demişti.

Süleyman heyecanlandı, eli ayağı titremeye, kalbi çarpmaya başladı. Fotoğrafın altında Organizasyon Komitesi'nin Başkanı olarak Hamza dayının adı geçiyordu.

Süleyman haberi bir daha okudu. Metnin sonunda yarışa katılmak isteyenlerin başvuracağı adres veriliyordu.
Bu adres bulunduğu yerin yakınlarında idi.

Hemen kalktı.
Kararını vermişti, gidip Hamza dayıyı görecek, ne olursa olsun bu yarışa katılacaktı.
Ödülü alırsa... Ödülü alırsa...
Birinci olursa...
Ohooo! Neler olmazdı.

Zabıtalar babamın arabasını götürünce bir süre suratı asık, işsiz dolaştı. Sonra çaresiz gidip yine elden düşme bir araba buldu. Başka bir iş için ne parası vardı ne aklı. Bu defa sabit bir yerde beklemeyi terk etti, dolaşmaya çıktı. Ama akşam eve cesedi düşüyordu. Dolaşmak babama göre değil.
Elektirikçi Seyfi Usta babamı her gördüğünde söylüyormuş: "Yahu Dursun Efendi bizim dükkânın kenarında bir girinti var. Yağmur almaz, kar yağmaz bir yer. Senin arabayı oraya çekelim. Şu gün boyu dolaşmaktan kurtul." Babam mahcup, kimseden bir şey isteyemez, ama bu defa başını önüne eğip "Olur" demiş. O olur deyince Seyfi Usta ilave etmiş: "Senin arabayı yenileriz, ben pencereden bir kablo geçirir, arabanın zeminine bir tesisat döşerim, hani alttan ısıtmalı camiler gibi. O zaman

fındık-fıstık sıcacık olur. Müşteri alışmaya görsün, araba dükkân gibi işler, bu yokuştan oluk oluk insan akıyor." Babam "Hay ağzına sağlık, yapar mısın be Seyfi?" diye üsteleyince, Seyfi Usta üstüne basa basa "Yaparız elbet, hem de en kralını. Ama artık bize bir sakal atarsın değil mi?" demiş. Babam şaşkın: "Sakal mı, nedir o?" diye sorunca Seyfi gülmüş: "Yahu ufak bir para işte. Burası İstanbul kimse kimseye karşılıksız iş yapmaz" demiş. Babam süklüm püklüm "Olur, tabii" diye cevaplamış ama, arabayı yenileyecek para yok. O sıkıntıyla Seyfi'ye: "Peki zabıtayı ne yapacağız, ya bunu da götürürlerse?" diye sormuş. Seyfi "Sen onları bana bırak. Bunca yıldır her işlerini görürüm, para almam. Bir dediğimi iki etmezler, tasalanma" diye cevaplamış.

Yarışı kazanırsam, ödülü alırsam...

Ablamın çeyizini düzeriz, düğününü yaparız. Bilal'e bir bisiklet alırız. Yeni olmasın. Sokağın veletleri iki günde hurdaya çevirir. İkinci el olsun. Ben binemedim, o binsin bari.

Bu düşünceler ile caddeye çıkan Süleyman karşı kaldırıma geçip bir simitçi arkadaş arıyor. Bu bölge onların, birbirlerini tanıyorlar. Arkadaşa raslayınca simit tepsisini oğlana vererek: "Benim önemli bir işim çıktı. Gölgeye gir otur, tepsi sende kalsın,

akşama hem hesaplaşırız, hem teslim alırım" diyerek cevabını beklemeden uzaklaşıyor.
Doğru Hamza dayının dairesine.
Girişteki sekretere: "Hamza Bey akrabamdır. Topal Dursun'un oğlu gelmiş deyin, o tanır" diyor. Kız biraz tereddütten sonra Hamza'yı arıyor. Hamza: "Gelsin" demiş.

Kapıyı açıp giriyor. Odada kimse yok. Az ilerleyip ellerini önüne bağlayarak selam veriyor. Hamza bağcıklı gözlüklerini göğsüne düşürerek başını okuduğu evraktan kaldırıyor. Bir süre Süleyman'ı süzüyor.
– Topal Dursun'un oğlu mu?
– Evet, Hafik'ten, köyden hani. Katırcıgillerden.
Hamza biraz dalıyor, sonra gülümsüyor. Kalkıp Süleyman'ın yanına geliyor, biraz daha baktıktan sonra hatırlıyor.
– Hafik'teki yarışmada birinci olmuştun.
– Siz de bana kupa vermiştiniz.
– Vay be! Hatırladım. Neydi senin adın?
– Süleyman Sarı.

Tekrar masasına geçiyor. Süleyman'a "Şu koltuğa otur" diye işaret edip çay söylüyor.

– Ee!.. Süleyman Sarı. Hoşgeldin. De bakalım nedir derdin?

Süleyman yerinden doğrulup elindeki katlanmış gazeteyi uzatıyor:
– Şu yarışa beni de al dayı.
Hamza gazeteye bir göz attıktan sonra:
– Ciddi misin, hâlâ koşuyor musun?
– Hem de nasıl. Bi güzellik yap be dayı. Beşbin'de koşayım, yemin sana, yüzünü kara çıkarmam.

Hamza Süleyman'ı alıcı gözle bir daha süzüyor. Üstü başı döküntü. Belli ki ödüle ihtiyacı var. Ya kazanırsa, ya bir yıldız olursa? Niçin olmasın? Hamza Tutuk'un Türk atletizmine bir hediyesi. Bir keşif, bir şampiyon. Belki Avrupa'ya, belki olimpiyatlara uzanacak. Hangi hoca bir şampiyon keşfetmeyi istemez.
Heyecanlanıyor. Gülümseyerek bir elini masaya vuruyor:
– Ulan Süleyman Sarı. Anan seni Kadir Gecesi doğurmuş. Oldu bu iş.

Kalkıyor. O kalkınca Süleyman da kalkıyor. Oğlana yaklaşıp başını şefkatle okşuyor. Elinden tutup dışarı çıkarıyor. Sekreter kıza:
– Arkadaş Beşbin'de koşacak. Kaydını yapın.
– Olur efendim.
Süleyman'a dönüyor; alçak sesle:
– Şortun, atletin, ayakkabın?
Süleyman boynunu "yok" anlamında büküyor.

Hamza yeniden kıza dönerek:
– Arkadaşa şort, atlet, ayakkabı, bir takım eşofman. Kampanyanın spor çantasına koyup teslim edin.
– Başüstüne efendim.
– Hemen, şimdi.
Kız kalkıyor, Süleyman'la koridorun sonuna kadar gidip bir odaya giriyorlar. Az sonra çıkıp geliyorlar, Süleyman'ın elinde çanta.
– Teşekkür ederim dayı.
– Önemli değil. Şimdi seni bir deneyelim vaktin var mı?
Süleyman sevinerek:
– Var, var.

Hamza Süleyman'ı arabasına bindirip yakındaki stadyuma götürüyor. Yolda antrenman yapıp yapmadığını soruyor. Süleyman açıkça geçim darlığı çektiklerini, simit sattığını, koşmayı bıraktığını, gazetede fotoğrafı görünce çıkıp geldiğini anlatıyor.

Stada varınca giyinip piste çıkıyor.
Hamza'nın elinde kronometre.
– Önce hızlı bir çıkış yapacaksın, elli metre falan, sonra tempo. Tempoyu terk etme. Son turda ben sana bağırınca var gücünle finale koş.
Hadi göreyim seni.

Hava biraz sıcak ama olsun. Süleyman start çizgisinde bekliyor. Hamza'nın "Haydi" demesiyle fırlıyor. Hamza oğlanın atletik yapısına, temposuna bakıyor. İyi, iyi. Süleyman tempoyu terk etmeden son tura giriyor. Hamzanın "Haydi" demesiyle hızlanıyor ve o hızla Beşbin'i tamamlıyor.

Hamza kronometreye bakıyor, neredeyse Türkiye rekoru. Utanmasa nara atacak, oğlanı omuzuna alacak, yahut oracıkta Madımak türküsünü söyleyerek oynayacak.

Süleyman nefes nefese gölgede oturan Hamza'nın yanına geliyor. Tıkanarak konuşuyor:
– Nasılım? Bu daha ilk... Yarışa yirmi gün varmış, o zamana kadar toparlarım.

Hamza sevincini belli etmeden ayaklanıyor. Oğlanın omuzunu okşayarak:
– İyisin! Daha iyi olacaksın. Sende kumaş var. Çalışalım, bu yarışı alırız.

Süleyman eğilip Hamza'nın elini öpüyor:
– Sayende dayı. Bu iyiliğini nasıl öderiz bilemiyorum.
Hamza gülüyor:
– Bilmeyecek ne var. Tabii birinci olarak.

Şimdi gölgelik yerden beraberce çıkışa doğru gidiyorlar. Hamza sözlerine aralıksız devam ediyor.
– Şimdi koçum, iyi dinle. Her üç günde bir akşam saat altıdan sonra burada buluşuyoruz. Vaktim olsa daha sık çalıştırırdım seni, ama yok. Tamam mı? Antrenmanı aksatmak yok.
– Yok dayı. Altıda buradayım. Söz.
Hamza elini cebine atıp beş yüz lira çıkarıyor.
– Al şunu, beslenmene harca. Et, süt, yumurta, bal, neyse işte. Ailene de söyle. Güçlü olmalısın.
Süleyman utanarak alıyor parayı.
– Teşekkür ederim.
Hamza yerinde duramıyor. Beş yüz ne ki. Bir yıldız doğuyor. Bir yıldız. Helal olsun.

Süleyman akşam yemekten sonra ev halkına bütün olup bitenleri anlattı.
Hepsinin içinde umudun kuşu kanat çırpmaya başladı.
Ve dua.

Yarışmanın yapılacağı günün gecesi Süleyman bir rüya gördü.
Mahallenin bütün çocukları toprak bir yolda koşuyorlar. İçlerinde Süleyman da var. Ama şimdiki Süleyman değil, daha küçük Süleyman.

Niçin koşuyorlar?

Elli metre ileride –rüya bu ya– bir bisiklet b[illegible] olmadan gidiyor. Gıcır gıcır, pırıl pırıl bir bisiklet. Güya ona ilk kavuşanın olacakmış.
Çocuklar bütün güçleri ile koşuyorlar. Yoldan bir toz bulutu yükseliyor, çoğu yalın ayak.

Süleyman üçüncü sırada.
Epeyce koşuyorlar.
Sonra aniden anlaşılıyor ki iki yüz metre ileride bir uçurum varmış. Bisikleti tutamazlarsa uçuruma yuvarlanacakmış.

Çocuklar hızlanıyor. Süleyman da. Tam bu sırada yanında Bilal peyda oluyor. Kardeşi Bilal. Bilal uçuyor. Kanadı yok ama uçuyor. Süpermen gibi. Süleyman'a yaklaşıp:
– Koş abi, koş... Sen rüzgârın oğlusun... Es, es, diye onu teşvik ediyor.

Süleyman Bilal'e gülümsüyor ve birden atağa kalkıyor. Uçuruma elli metre kaldı.
Bilal:
– Hadi abi, gayret, gayret, diye çırpınıyor.

Uçuruma on metre, beş metre, iki metre kaldı. Süleyman'la bisiklet arasında bir metre var, yok. Bisiklet uçuruma giderken Süleyman bir kalecinin köşeye giden topa uçması gibi havalanıyor ve

düştüğünde elini uzatıp bisikleti arka tekerinden yakalıyor. Kalkıp çekiyor bisikleti. Yorgunluktan bitmiş ama "Oldu işte" diye gülümsüyor.
Bilal hemen gelip "Yaşşa abi!" diyerek bisiklete kuruluyor, sevinç içinde sürmeye çalışıyor ama ayakları pedala yetişmiyor.

Öteki çocuklar donup kalmış. Süleyman gidonundan tutarak bisikleti götürüyor. Bilal durmaksızın zil çalıyor. Çocuklardan oluşan kalabalık onlar yaklaşınca ikiye ayrılıp zaferin sahibine yol açıyor. Süleyman'la Bilal açılan yoldan gururla geçip, artık batan günün kızıllığına doğru gidiyor.

Arkada kalan çocuklar hareketsiz, sessiz, onlar gözden kaybolunca kadar bakıyor.
Sonra bir alkış yükseliyor.

SEBEBİMSİN

Beyaz eşya mağazası ana yolun epeyce genişlediği dönemecin köşesinde bulunuyor. Önünde bir top akasya var. Dolmuş durağı yüz metre kadar aşağıda. Bazı yolcular durağa inmeyip akasyanın gölgesinde bekliyor. Trafik polisleri her gördükleri minibüse burada yolcu aldığı için ceza kesiyor ama, minibüs-dolmuş bu, ceza falan dinlemez. Ördeği nerde bulursa alır.

Tabii biraz acele etmek lazım.

İbrahim de top akasyanın altında bekleyenlerden. Durağa inmez. İbrahim taşralı bir delikanlı. Büyük şehrin bir büyük üniversitesinde işletme okuyor. Yurtta kalıyor.

İbrahim, ikinci sınıfta. Büyük şehre alışamadı. Ne de olsa köylü. Köylünün derisi kalındır çivi bile işlemez. Dilini düzeltemedi. Bundan çok utanıyor.

Bazı kelimeleri yöre ağzı ile söylediğinde arkadaşları gülüyor.

Büyük şehre alışmak zordur. Çarpar insanı, yoldan çıkarır. İbrahim'i çarpamadı. Neresini çarpacak ki. Yurttan okula, okuldan yurda. Arada bir hemşehri çocuklarla İstanbul'u geziyorlar. Cepte para yok. İbrahim hevesim kalır diye vitrinlere bile bakmıyor.
Ama kızlı-erkekli oturulan cafelerin önünden geçince içi bir tuhaf oluyor. Sanki onlar başka insanlar, kendisi başka. Bu yüzden okulda kantine bile inmiyor. Bakarsın biri çağırır, mecburen masaya oturur, bir pot kırar, herkes güler. Açıkçası korkuyor.
Her üniversiteli oğlan bir kız ile geziyor. Sap gibi dolaşanlar bir kendisi, bir de arkadaşları. İçleniyor İbrahim. Ara sıra "ah" çekiyor. Ancak yapacak bir şey yok. Olsa da yapamaz. Henüz şu genç ömründe köylüsü ve akrabası olanlar hariç bir yabancı kız ile konuşmuş değil.
Biri kazara yüzüne bakacak olsa, kızarıp başını öne eğiyor. Kendini tamamen derslerine verdi. Ağabeylerinin verdiği kitapları da okuyor.

Ama!

Sayfaların, satırların arasında kâh sınıfta, kâh yurdun olduğu sokakta gördüğü kızların yüzleri, göz-

leri, salınarak yürümeleri, şakaları, kahkahaları uçuşuyor.
Hele fakültenin koridorları, hele merdivenlerde el ele, diz dize oturanlar.
Okuduğu kitabı bir yana bırakıp, ıssız odada yatağa sırtüstü uzanarak tavana dalıyor.
Köyünü, meşelik tepeleri, dere boylarını, çayırları, köpeğini, bağ bozumunu, kır kuşlarının seslerini düşünüp dinliyor.
Kekik kokulu rüzgârın iniltisi ile ferahlıyor. İnsanın ait olduğu yerden kopması nasıl da zor. Ekşi elmadan, yaban armudundan, keklik sesinden, pınar suyundan ayrılması; üstüne üstüne gelen arabalara, apartımanlara, makyajlı yarı çıplak kadınlara alışması nasıl zor.

O sabah yine top akasyanın gölgesinde oturmuş bekliyor. Elinde kitaplarını, defterlerini doldurduğu naylon poşet. Bir çanta bile alamadın be İbrahim, acınacak haldesin. Önünden saçları boyalı, makyajlı, bayağı güzel bir kız ile onun tam aksi düz renk başörtülü, pardesülü, önüne bakarak yürüyen, siyah ökçesiz ayakkabı giymiş silik bir kız kol kola geçiyor.
İbrahim'in gözleri haliyle gösterişli kıza takılıyor. Kız İbrahim'e bakıp gülümsüyor, bayağı gülümsüyor yani. Kırk yıllık ahbap, bir tanıdık gibi.
Geçip gidiyorlar.

İbrahim bu gülümsemenin tesiri ile sarsılıyor. Bacakları titriyor. Vücudunu ter basıyor. Öyle ki gelip önünde duran dolmuşu fark etmiyor. Dolmuş birkaç saniye bekledikten sonra uzaklaşıyor. İbrahim'in kendine gelmesi epeyce bir zaman alıyor.
"Bu kız bana neden gülümsedi. Tanımam etmem. Allah, Allah."

O gün akşama kadar ne dinlediği derslerden bir şey anladı, ne not tutabildi. Kızın yüzü, gözleri, güzelliği, gülümsemesi, gözünün önünden gitmiyor. Ondan bir türlü kurtulamıyor.

Ertesi gün yine aynı saatte top akasyanın altında. Birkaç dolmuş geçti binmedi. Kızları bekledi. Kızlar bu defa karşı kaldırımdan geçtiler. Ve aynı kız beklenmedik bir şey yaptı.
İbrahim'e el salladı.
Bu kız İbrahim'i bitirecek.

Oğlan "Ulan yanılmış olmayayım" diye sağına soluna baktı. Hani başkasına el sallar da o kendi üstüne alır. Hayır. Etrafta kimse yok. Hadi bakalım çık bu işin içinden.

İbrahim'in var olan dengesi altüst oldu. Ne yediğinden bir tat alıyor, ne okuduğunu anlıyor. N'olacak şimdi. Ya bu iş böyle devam ederse?

İbrahim düşündü, düşündü, bir çıkış yolu bulamadı. Oysa yapılacak iş o kadar basitti ki. Gidecek, kıza direk soracak: "Kardeşim, özür dilerim ama sormam lazım. Bana mı el salladınız?"
Kız evet veya hayır diyecek, buna göre konuşma devam edecek. Ya bir tanışma-arkadaşlık oluşacak, yahut yanlış anlaşılma denilip herkes kendi yoluna gidecek. Budur.

İyi, güzel de, İbrahim kızların yanına nasıl gidecek? O soruyu nasıl soracak?
Ya dili dolaşırsa.
Valla rezil olur, rezil.
En iyisi beklemek, işi oluruna bırakmak.
Bakalım daha ne kadar devam edecek?

İbrahim delik-deşik bir uykudan sonra, ertesi gün aynı yerde, aynı saatte kızları bekliyor.
Onlar da onu çok bekletmiyor.
Gösterişli kızın şen-şakrak konuşmaları, ara sıra attığı kahkahalar ile yaklaşıyorlar. Pardesülü olan sanki hiç konuşmuyor.

Tam İbrahim'in önünden geçerken aynı kız "Meraba! N'aber?" diyor. İbrahim tam ağzını açacakken başının üzerinden bir ses "İyidir! N'olsun" diyor. İbrahim kafasını kaldırınca dükkân kapısının kenarına dayanmış, beyaz gömlek ve kot pantolon

giymiş, saçları jöleli bir delikanlı görüyor.
Oğlan yürüyüp giden kızların ardından bakıyor.
İbrahim bir oğlana, bir kızlara bakıyor. Az sonra gösterişli kız arkasına dönerek oğlana el sallıyor. Delikanlı sürekli kızlara baktığı için İbrahim'in bir kendine bir kızlara döndüğünü, şaşırıp kızardığını göremiyor.

Vay be!
Demek işin aslı bu imiş.

İbrahim donup kalmış. Kapıdaki delikanlının seslenmesiyle kendine geliyor.
– Arkadaş, biraz konuşabilir miyiz?
İbrahim büyülenmiş gibi:
– Olur, diyor.

Üç basamak merdiveni çıkıyor, beraberce mağazanın ucundaki masaya gidiyorlar. Oğlan yarı yolda gülümseyip elini uzatıyor:
– Ben Tolga. Bu mağazanın sahibinin oğluyum.
İbrahim uzanan eli sıkıyor, o kızarmış yüzüyle sadece "İbrahim" diyebiliyor.
– Vaktin varsa bir çay içelim ha, ne dersin?
İbrahim aynı otomat sesiyle:
– Olur, diyor.

Masanın önündeki deri kaplı koltuklara karşılıklı

oturuyorlar. Ortadaki masada kahvaltı için alınmış poğaçalar var.
Delikanlı masaya uzanıp megafonun düğmesine basıyor:
– Apo! Bize iki çay.
Karşıdan cızırtılı bir ses:
– Oldu abi.
Oğlan çok samimi, hatta laubali bir tonda gülümseyerek:
– Bir yanlış anlaşılma oldu galiba.
İbrahim önüne bakıyor:
– Öyle.

Çaylar geliyor. İbrahim çekingen, şoku atlatamadı daha.
– Çekinme hocam, buyur. Ben de burada yalnızım. Bizim çırak var ama üç günlüğüne memleketine gitti. Öğleye kadar müşteri gelmez. İnsan sıkılıyor.
İbrahim çayından bir yudum alıyor.
– Bu bizim Nurgül delidir. Böyle şakalara bayılır.
İbrahim kafasını kaldırarak:
– Nurgül?..
– Şu selâm veren kız. Biz onunla ortaokulu beraber okuduk. Hatta lise ikiye kadar. Mahallemizin kızıdır. İşte iki yıldır çıkıyoruz. Yanındaki Ayşe. O da mahalleden. Ama terbiyeli, içine dönük, sessiz bir kızdır. Birlikte dershaneye gidiyorlar. Sorması ayıp sen ne iş yapıyorsun?

– İşletme okuyorum, ikinci sınıf.
– Oooo!.... Üniversite ha! Biz okuyamadık hocam. İşte baba parası, haytalık, futbol derken lise ikiden terk. Ye, ye, poğaçalar sıcak.
İbrahim dilimlenmiş poğaçalara bakıyor. Yanında plastik çatallar. Birini alıp iri bir parçaya batırarak ağzına atıyor. Gerçekten güzel. Pastane işi.
– Yurtta mı kalıyorsun?
– Evet.
– Memleket?
– Gümüşhane-Kelkit. Köylerinden.
– Belli. Temiz arkadaşsın. İstanbul seni bozmamış. Ne güzel. Biz esnaf çocuğu olduğumuzdan adamı bir bakışta çözeriz.
Bak ne diyeceğim? İbrahim'di değil mi?
– Evet İbrahim.
– Şimdi İbrahim kardeş, madem tanıştık. Sabah kahvaltıda bendesin tamam mı?
İbrahim şoku atlattı, biraz rahatladı.
– Bilmem, rahatsızlık vermeyeyim.
– O nasıl söz, ne rahatsızlığı? Ya, ben konuşacak adam arıyorum.

Sonra biraz düşünüyor, kanatları düşüyor, yeis içinde:
– Ama senin mektebin var, dersinden alıkoymak istemem.
İbrahim artık iyice rahatladı. Çayından son yudu-

mu alarak son lokmasını yutuyor:
– Önemli değil. Tolga idi değil mi?
– Evet Tolga.

Aradan bir zaman geçti. Tolga ile İbrahim bayağı arkadaş oldu. Sonra bir gün yine kahvaltıda:
– Ya, İbrahim. Bak ne diyeceğim?
– Buyur.
– Bozulmak yok ama.
– Yok. Söz.
– Senin kız arkadaşın var mı?
– Yok.
– Hiç olmadı mı?
– Olmadı. Bizim oralarda böyle şeyler hoş karşılanmaz. Gerçi taşra da değişti. Eskisi kadar sıkmıyorlar. İş gizlice yürüyor. Ama ben.
Sıkılıyor İbrahim lafın gerisini getiremiyor.
– Evet sen.
– Bende biraz çekingenlik var.
– Üstüne bastın. Ben de bundan bahsedecektim. Şimdi.
– Evet.
– Diyorum ki!
– Uzattın ama.
Tolga biraz duruyor, sesini yumuşatıyor:
– Ayşe'yi sana yapalım.

İbrahim elindeki bardağı masaya bırakıp aniden

kalkıyor. Tolga endişeli. Ne yapacak acaba? Bir şey yapmıyor. Mağazada şöyle bir tur atıyor. Beyaz eşyalara bakıyor. Terledi.
Sonra kararlı bir yürüyüşle gelip yerine oturuyor ve Tolga'ya ciddiyetle bakarak:
– Nasıl olacak bu iş?
Tolga sıkışan nefesini boşaltıyor. İşin en zor kısmını atlattı.
– Orasını bana bırak.
– Bırakamam. Bir kez faka bastım biliyorsun.
Tolga gülüyor. Bir sigara yakıyor. Neşeli:
– Bu defa öyle olmayacak gözüm. İnan bana.
İbrahim elindeki boş bardağı evirip çevirerek düşünüyor. Sonra aniden karar vermiş gibi:
– Tamam ulan. Deneyelim.
– Ha şöyle! Gençlik geçiyor oğlum. Kitapla kürekle yürümez bu iş. Yüreğinin hakkını da vermeli. Bu kız tam sana göre.
İbrahim gel-git içinde:
– Bilmiyorum.
– Sen bana hangi gün boşsun onu söyle.
– Salı.
– Tamam salı. O gün aynı saatte burada buluşuyoruz.

Mağazada buluştular. Kızlar geldi, birlikte karşıdaki çay bahçesine gittiler. Tanışma faslı bitti. Çaylar içildi, bir süre çene çalındı. İbrahim ile Ayşe

ayıp olmasın diye arada bir "Ha, hu" diye güya söze karıştılar. O sırada Tolga ile Nurgül bir mağazada indirim varmış, bir bakıp gelelim diyerek kalktılar. Ayşe ile İbrahim başbaşa kaldılar. Epeyce bir süre sessizlikten sonra, ne de olsa İstanbul kızıdır, Ayşe söze başladı:
– İşletmede okuyormuşsunuz.
– Evet, öyle.
– Biz de dershaneye gidiyoruz ama ben pek umutlu değilim.
– Neden?
– Temel zayıf.
İbrahim harekete geçme zamanının geldiğini anlayıp ilk hamlesini yapıyor:
– Bak Ayşe! Sakın yanlış anlama. Tolga bana her şeyi anlattı. Seni ve aileni. Baban ölmüş. İki kız kardeşin daha varmış. Geçim zor. Dershaneler pahalı. Diyorum ki...
– Evet.
– Ben kızlarla konuşmayı beceremem. Köyde yetiştik, alışamadık. Tabii her köylü çocuğu böyle değil, yırtık olanları da var. Ben!.. Ne desem mizacım böyle.
– İçe kapanık.
– Tam isabet.
– Meraklanma, ben de öyleyim.
– Ama derslerim iyidir. Bilhassa sayısal. Matematik, fizik falan.

– Bana lazım olan da bunlar işte.
– Ne güzel. Diyorum ki.
– Evet.
– Dershaneyi bırak. Seni ben çalıştırayım. İlk girişte üniversiteyi kazanamazsan, işte şuraya yazıyorum, ben bu İstanbul'u terk ederim.
Ayşe sevinmiş, gülümseyerek:
– Aman Allah saklasın. Peki Nurgül ne olacak?
– Onu boşver. Havai bir kız. Hem Tolga ben onu idare ederim dedi.
– Çok iyisin İbrahim. Teşekkür ederim. Olur tabii.
İbrahim kızardı. Önüne bakmaya başladı. Sonra bir gayretle başını kaldırıp, "Çayları tazeleyelim" dedi. Ayşe'nin cevabını beklemeden yanlarından geçen garsona seslendi:
– Kardeş baksana! Bizim çayları tazeler misin?
Çaylar gelinceye kadar konuşmadılar. Ara sıra birbirlerinin yüzüne bakıyor, göz göze geliyor, gülümsüyor ama bu bakışı uzatamıyorlardı. İkisi de çok mutluydu. Öyle ki İbrahim bu sırada gölgesine sığındıkları, ıhlamurun dalında öten kuşu Ayşe'ye tanıttı.

– Bu kuşu tanıyor musun?
– Yoo!.. Ama güzel ötüyor.
– Güzeldir. Bu saka. Sadece erkekleri öter. Aslında bu mevsimde şehirde olmaz. Bunlar kır kuşu.
– Peki bu nasıl kalmış burada?

İbrahim kekeleyerek:
– İkimiz için galiba, diyebildi.
O sırada ikindi ezanı okunmaya başladı. İbrahim ayaklandı:
– Ben şu mescitte ikindiyi kılıp geleyim.

Oğlan gittikten sonra Ayşe elinde çay kaşığı, onu evirip-çevirerek, kuş, namaz, İbrahim, dershane, ev, ne olacak bu iş, Nurgül ile Tolga bilerek gittiler, iyi ki ders teklif etti, ne malum çocuk iyi kalpli belki ondandır gibi birinden ötekine atlayarak bir sürü şey üzerinde düşünüp durdu.

İbrahim geldi, oturdu. Ayşe:
– Allah kabul etsin.
İbrahim:
– Sen namaz kılıyor musun?
Ayşe utançla başını eğdi:
– Bilmiyorum ki.
İbrahim şaşkın:
– Ama başını örtüyorsun.
– Annem öyle istiyor.
– Nasıl olur, anan-baban sana namazı öğretmediler mi?
– Babam ben küçükken öldü. Ardından kötü konuşmak yakışık almaz, ama sarhoşun tekiydi. İçer içer gelip anamı döverdi. Bize de çok çektirdi. Çalışmazdı. Onda ne oruç, ne namaz. Bizi an-

nem büyüttü. Evlere temizliğe giderek. Biz fakiriz, saklayacak değilim. Annemin bütün derdi beni okutmak. Kendisi namaz kılar. Ama nasıl? Küçükken ninesi birkaç sure öğretmiş. Yalan-yanlış işte onlarla. Bize öğretmeye gücü yetmedi garibimin. Yorgun argın düşerdi eve. Hâlâ da öyle.

Ayşe'nin gözleri yaşarıyor. İbrahim bu konuyu açtığına pişman.

– Üzülme ben sana öğretirim.

– Nasıl?

– Bak şimdi. Önce sana bir ilmihal kitabı getireceğim. Kolay, anlaşılır, ufak bir şey. Buradan Allah, Peygamber, Kur'an, namaz, oruç, haram-helal, yani dinimizin esaslarını öğreneceksin. Sen de kardeşlerine öğretirsin.

Ayşe heyecanlanıyor:

– Sonra.

– Sonra, bir Kur'an alfabesi getireceğim. Oradan hem Kur'an okumayı öğrenir, hem de sureleri ezberlersin. Korkma, yeni yazısı da var, ben yanlışlarını düzeltirim.

Ayşe teşekkür etmek için, içinden geldiği için, başka bir niyeti olmadığı için, safiyane uzanıp İbrahim'in elini tuttu. İbrahim onun gözlerine baktı. Ayşe elini çekti:

– Ne kadar iyi adamsın sen. Bilmem ki nasıl teşekkür edeyim.

İbrahim kızardı:
– Önemi yok, yeter ki...
– Evet, yeter ki...
İbrahim lafın gerisini getiremedi. Eğdi, büktü:
– Yani şey. Şu derslere başlayalım. Sen annene her şeyi anlat, gizli saklı bir şey olmasın.
Sonra saatine baktı:
– Kalkalım istersen, bunların döneceği yok. Hem dersim var benim.

Kalkıyorlar.

Tolga giderken çay paralarını fazlasıyla vermiş, hesap ödemediler, birbirlerine bakıp gülümsediler.
Bu son bakışta İbrahim Ayşe'nin o düz başörtü, o silik pardesü altında kalıp kaybolan ince-zarif-özgün bir güzelliği olduğunu, kirpiklerinin uzunluğunu, sağ yanağında bir gamze bulunduğunu fark etti.

Ayşe annesine her şeyi anlattı. Kadın memnun oldu. O Nurgül denen hasbadan zaten hoşlanmıyordu. En çok da dershane parasından kurtulduğuna sevinmişti.

Aradan epey zaman geçti.
Ayşe Kur'an okumayı öğrendi, namaza başladı. Üniversite sınavlarını kazandı. İşletme'ye yazıl-

dı. Şimdi o birinci sınıfta, İbrahim üçte. Hergün birbirlerini görüyorlar. Hatta Ayşe İbrahim'i eve bile davet etti. Annesi meraklanmış, tanıştılar. İbrahim, Ayşe'ye burs buldu. Anasını kendi köyünden, uzaktan bir akraba bir avukatın yanına hizmetli olarak yerleştirdi. Kadın İbrahim'e dua edip duruyor. Ulan İbrahim, Allah'ın köylüsü, sen bu kadar işi nasıl becerdin?

Bir gün İbrahim ile Ayşe bir çay bahçesinde Nurgül'ü gördüler. Beyaz üniformalı, yakışıklı bir Deniz Harp Okulu öğrencisi ile beraberdi. Yine öyle şen-şakrak. Neredeyse oğlanın ağzının içine girecek.

Üç gün sonra İbrahim Tolga'ya rasladı. Biraz tereddütten sonra Nurgül bahsini açtı, Bahriyeli'den bahsetti. Tolga oralı değildi:
– Bırak şu deliyi ya, dedi. Biz onunla çoktan ayrıldık. Ben şimdi başka bir kızla çıkıyorum.
İbrahim apışıp kaldı. Bir şey demedi. Ayrıldılar.
"Çıkıyorum ha!"
Her çıkışın bir inişi vardır Tolga.

Ama ne!

DÖNE DÖNE

– Şimdi yanımdalar Hacı abi. Çay söyledim, poğaça aldım. Kadın temiz yüzlü biri; ama çok çekmiş belli, genç yaşta çöküvermiş. Üç çocuk var. Büyüğü oğlan sekiz yaşında. Ortanca yine oğlan beş yaşında. Küçüğü kız; sarı saçlı, mavi gözlü çok güzel bir çocuk, üç yaşında.

Adam Laleli'de çalışıyormuş. Sarhoş, her yol var. Kadını sürekli dövüyormuş. Sonra bir Romen kızın peşinden Romanya'ya gitmiş, bir daha dönmemiş. Kadın konfeksiyonda çalışıyormuş, krizde işten çıkarmışlar. Merdiven falan silmiş, hastalanmış, çalışamaz olmuş. Kirayı veremeyince ev sahibi bunları kapıya koymuş. Bana geldi, derdini döktü. Onurlu ama çaresiz işte. Ne ana var, ne baba. Akrabaları hiç oralı olmamışlar. İnsanlık öldü be Hacı abi. Bilmem ki ne yapsak. Belediye'ye falan mı gideyim, yoksa hayır kurumlarına mı? Komşuları, "Git, o senin derdine derman olur" demişler;

kalkıp gelmiş. Ben de önce sana danışayım dedim.

– İyi ettin Muhtar. Boşver şimdi Belediye'yi. Belediye'nin önünde bunlardan yüzlercesi var. Bak şimdi!
– Buyur abi.
– Bizim oradaki ev boş. Yeni boya-badana edildi, tertemiz. Ahşap, ufak ama bunlara yeter. Aileyi oraya yerleştir. Anahtar sendeydi değil mi?
– Bende abi.
– İyi, onları oraya yerleştir.
– Hacı abi!
– Evet.
– Ya, nasıl desem. Kadının ne eşyası, ne de parası var. Tam takır.
– Anladım. İkinci el Süleyman'a git. Ne lazımsa iste. Halı, buzdolabı, çamaşır makinası, fırın, televizyon. Her neyse, hepsini versin. Eksiği kalmasın. Oturma odası, yatak odası, çocuklara ranza, yani artık bilirsin işte. Hesabını bana yazsın.
Oradan şey, İrfan'a geç. Kap kacak, mutfak eşyası, çay kaşığına kadar, tencere tava tamamını al. Bana yazsın.
Ha az daha unutuyordum. Yataklar ikinci el olmasın. Yatak, yastık, çarşaf onları Kilisli'den alacaksın. Tamam mı?
– Olur abi.
– Ne kaldı geriye?

– Şey abi.
– Evladım geveleme, de bakalım.
– Abi para.
– Evet o da var tabii. Kuyumcu Hacı Osman'a uğra. Meseleyi anlat. Kendi kesesinden verirse versin. Yok vermezse, yine versin, bana yazsın. Osman bu, belli olmaz. Kâfi miktarda para. Ben bilmem, onu ona sen söyle.
– Söylerim Hacı abi. Allah razı olsun.

– Sana da iş düşüyor Muhtar.
– Nasıl abi?
– Çocukları okula yazdır. Bir de sor bakalım, bir makina alsak kadın evde parça başı nakış, konfeksiyon işi, yahu ne bileyim ben. İşte sor. Hangi işi biliyor, hangi makinayı alalım. Tamam mı?
Muhtar "Bi dakka abi, kapatma" diyerek kadına soruyor. Kadın çok memnun, şu makinayı alırsanız şu, şu işleri yaparım diyor.
Muhtar yeniden Hacı'ya dönerek:

– Çalışırım diyor abi, makinayı dedi. Tamamdır, ben anladım.
Çok güzel. Şimdi. Bak. Çerkesköy'lü Ali'ye uğra. En yakın atölye onun. Kadını da götür. Hacı abim gönderdi desin. İş versin kadıncağıza. O şimdi sızlanır, dardayım, işim yok, borcum çok falan diye ağlar, sakın inanma. Olmaza yatarsa ona deki: Hacı

abim dedi ki; oraya gelirsem onu hacamat ederim haberi olsun. Tamam mı?
Muhtar gülüyor:
– Tamamdır abi. Zaten senin adını duyunca hoşafın yağı kesilir.
– Elbette canım, dilenmiyoruz biz. Kadın iş yapacak parasını alacak.
– Eyvallah abi.
– Hadi Allah yardımcın olsun. Kadına söyle üzülmesin. Bu mahalle onu ortada bırakmaz. Sana da epeyce iş yükledik, lakin unutma muhtarlık mühür basmakla olmaz, derde derman olacaksın.
– Emrin olur abi. Vazifemiz.
– Aferin. Kapatıyorum. Bir eksik yok değil mi?
– Her şey tamam, tasalanma abi.
– İyi. Sağlıcakla kal. Hadi iyisin yine sevabın yarısı sana.
– Sayende abi, ellerinden öperim.

Hacı çiçek yetiştiriyordu.
Öyle az-buz değil bu işin ihracatını yapıyordu. Dede mesleği, vaktiyle bunların ailesi saraya gül göndermiş.

Bu Hacı gençliğinde yoldan çıkmış. Bayağı bir kabadayı, bayağı bir hovarda. Semt halkı çekinirmiş. Rahmetli dedesi bunu evden kovmuş. Bir zaman gurbet gezmiş Hacı. Sonunda Cenab-ı Hakk'ın

yardımı ile böyle ipi kırmış adamların elinden tutan bir mürşide raslamış. Bağlanış o bağlanış. Kabadayı genç gitmiş, mürşidi ile Hac'dan dönen mübarek bir zat gelmiş.
Dede bunu böyle görünce boynuna sarılıp ağlamış. Hemen bir şükür namazı kılarak saatlerce dua etmiş. Sormuş "Seni kim yola getirdi" diye. Hacı "Söz verdim söyleyemem" demiş.

O günden sonra ömrünü karafillerin, güllerin, sümbüllerin, papatyaların arasında geçirmiş. Babasını küçük yaşta kaybettiği için onu dedesi büyütmüş. Dede ölünce ailenin reisi Hacı olmuş. Bunlar kalabalık bir kabile. Hepsi de çiçekçi.

Hacı, çiçeklerle düşe-kalka nur yüzlü bir çiçek olmuş anlayacağınız.

Çiçek serasında yürürken şu gelen telefona, bu yardımın kendisine nasip olmasına şükretmeye başladı. "Ya Rabbi onca kulun arasından beni seçtin" diyerek ağlamaya başladı. Bir gül, bir karanfil kokladı. Derken kalbi kabardı, çiçekler arasında ağlaya ağlaya semaya başladı. Yani bütün kainat ile birlikte duaya durdu.

Yandıkça alevlendi, alev aldıkça dönmesi hızlandı. Siz çiçekleri ne sandınız. Onlar böyle bir ateşin ya-

lazını görür de dayanabilirler mi? Bu defa âlem-i mânaya dalmış Hacı'nın etrafını sardılar, bir halka oluşturdular.
Döndükçe yanıyor, yandıkça dönüyorlardı.
Bir şair bunu şöyle şiire döktü:

Çıkalı göklere âlum şereri döne döne
Yandı kandil-i sipihrin ciğeri döne döne

Ayağı yer mi basar zülfüne berdar olanın
Zevk ü şevk ile verir cân ü seri döne döne

Bu cümbüş serada çağlayan gibi akadursun; uzaktan Hacı'yı görenler ağır ağır çiçekler arasında yürüyen sakin bir adamı görmüş olurlar.

KARPUZ

İkisi de fakir aile çocuğu.
Cemal altıda Selim yedide okuyor.
Yaz tatillerinde evlerine yakın Sebze Hali'ne gidiyorlar. Belki bir iş çıkar, üç beş kuruş kazanırız diye.

Ama Hal'de iş bekleyen çok adam var. Amcalar, dayılar, ağabeyler. Hem bunlar daha çocuk. Çöp kadar bilekleri var. O koca kolilerin, sandıkların, kasaların, çuvalların altına giremez, kaldıramazlar.

Olsun.
Geziniyorlar işte.
Karanlık gecede, kara toprakta, kara karıncayı görüp, rızkını veren Mevlâm bu çocukları da sevindirir elbet.

Nitekim oldu.
Bir kabzımal seslendi. Bir kenara yığdığı boş kasa-

ları oracığa park etmiş kamyonet kasasına yüklemelerini teklif etti.

– Kaç lira.
– İkinize beş kâğıt.
– Tamam.
Biri kamyonet kasasına çıktı, öteki kasaları ona atmaya başladı. Bunca yıldır Hal'de çalışıyorlar; kasa nasıl istiflenir biliyorlar. Kabzımal zaten arada bir yan gözle bakıyor.

Çabuk çalıştılar. İlk iş, ilk para. Sevinmişlerdi, heyecan basmıştı. Kan-ter içinde kaldılar, göz açıp kapayıncaya kadar yüklemeyi bitirdiler.
Ellerini pantolonlarının ardına sürerek temizleyip kabzımalın camekânlı yazıhanesine girdiler.

– Yükledik amca.
Kabzımal iri mercekli gözlüklerle eğildiği defterden başını kaldırdı. Gözlüklerini çıkardı. Bir kamyonete, bir çocuklara baktı. İyi adamdı, gülümsedi:

–Aferin lan. Bayağı dizmişsiniz.
İkisi birden:
– Alışkınız amca.
Kabzımal yerinden kalktı, cebinden bir kâğıt beşlik çıkarıp Selim'e verdi. O daha büyük ya. Para büyüğe verilir. Büyük de küçüğün hakkını teslim

eder. Onunla da kalmadı, ardındaki iri üzüm sepetinden, iki salkım kara üzüm çekti; birini birine, ötekini ötekine verdi: "Bu da benden" dedi. Çocuklar teşekkür ettiler.
Yazıhaneden çıkarken arkalarından seslendi:
– Ara sıra uğrayın.
Çocuklar birlikte dönerek:
– Uğrarız amca, dediler ve sevine sevine uzaklaştılar.
Kabzımal onların ardından baktı baktı. Bu sebze haline ilk adım attığı günü hatırladı. İşte bu çocuklar kadar ya var, ya yoktu. Babası öleli bir ay olmuştu. Dayısı da kabzımaldı. O getirdi. Geliş, o geliş. Bir sigara yaktı, dumanını savurdu. "Zaman nasıl da geçiyor" diye derin düşüncelere dalacaktı ki müşteri geldi.
Öyledir. Müşteri gelir, düşünce gider.

Selim bakkaldan bir ekmek aldı.
Hal dışına çıkıp bir ağacın gölgesine çöktüler. Ekmeği ikiye bölüp üzümle bir güzel yediler. Öğle ezanı okunuyordu. Gidip çeşmeden su içtiler ve el-yüz yıkadılar. Tekrar ağacın gölgesine girdiler. Cemal toprağa sırtüstü uzandı, ellerini boynunun altında kenetledi, bulutları seyre durdu.
Hava sıcak, çok sıcak.

Günler böyle geçiyordu işte.

Yaz böyle geçiyordu.
Bir gün kasalara domates diziyor, ertesi gün sağlamını çürüğünden ayırıyorlardı. Sebze-meyve ticareti netameli iş; çabuk alacak, çabuk satacaksın. Yoksa çürür.

Aynı kabzımal bir gün çocukları yine çağırdı. İndirilecek bir kamyonet karpuz vardı. "İndirebilir misiniz?" diye sordu. Çocuklar önce birbirlerine, sonra kamyonete bakıp "İndiririz" dediler.
– Kaç lira?
– İkinize beşerden on lira veririm.
– Tamam.
– Kırmak yok ama!
– Yok.

Çocuklar olanca güçleriyle çalıştı. Biri atıyor, öteki havada tutup kabzımalın gösterdiği yere yığıyor. Akşam ezanı okundu, iş bitmedi. Çocuklar telaşlandı. Bu saatte evde olmaları gerekirdi. O telaş içinde bir karpuz kırıldı. Utanmışlardı, mal sahibi "Zararı yok, devam edin" dedi.
İşi bitirip paralarını aldılar.
Çok yorulmuş ve terlemişlerdi. Kabzımal hediye olarak her birine bir karpuz verdi. Sevindiler. Gidip çeşmede el-yüz yıkadılar. Karanlık basmıştı. Evin yolunu tuttular.
İkisi de endişeliydi. Hiç bu kadar geç kalmamışlardı.

Cemal'in babası iş buldukça çalışan, akşamları evde içen bir adamdı. İnce marangoz imiş. Cemal Usta deyince üzerine yok imiş. Dükkânı yanmış, bu da dünyaya küsüp kendini içkiye vermiş. Alkolik değil, akşamcı. Şöhreti yaygın olduğu için kıymetli mobilyaların tamiri gerektiğinde çağırırlar, o da takımlarını toplar gider. Gider ama çok para ister. Veriyorlar. Çünkü adam sanatçı, işi biliyor.

Bazıları sanatla zenaatı birbirinden ayırır. Beyhude bir ayrım. Daha doğrusu sanatçının kendini ötekilerin üstünde tutmak için seçtiği ve gariptir destek bulduğu bir şey. Batı'dan bize gelmiş. Bizde "dâhi" yoktur. Herkes işini yapar. İşini iyi yapmak ahlâk gereğidir. Zenaat erbabının yaptığı bir sandalye bir mezar taşı ile ressamın tablosu arasında ne fark var? Efendim ressam tablosuna kendini katıyormuş, yenilik yapıyormuş vesaire. Öteki de yapıyor. Sanatçının yüce, erişilmez bir mevkiye çıkarılması pagan döneminden kalmadır. İlla bir ayrım yapılması gerekiyorsa onu Cenab-ı Hak kitabında bildirmiş.

Ulu olan ancak takva sahibi olandır. İster vezir, ister şair, isterse çömlekçi olsun. Dâhilik abartıdır. Tevazu asıldır.

Cemal geç kalmıştı.

Babası sofraya oturmuş, şişeyi yarılamıştı. Cemal sessizce banyoya girdi, elini yüzünü sabunladı. Annesi yetişti hemen. "Nerde kaldın oğlum, babanı biliyorsun". Cemal titreyen sesiyle "Karpuz indirdik iş uzadı. Adam bize bir karpuz hediye etti." Elini cebine atıp kâğıt beş lirayı anasına uzattı. "Bu da para". Anası şefkat ve merhametle sarıldı oğluna, havluyu elinden alıp kendi eli ile yüzünü gözünü kuruladı. Gözleri yaşarmıştı. Bir yandan konuşuyor, bir yandan oğlunun başını okşuyordu: "Benim oğlum büyümüş de kolunda karpuz ile geliyor. Allah nazardan saklasın. Babana ne diyeceğiz?" "Bilmem, olan oldu."

Ana-oğul çekinerek sofraya yanaştı. Baba kızarmış gözleri ile yerinden kalktı:
– Nerde kaldın lan?
– Hal'de idik, Selim'le.
Yüzünde bir tokat şakladı, burnu kanadı Cemal'in. Kız kardeşi küçük Ayşe sessizce ağlamaya başladı. Anne mercimek çorbasını tencere ile sofraya indirdi. Adamın çocukları, hatta bazen kendisini dövmesine alışkındı. Üstelemedi. Zaten adam öyle tekme-tokat girişmez, azarlar, en fazla bir tokat atardı. Anne elleri belinde:
– Çalışmış babası, para kazanmış.
– Ya! Ne kadar?
– Beş lira. Kazanınca bana getiriyor. Akıllıdır be-

nim oğlum, parasını çar-çur etmez.
Mutfağa doğru gidiyor kadın. Giderken söyleniyor.
– Hemen parlıyorsun. Bi sor be adam. Neden geç kalmış diye, bi sor.

Cemal cebinden mendil çıkarıp kanayan burnunu siliyor. Başı önünde.
Kadın elinde bir tepsi, tepside karpuz geliyor.
– Bir de karpuz getirdi babası. Adam hediye etmiş.
Baba elindeki rakı dolu çay bardağını masaya bırakıyor. Bir oğlana, bir karpuza bakıyor. Bir baba ne de olsa bir babadır. Karşısında, başı eğik, ağlamamak için dişini sıkan oğluna bakıyor. İçi kabarıyor:

– Karpuz ha! Gel lan buraya.

Cemal endişeyle yaklaşıyor babasına. Adam oğlunu dizine oturtup, yanağına, az önce tokatı çakıp kızarttığı yanağına bir öpücük konduruyor. Sonra her yüreği yufka sarhoş gibi sarılıyor oğluna, öpüyor, kokluyor.
Bu ilk.
Bu ilk sevgi seli Cemal'i de içine alıyor. Tokatı unutuyor. Ağzı rakı kokan bir baba. İçinde kuşlar uçuyor Cemal'in.

– Aferin oğluma, aferin. Okuyacak, müdür olacak benim oğlum. Öyle mi lan?

– Evet baba.

Ana da oturuyor sofraya. Bu tokatlı, patırtılı, ama sevgi dolu adamı seviyor. Sobadaki odunlar çıtırdıyor. Üzerindeki mavi çinko demlikten melodiler yükseliyor. Az sonra yemek biter, çay gelir.

Cemal ile Selim çevre yolunu gören bir ağacın gölgesine oturmuşlar. Hem yoldan geçen araçları seyrediyor, hem konuşuyorlar.

– Ne dedi baban, geç kalmıştık biliyorsun.
– Kızdı. İçiyordu. Bi tokat attı.
– Sonra.
– Sonra anam girdi araya. Vurma oğlana, çalışmış para kazanmış dedi. Babam şaşırdı. "Para ha! Kaç lira?" diye sordu. Anam beş lira deyince şaşırdı "Vay be!" dedi.
– Sonra.
– Sonra annem dedi ki "Sade para değil, bir de karpuz getirdi" dedi. Babam yumuşadı. Bakma sen iyi adamdır. Bazan patlar böyle, sonra söner. Beni dizine oturttu, sevdi, okşadı. "Benim oğlum okuyup müdür olacak" dedi. İyi adam, ama içince sapıtıyor.

Bir süre sessiz kaldılar. Sonra Selim:
– Cemal!

– Hı!
– Biraz hayal kursak diyorum.
– İyi, kuralım.
– Paraları biriktiyoruz.
– Biriktiriyoruz.
– Bizim kabzımala gidiyoruz.
– Gidiyoruz.
– Bir kamyonet karpuz alıyoruz.
Cemal şaşkın:
– Ne yapacağız bir kamyonet karpuzu?
– Cami önündeki çınar var ya.
– Evet.
– Onun dibine diyorum.
– Evet.
– Bi karpuz sergisi açıyoruz. Bi de renkli ampuller.
Cemal şöyle bir düşündü. Yerden ufak bir taş alıp aşağıya fırlattı. Renkli ampuller ha. Sinema sanki. Neşelendi.
Selim'e döndü:
– Açarız anasını satayım.
– Bir yaz boyu satsak karpuzu.
– Dünya kadar paramız olur.

İki arkadaş gerçekten karpuz sergisini açmış, gerçekten çok para kazanmış gibi mutlu, artık konuşmuyorlar. İkisi de gölgeye sırtüstü uzanıp bulutları seyrediyor.

Güneş ortalığı kavuruyor.

ROMAN HAVASI

Durduk.
Ne oldu acaba?
Şoför camdan başını çıkarıp ileriye doğru baktı baktı, anlayamadı.
– İstanbul burası, kim bilir yine ne oldu, dedi. Bir sigara yaktı.
Sonra:
– Rahatsız ediyor mu abi, dedi.
– Yok, dedim. İç sen.
Epeyce bekledik. Sıkıldık bayağı. Yayalarda bir hareketlilik var. Bozdoğan Kemeri'ne doğru gidiyorlar. Ne oldu acaba?
Sonunda şoför de, ben de dayanamayıp indik arabadan.
Oooo... Kemer'in dibi ana baba günü. Polis, itfaiye, ambulanslar. Önce kaza oldu sandık, meğerse değilmiş. Arabalar boşaldı, birlikte Kemer'e doğru gidiyoruz. Yolda birine sordum:
– Ne var, n'olmuş?

Adam kayıtsız:
– Biri yine intihara kalkışmış galiba.

Kalabalık kafasını kaldırmış Kemer'in üzerine doğru bakıyor.
Yaklaştık, baktık.
Bir kadın var orada.
Aşağıda bir karmaşa, televizyon kameraları, polisler, itfaiye önlem almış, atlar falan diye çadır mı, sünger yatak mı, işte ondan açmış. Her kafadan bir ses çıkıyor. Bir köşede bir grup genç "Atla, atla" diye tempo tutuyor. Ötekiler onları susturmaya çabalıyor.
Şoför:
– Çok oluyor abi. Eskiden Boğaz Köprüsü'nden atlamak moda idi, anında televizyona çıkıyorsun.
Şoföre şaşkınlıkla baktım, sigarasını tüttürüyor, o da kayıtsız.
Kemer'deki kadın. Esmerin karası bir kadın. Otuz yaşlarında var yok, ama çökmüş. Üstünde bir kısa kollu gri penye; altında lacivert bir eşofman, ayağında terlikler, saç-baş-surat dağınık, ağlamaktan gözleri şişmiş. O kadar uzaktan bu şişmiş gözleri nasıl görüyorum? Hayır görmüyorum, tahmin ediyorum.
Roma devrinden bu yana Kemer'in üzerine çıkan kaçıncı insan bu? Ne tuhaf soru. Çıkmış işte, yürümüş, tam ortaya gelmiş, oraya çökmüş. Bir zaman

altından akıp giden araçlara dalmıştır. Ne düşünmüştür? Sana ne be adam. İşte belli, ağlamış, susmuş, mevsim kışa döndü üşümüştür. Ama o ruh haliyle üşüdüğünü fark etmemiştir.
İstanbul'un bazı ağaçları şubat ayına kadar yaprak dökmez. Hatta pastırma yazı olur, çimenler yeniden boy atar, sarı çiçekler açar, sanırsın bahar gelmiş. Kemer'in koca taşları arasından incir filizleri, adını bilemediğimiz dikenler, bitkiler yeşermiş; yer yer otlar ve o sarı çiçekler.

Kadın orada oturuyor.
Kim bilir ne zamandan beri oturuyor. İlk kim gördü onu acaba? İntihar edeceğine nasıl karar verdiler. Belki çiçek toplamaya çıkmıştır. Sululuk etme. Her neyse işte polis, itfaiye, kalabalık herkes orada. Ama kadın fark etmiyor kimseyi. Sesleri duymuyor.

Derken yangın merdiveni yükseldi. Yükseldi. Kadının önüne kadar geldi. İçindeki görevliler onunla konuşmaya çalışıyor.
Bu sırada kadın o elem dolu dalgınlığından kurtulup bağırıp çağırmaya başlıyor, ne dediği pek anlaşılmıyor. Sonra ayağa kalkıyor, yalpalayarak iki adım o yana, iki adım bu yana gidip geliyor. Arada bir işaret parmağını tehdit kabilinden sallayarak "Yaklaşmayın, atlarım ha!" diye feryat ediyor.

Merdiven ucundakiler ağır ağır kadına yaklaşıyor, derdini anlamaya çalışıyor.
Bir ekip de arka taraftan yaklaşıyor, kadının onlardan haberi yok.
Bir ara sakinleşip oturuyor.
Oracıkta fışkıran sarı çiçeklerin yanına çöküyor, çiçekleri okşarken derdini döküyor.
Kocası dört çocuğunu da alıp öteki kadının yanına gitmiş. Bu yalnız, bakımsız, kimsesiz, aç. Çocuklarına hasret. Uğraşmış, çırpınmış, adam geri dönmemiş. Üstelik epeyce bir zamandan beri çocuklarını da göstermiyormuş. Kadının artık canına tak demiş, öleyim de kurtulayım bari diye buraya çıkmış.
Nereden biliyorsun bunları? Biraz kulaktan kulağa bize kadar geldi, gerisini ben tamamladım. Ama doğru yazmışım senaryoyu. Çünkü bir süre sonra görevliler kadına söz verdi. Sen atlama, vazgeç, biz hem kocanı, hem çocuklarını bulurüz dediler. Kadın razı olmuyor, hemen şimdi istiyor çocuklarını. Teşkilat harekete geçiyor, bayağı iyi çalışan bir teşkilat yani; anında adamı buluyorlar, çocukları öteki kadınla birlikte bir arabaya atıp getiriyorlar.
Bütün bu işler olurken, yani kadın öndeki ekip ile pazarlığı sürdürürken, arkadaki ekip yavaşça Kemer'in üzerine çıkıp, zaten gücü iyicene tükenen kadını yakalıyor. Orada bir süre öylece kalıyorlar.

Kadın direnmiyor artık. Sadece sarı çiçeklere bakıyor. Çiçeklere mi, çocuklarına mı? Uzatmayalım, işin tadını kaçırmayalım. Gerçek bir intihar vakasını allayıp pullamayalım. Trafik tıkalı olduğu için babayı, çocukları ve öteki kadın ile babanın bir iki arkadaşını getiren minibüs, ötelerde bir yerde kalmış. Bunlar inip yürümüşler. Polisler kalabalığı yarıyor, oracığa bir meydan açıyor.

Meydana giren çocuklar o tiz çocuk sesleri ile Kemer'in üzerinde gördükleri annelerine sesleniyor; kadın bu seslerle birlikte yeniden can buluyor. Kollarına giren polislerle yürüyüp ileride bir yerde Kemer'den iniyor, meydana kadar geliyorlar.

Çocukların anaya, ananın çocuklarına sarılması gözler yaşartıyor.

Alkış, alkış, alkış... Mutlu son.

Mutlu son bu kadarlıkla kalmıyor. Meğer bu kadın ve kocası hatta öteki kadın Roman vatandaşlarımızdanmış. Adamın arkadaşları adam gibi müzisyen. Bir anda klarnet, keman ve darbuka devreye giriyor. Meydanı oynak bir hava dolduruyor.

Gam gitti, neşe yeniden buldu can, misali.

Aklınız almaz ama, olmaz olmaz demeyin. İntihara kalkışan kadın ile öteki kadın karşılıklı oynuyor, göbek atıyor.

Ooooo.....
Sen yana ben cama

İkimizin resmini
Çıkarsınlar yan yana

Polisler, itfaiyeciler, kalabalık içinden dayanamayıp kendini meydana atan gençler, caddeden çıkıp yan taraftaki parkın çimenlerine doğru oynayarak geliyor. Trafik yeniden açılıyor ve herkes arabasına biniyor. Geride Kusturica filimlerini aratmayacak görüntüler, sesler, anılar kalıyor.

Yol boyu her şeyi bir yana koyup senaryoyu tamamlamaya çalışıyorum.
Medya mensupları artık medyatik olan bu çifti mutlaka görüntülemiştir. Akşam televizyona çıkacaklar. Eş, dost, bütün mahalle, bütün ülke onları seyderecek. Macera günlerce dilden düşmeyecek. Ertesi günkü gazetelerde kadın, adam ve çocukların resimleri yan yana basılacak. Kadın fotoğrafı dikkatle keserek çerçeveciye götürecek. Bu güzel resmi odasına asacak. Ömrünün en güzel hatırası. Gelen komşular bu fotoğrafı görünce "Bu ne kız?" diyecekler. O da öteki kadına aldırmayarak "Ömrümün en güzel hatırası" diyecek.

SON İKİ YAZ

Kırk yıldır İstanbul'un kenar semtlerinden birinde bakkallık yapan Osman Efendi, ara sıra dükkânda yalnız kaldığında elini çenesine atıp, karşı duvara asılı resme dalıp dalıp gidiyor. İçinden hep aynı cümleyi tekrarlıyor "Ellerde ne köyler, ne memleketler var be!"
Sonra resimdeki köyde olduğunu hayal ediyor. Ön planda yemyeşil bir çayır var, çiçeklerle donanmış. Üzerinde besili inekler otluyor. Cins inekler bunlar, her biri yirmi otuz kilo süt verir yani. Yan tarafta bir dere, billur gibi temiz suyu ile çağlayarak akıyor. Dere kenarında kavaklar, dallarını suya eğmiş salkım söğütler.

Çayır uzaklardaki ormana kadar uzanıyor. Ormanın gerisinde bir yalçın dağ. Dağın yamaçlarında, tepesinde kar. Bu dere mutlaka o kar suyundan besleniyor. Buz gibi olmalı, içinde alabalıklar oynaşmalı.

Derenin üstünde bir tahta köprü. Köprüden geçen yol tarlalar arasından kıvrıla kıvrıla uzakta kırmızı kiremitli damları beyaz minaresi ile görünen köye gidiyor.
Yol kenarında sebze bahçeleri, köye yakın meyve bahçeleri.
Bu bir köy değil canım; cennet, cennet. Üzerinde mavi gök, gökte beyaz bulutlar.

Bir süt firmasının afişi bu. Her şey abartılı, bütün renkler göz alıcı. Osman Efendi bu büyütülmüş kartpostalı gerçek sanıyor, cami cemaatından bazılarına soruyor: "Yahu şu köyü gören, tanıyan var mı?" diye.

Yazın nemli sıcağında elindeki sineklik ile ara sıra muşamba kaplı ahşap tezgaha konan sinekleri avlarken "Şimdi şu derenin kenarında olmak vardı. Ayakları suya salıp oturmak vardı" diyor ve içini çekerek "Bizimkisi de hayat mı be!" diye bezginleşiyor.
İki çocuk giriyor içeri ellerindeki bozuk paraları tezgaha bırakarak biri ciklet, öteki gofret alıyor.

O gün çırak gelmemiş, Osman Efendi dükkânı kapayıp namaza gidememişti. Küçük mescidin birkaç ihtiyardan oluşan cemaatı dağılmış, bir ikisi dükkâna uğramış; yoğurt, ekmek, toz şeker alıp

çıkmışlardı. Son gelen müşteri zeytin sordu, Osman Efendi "Yok" dedi. "Bir teneke vardı ama tükendi." Müşteri "Yine gelecek mi?" diye sordu. Osman Efendi "Hayır" dedi; "Ondan yok ama, başka zeytin var." Müşteri istemedi, çekip gitti.

En son bastonuna dayanarak, oflayıp-puflayarak Hacı Veli geldi. Selâm verip tezgahın karşısındaki beton kolona dayalı plastik sandalyeye çöktü.
Bir zaman aksırıp-tıksırdı. Mendili çıkarıp ağzını, burnunu, sakallarını sildi. Bronşiti vardı. Kırk yıllık sigara tiryakiliğinden kalma bir de öksürük. Neden sonra nefesi normale döndü.

Hacı Veli önce kapıcılık, sonra kapıcılığı karısına-kızına yaptırarak kendisi yakındaki bir mektepte müstahdem olarak çalışmış. Emekliye ayrıldıktan sonra Hacca gitmiş, dönüşte kapıcılığı da bırakarak kendi gecekondusuna yerleşip emeklilik günlerini ibadetle geçirmeye durmuştu. Nasılsa çocuklar evlenip gitmiş, evde bir Köroğlu bir Ayvaz kalmışlardı.
Osman Efendi'nin komşusuydu.
Osman Efendi Orta Anadolu'dan, Hacı Veli Ege'den. Nisan ortalarında köyüne gider, kasım sonu dönerdi. Zeytinlerini çok överdi. Şu yukarıda bahsi geçen bir teneke zeytini denemek için getirmiş, zeytin kapışılmıştı. Osman Efendi bu işe şaşırmıştı.

Ne zeytindi ama.
Hacı Veli Osman Efendi'nin duvardaki resme dalıp dalıp gittiğini gördükçe kendi köyünden laf açıyor, Osman Efendi'yi köye davet ediyor, kendi köyünün en az resimdeki köy kadar güzel olduğunu söylüyordu.

Bu söylemini bir süre sonra geliştirdi ve Osman Efendi'nin beynine girdi. Artık şöyle diyordu: "Yahu Osman, ömrün şu dükkânda geçti. Bir gün yüzü görmedin. Bizim artık bir ayağımız çukurda. Gel etme eyleme şu dükkânı devret, sana bizim köyden bir yer alalım, bari şu dünyada iki gün rahat et."

Osman Efendi heyecanlanıyor, düşünüyor, tereddüt ediyor, sonra Hacı'ya dönerek: "Olur mu be Hacı! Yapabilir miyiz? Benim Bağ-Kur maaşı yeter mi? Bu dükkânı kim devralır? Alırlar mı?" diye soruları sıralıyordu.
Dükkâna alışkındı. Ömrü orada geçmişti. Böyle alışkanlıkları olan; hayatta bir mekana, bir işe alışmış olan kolay kolay adım atamaz. Hayatını değiştiremez. Cesareti yetmez.

Ancak Hacı Veli işin ucunu bırakmadı. Dükkâna birkaç alıcı getirdi. Adamlar bayağı iyi para teklif ettiler. İşte o zaman Osman Efendi'ye biraz cesa-

ret, biraz güven geldi. Kurulu düzenini bozmaya, mağarasından çıkmaya karar verdi.

İki evladı vardı. Biri kız, öteki oğlan. İkisi de evli idi. Oğlunun evi vardı. Onun derdi araba. Damadı bir kooperatife girmiş, kooperatif bitmiş, yönetim her daire sahibinin evini istediği gibi döşemesine karar almış, dört duvar teslim etmişti. Eh, evin içine dışından fazla para lazım. Damat ucuzundan bir şeyler alır döşeriz dedikçe kızı sinirleniyor; en iyi mutfak takımını, en iyi banyoyu istiyordu. Kızı uçtum akıllı. Damadın aklı başında, bunu idare ediyor; yoksa çoktan çıngar çıkmıştı. Eh, arada iki de çocuk var.

Hacı Veli'nin karısı kalp hastası. Arada bir kontrole geliyorlar. Yaz günü şehirde bulunmalarının sebebi bu. Kadının tahlilleri yapılıyor. Neticeyi alınca gidecekler.

Veli sonunda Osman Efendi'yi razı etti. Osman ev halkına "Yahu şu zetin işi iyi. Hacı Veli ile gidip bir bakacağım. Olursa toptan bir parti getiririz. Ben gidiyorum. Çırak dükkânı idare eder, akşam oğlan hesabı alır artık" dedi. Karısının "Çabuk dön, oralarda oyalanma" lafına aldırmayarak ufak valizini hazırlayıp gitti.
Gitmeden önce dükkânı devretmişti. Yeni sahipler

on beş gün sonra gelip teslim alacaktı. Kimselerin haberi yoktu.

Hacı Veli'nin köyü anlattığından da güzelmiş. Her yan yeşil. Her yan sebze-meyve. Serin mi serin. Cami'nin altından bir su akıyor. Su değil can suyu mübarek, bir değirmen döndürür. Billur gibi duru ve soğuk. Eğil avuç avuç iç, tertemiz. Caminin etrafı ve su boyu ulu çınarlarla kaplı. Bu çınarlardan ikisinin arasına, camiye yakın olanına bir ahşap kerevet yapmışlar. Yüzü suya dönük. Kerevete kurulup ezanı bekleyen cemaat, çaylarını içip sohbet ediyor, bazıları alçak iskemlelere çöküyor, birlikte suyun sesini dinliyorlar.
Yahu bu ne güzelliktir.

Osman Efendi bir de kendi köyünü düşündü. Orta Anadolu'da, bozkırın ortasında, güneşin altında, ot yok, ağaç yok. Göz alabildiğine uzanıp giden susuz tarlalar.

Burası öyle mi ya! Cennetten bir köşe.

Bir İsveçli mühendis burayı görmüş, bayılmış. Camiye yakın bir yer almış, dört başı mamur bir ev yaptırmış. Öyle ki tavuk kümesine, köpek kulübesine kadar her şey var.
Ama bu dünyada nasip diye bir şey var.

Mühendis evi, bahçeyi tamam ettiği sırada kötü haber gelivermiş. Mühendisin İsveç'te olan karısı kanser olmuş, hastaneye kaldırmışlar. Adamın bütün hevesi, neşesi sönmüş. Ne köyü, ne evi görecek hali kalmamış. Hemen memlekete dönmek istediğinden, muhtara vekalet vererek "evi sat" demiş. Muhtar, Hacı Veli'nin bacanağı. Boş kalmasın diye o yıl mühendisin bahçesine zerzevat ekmişler.

Muhtar'la Veli, Osman Efendi'ye evi gösterdiler. Fiyatı uygun, hatta sudan ucuz. Osman Efendi evi gördü pek sevdi. Hiç duralamadan "Tamam alıyorum" dedi. Muhtar İsveç'e telefon etti, mühendisten olur aldı, birlikte tapuya gidip işi bitirdiler. Muhtar parayı İsveç'e gönderdiğinde mühendisin eşinin vefat haberini de almış.
Yalan dünya.

Evin içi döşeli.
İğneden ipliğe ne istersen var. Hepsi gıcır gıcır, yeni. Zemin ahşap döşeli. Mutfak, banyo, çay kaşığından kahve fincanına kadar hazır. Yatak odası, oturma odası, balkon cillop gibi. Yani aga, çantanı al, gir, otur. Osman Efendi'ye var ömründe bir piyango vurdu ki bu kadar olur yani.
Tapuyu koynuna koyduktan sonra camiye varıp bir şükür namazı kıldı. Sonra kalkıp eve telefon açtı.
Karısı "Sen bizi ahir ömrümüzde köy başında sefil

mi edecen? Niye böyle gizli iş yaptın, hiç yapmazdın." diye epeyce ağladı.

Oğlan da, kız da, bekledikleri para uçuverince dellenmişler ki, babalarına demedik şey bırakmadılar. "Bizim böyle babamız yok" deyip küstüler.
Osman Efendi hiç oralı olmadı. Kulağının üzerine yattı. Et ucuz, ekmek bedava. Bunlarda bir âdet var, her evin bahçesinde bir fırın bulunuyor. Haftada bir kadınlar fırını yakıp koca koca ekmekler çıkarıyor. Bir hafta Muhtar, bir hafta Hacı Veli Osman Efendi'nin ekmeğini getiriyor. Yağ, peynir, süt, sebze-meyve gırla.
Osman Efendi keyfince yaptı yemeğini, afiyetle yiyip oturdu bir zaman. Muhtarın kızı çamaşır makinasını, bulaşık makinasını nasıl kullanacağını öğretmişti. Banyodaki şofbenden mutfağa da sıcak su geliyordu.

Osman Efendi hayatında çek-senet-şeker-çay-sigara-salça-makarna-margarin düşünmeden; alacak-verecek hesabı yapmadan yaz günü serin havada deliksiz uyku çekiyor; gündüzleri bahçe ile uğraşıyor, camiye cemaata devam ediyordu.

Oh be! Dünya varmış.

Yaz geçti, güz geçti, kış geçti.

Bir zaman zarfında Osman Efendi'nin karısı bir kez telefon açtı. Osman Efendi dilinin döndüğünce köyü, çevreyi, evi, bahçeyi ballandırarak anlattı. Kadın yumuşadı. "Bu yaz geliriz belki" dedi, "Kendine iyi bak."
Bakıyordu canım. Burada zaten öyle ahım-şahım kış olmuyordu. Temiz hava, temiz gıda, bol muhabbet, bahçede hareket olunca Osman Efendi canlanmış, yüzüne kan gelmişti.

Bahar erişip fidan dikimine sıra gelince Osman Efendi Muhtar'ın oğlunu da yanına alıp, köylünün verdiği fidanları bahçeye usulünce dikti. Ceviz, dut, mürdüm eriği, üç çeşit armut, üç çeşit elma, vişne, kiraz, hatta kızılcık.
Mühendis evin girişine güzel bir taraça yaptırmıştı. Taraçanın dibine iyi cins bir asma diktiler. Sonra güller, çiçekler, çayır. Osman Efendi taraçaya kurulup çayını yudumlarken gülümsüyordu: "Gelsinler de ev görsünler. Bizimkinin yanında bu, saray saray."

Küskünlük fazla devam etmedi.
Kız da, oğlan da evi merak ediyordu. Anaları bire bin katarak anlatmıştı. Ayrıca onca yıllık kocasını özlemişti.

O yaz cümbür cemaat geldiler. Çok şükür herkese yatacak yer de var, yiyecek de.

Köy denize yakın.
Sık sık minibüs kalkıyor.
Oğlanla gelin, kızla damat, torunlar iyi bir deniz keyfi yaptılar.
Geceleri serin serin yattılar. Gündüzleri çocuklar bahçede koşup oynadı. Kadın desen Osman Efendi'nin yetiştirdiği sebzelere bayılmıştı. Fasulyeden domatese, domatesten maydanoza gidip geliyordu.

Akşamları taraçada karşı tepelere bakarak hafif esen serin yel altında çaylarını içtiler, babalarına: "Affet bizi baba, valla akıllı adamsın, şu cennet gibi yeri aldın bizi de memnun ettin. Hayatımızda böyle bir tatil yapmamıştık. Beş yıldızlı otele gitsen böyle rahat edemezsin yani" dediler. Osman Efendi: "Yatın kalkın Hacı'ya dua edin. Bu ev onun sayesinde alındı. Bana kalsa ohooo!.. Ben neyim ki ya! Gözümü açtım bakkal dükkânı, kapayacağım bakkal dükkânı. Biz ömrümüzde dünya mı gördük?" diye işin asıl sahibine işaret ediyordu.

Çocukların tatili bitti, evlerine döndüler. Osman Efendi karısıyla beraber ömrünün en güzel sonbaharını, en güzel kışını geçirdi. Soba üstünde kestane kebap, mısır patlağı bile yaptılar.
Çocuklara pekmez, reçel kaynattılar. Sebze kurusu gönderdiler. Kış boyu peynir, taze tereyağı, hatta oranın ekmeğinden bile gönderdiler.

Çocuklar seviniyordu.
Oh be! Ekmek elden, su gölden.

Osman Efendi karısına: "Artık buralı olduk hatun. Allah gecinden versin bana bir şey olursa cami yakın, hemen arkası mezarlık oraya defnedersiniz." diye vasiyet etmiş, kadın endişelenerek, "O nasıl söz efendi, ağzından yel alsın." demişti.

İkinci yaz ilkinden daha tatlı, daha mutlu geçmişti. Osman Efendi'nin diktiği fidanlar nişan vermişti. Vişnenin, kirazın dallarını eğip çocuklarının tatmasını sağladı.
Kendi diktiği fidanlar meyveye durmuştu, bundan daha güzel ne olabilirdi.

Yaz bitti. Güz bitti.
Rüzgâr kuru yaprakları alıp gitti.
Osman Efendi caminin yanındaki kerevete oturmuş, çayını yeni bitirmiş, ağzında dualar ile akıp giden suyun sesine dalmış iken ruhunu teslim etti.

Kimse farkına varmadı.
Cemaattan biri uyuduğunu sanarak omuzuna dokunup, "Haydi Osman Efendi ezan okundu" deyince iş anlaşıldı.
Vasiyeti üzerine köyün mezarlığına defnedildi.
Çocuklar, "Burada yapayalnız ne yapacaksın" diye-

rek analarını alıp, kapıları kilitleyip şehre döndüler.

Bir kaç ay yas içinde geçti. Köyün lafı edilmedi. Bir gece bütün aile bir arada iken oğlan, "Eh, vaktidir." diyerek söze başladı.
Evet çok güzel bir yerdi köy, çok iyi vakit geçirmişlerdi ama...
Oğlan bıraktı sözü, kız aldı. Gelin ile damat karışmıyor, anaları sessizce ağlıyordu.
Her yaz bir aylık izin için o sermaye orada yatıversin, işte bu hiçbirinin işine gelmiyor.
Anaları gözlerini silip "Ben karışmam, benim bir ayağım çukurda, nasıl istiyorsanız öyle yapın" deyince hepsi ferahladı.
Ertesi gün damat ile oğlan Hacı Veli ve Muhtar'a haber salarak evi satacaklarını bildirdiler.
Hacı "Yapmayın, etmeyin, baba yadigârıdır, fidanlar meyveye durmuştur, ileride ne yaptık biz diye dizinizi döversiniz" şeklinde çok diller döktü ama olmadı.
O zaman lafı şöyle bağladı: "Madem ısrar ediyorsunuz, baharı bekleyin, o günlerde fiyatı epeyce artar." dedi.

Beklediler.
Hacıdan haber geldi, eve müşteri çıkmış.
Oğlan ile damat gidip evi sattılar.
Aldıklarının beş misli fazlasına gitmiş, bayağı kâr etmişlerdi.

Oğlan arabayı aldı.
Kızı ile damat, kooperatif dairelerinin içini döşediler. Analarının gecekondusunu ihmal etmeyip, çatıdan döşemeye her şeyi yenilediler. Bir de kombi taktırıp analarını odun-kömür-soba derdinden kurtardılar. Bütün bunlar yapılırken kadının bir yanı ağlıyor, öte yanı gülüyordu.

İnsanoğlu işte, ölenle ölünmüyor.

Yaz geldi.
Oğlanda da, kızda da tatile çıkacak kadar para kalmıştı. Köyü hiç akla getirmeyip, deniz kenarında epeyce meşhur bir beldede on günlüğüne pansiyon tuttular.
Anaları, "Siz gidin, benim ne işim var oralarda" demişti.
Osman Efendi köydeki evin bir fotoğrafını çektirip büyütmüştü. Kadın ev tamir edilirken fotoğrafı sedirin karşısındaki duvara astırmıştı.
Yatsı namazını kıldıktan sonra eline bir iş alıyor, sedire oturuyor, işini görürken ara sıra başını kaldırıp duvardaki fotoğrafa bakıyordu.

Ne güzel geçmişti son iki yaz.

ALLAH BES!

Elleri pantolon cebinde, başı önünde, patlak pabuçları ile divane-misal yürüyor. Saç-sakal birbirine karışmış.
Arkasından bir ses:
– Yaşar! Aslan Yaşar!
Duymuyor.
Ses yaklaşıp yükseliyor:

– Yaşar! Lan, Yaşar!

Ne dediğini anlamıyor ama sese dönüyor. Göbekli başı kabak bir adam, gülerek ve yuvarlanarak kendine doğru geliyor. Gelmesi ile kalmayıp, sarılıyor, kucaklıyor. Sonra biraz geri çekilerek:

– Bu ne hal lan!

Adamın yüzüne tirene bakar gibi bakıyor. Kim bu!

– Haa! Tanımadın. Tabii tanımazsın. Aradan yıllar

geçti. Ben Aykut, Şişko Aykut. Çankırı... Ortaokul.

Çankırı nerede?
Burası neresi?

Başı kabak, şişman ve terli adam koluna girip onu az ilerideki markete doğru sürüklüyor. Sürekli konuşuyor:

– Kapının önündeydim. Şöyle bir nefesleneyim demiştim. O sırada geçiverdin. Ulan ben bu herifi tanıyorum, tanıyorum ama nereden? Hafıza derler buna aslanım, boşuna mektep okumadık. Yaşar bu, dedim. Aslan Yaşar. Hayatımı kurtaran çocuk.

Bir şeyler demek lazım. Ne hayatı?

– Kusura bakmayın, dalmışım. Ne hayatı? Ben, şey, çıkaramadım hâlâ.

Öteki pür neşe. "Çıkarırsın, çıkarırsın." diyerek Yaşar'ı marketten içeri sokuyor. Sonra doğru çekme kattaki odasına.
Geçerken görevlilerden birine:
– Bize iki döner, ayran, salata kap gel, diyor.

Çok şey anlatıyor.
Çankırı'ya çocukluk günlerine dair. O anlattıkça

Yaşar dalgınlıktan sıyrılıyor, bazı sahneleri hatırlıyor. Evet, evet, Çankırı. Orta ikide terk ettiği ortaokul.

– Sen şimdi unuttun tabii. Üç kişi beni araya alıp dövmeye başladılar. O sırada okulda inşaat vardı. Bahçeye bir kireç kuyusu açmışlar. Beni sürüklediler, kuyuya atacaklar. Çok korktum, çok. İnan altıma işedim. Bağırıyorum, feryat ediyorum kimse yardıma gelmiyor. Bir ara "Bırakın çocuğu lan!" diye bir nara duydum. Sanki yer-gök sarsıldı. Beni dövenler durdu, baktılar sen geliyorsun. Aslan Yaşar geliyor. Kim karşı koyabilir. "Yaşar geliyor lan, kaçın" diye tabanları yağladılar. Ben yığılıp kalmışım. Yığılıp kaldığım yerden sana bakıyorum. Sen o zamanda böyle zayıftın. Ama sırım gibi. Allah sana bir güç vermiş işte. Güreşirdin. Tuttuğunu çalardın yere. Senden çekinirlerdi. Gözü kara olur bir adamın ama bu kadar olur. Kalıbına bakmaz, üç beş demez girişirdin. Bu yüzden "Aslan Yaşar" takmışlardı adını. Unutulur mu. Okul bir yana, sen bir yana. Aldığın madalyanın haddi hesabı yoktu. Beden hocası seni genç milli takıma götürecekti. Neyse. Gelip beni kaldırdın. Burnum kanamış, birlikte çeşmeye gidip yıkadık.
Unutur muyum hiç.
Hayatımı kurtardın.

Döner, ayran geldi. Yaşar aç kurt gibi saldırdı. Günlerdir yarı aç, yarı tok dolaşıyordu. Sildi, süpürdü; üstüne de ayranı içti.
Oh! İşte şimdi hatırladı Aykut'u. Şişko Aykut. O zaman da böyle şişman, kırmızı yanaklı, sevimli bir oğlandı.

– Bura senin mi?

Aykut yemeğe dokunmamıştı. Yaşar yesin diye, o da ucundan kıyısından bir iki lokma almıştı.
– Evet, bundan üç tane daha var. Bir zincir yapacağım. "Aykut Marketler Zinciri."
Yaşar'ın aklı almadı. Zincir ne demek ya?

– Senin baban Defterdar idi.
– Bir de ablan vardı.
– Seval. Evlendi, çoluk çocuğa karıştı. Şimdi Yalova'da.

Aykut sigara yakmıştı, Yaşar'a da tuttu. Yaşar almadı, "İçmiyorum" dedi. O zaman Aykut zile bastı, gelen görevliye çay söyledi, döndü:

– Ee! Sen neler yaptın?

Yaşar'ın başı öne düştü. Yere bakarak konuştu:
– Babam ölünce...

– Evet.
– Sağda solda çalıştım biraz. Sonra İstanbul'a geldim, evlendim. Çocuk da var. Ama dikiş tutmadı. Para yok, diploma yok, iş yok. Aylardır işsizim.

Aykut'a bakarak acıyla gülümsedi:
– Vasıfsız bir adam.

Aykut duygulanmıştı:
– Vay be! Talihsiz kardeşim. Ee!.. Şimdi?
– Şimdi ne?
– Yine işsiz misin?
– Dedim ya işsizim.

Yaşar artık kendini tutamayıp boşaldı.
– İş bir yana. Resmen açız. Gidecek bir kapı yok.
Aykut nemlenen gözlerini elinin tersi ile sildi. Yaşar'ın başı önünde.

– Bak şimdi Aslan kardeşim. Sakın yanlış anlama. Ben de senin bir kardeşin sayılırım. Bak, sakın onur meselesi yapma.

Yaşar başını sertçe kaldırdı:
– Onur mu kaldı Aykut. Bitmişim, görüyorsun.
– Ben de onu diyecektim. Ev.
– Kira, kaç aydır veremedik.
– Anladım.

Aykut çekmeceden bir zarf alıyor. Arkasını dönüp kasayı açıyor. Zarfa saymadan epeyce para koyuyor, sonra kasayı kapatıyor. Zarfı Yaşar'ın önüne bırakıp:

– Bu parayı lütfen kabul et. Ananın ak sütü gibi helal olsun. Kira borçlarını, acil ihtiyaçlarını giderir.

Yaşar büyülenmiş gibi Aykut'un yüzüne bakıyor. Hiçbir şey demeden zarfı alıp cebine koyuyor.
Artık Yaşar'ın konuşmaya mecali yok. Birlikte kalkıyorlar.
Bir market arabası alıyorlar.
Un, et, yağ, şeker, bakliyat, çay, artık önlerine ne gelirse; deterjandan sabuna. Bir araba doluyor, bir araba daha. O da doluyor, meyve-sebze. Bir evin ihtiyacı biter mi dersiniz.
Bitmez. Üçüncü araba da doluyor. Hepsini dışarı çıkarıp marketin kamyonetlerinden birine yüklüyorlar.

Sonra iki arkadaş birbirine dönüyor. O zamana kadar ağzını bıçak açmayan Yaşar birden atılıp Aykut'un boynuna sarılıyor. Sarılmakla kalmayıp koca adam hüngür hüngür ağlıyor.
Aykut "Yapma Yaşar, yapma kardeşim, topla kendini" diye diye arkadaşının kollarından sıyrılıyor. Sonra onu omuzlarından tutarak:

– Hadi, doğru eve. Bak unutma, bir ihtiyacın olursa ben buradayım.
Yaşar ona bir kez daha bakıyor, içinden "Yarabbi seni sevmeyen, senden korkmayan kâfirdir" diyor.

Arabaya biniyor.

Yol boyunca kendinde değil. Böyle şeyler filimlerde olur diyorlar. Halt etmişler. İyilerin sonu gelse kıyamet kopar.

O gittikten sonra Aykut bir süre kamyonetin ardından bakıyor. Yaşaran gözlerini siliyor. Yüz yirmi kiloluk koca gövde elli kiloya indi sanki. Tüy gibi hafifledi. İyilik sardı her yanını, onu yeryüzünden kaldırıp gökyüzüne doğru götürdü. İçi bir tuhaf oldu. Çok neşelenmişti. Markete girerken "Bu işte bu!.." diyordu. "Para senin köpeğin olsun be Yaşar. Cenab-ı Hak seni bana gönderdi. Gönderdi ki bir kalbim olduğunu bileyim. Bundan öte ne var? Ne olabilir?"

Kapı kilitli idi.
Fatma komşuya gitmiş galiba.
Şoförle beraber getirdiklerini eve taşıdılar. Yaşar adama "Allah razı olsun, Allah ne muradın varsa versin" diye dua etti. Adam mahçup "Vazifemiz abi" dedi ve gitti.

O gittikten sonra Yaşar eve girip kapıyı kapadı. Şuraya, buraya bıraktıkları paketlere baktı, sonra sedire uzandı. Biraz nefeslendi. Yan dönüp duvardaki aynaya daldı. Ayna ile çerçevenin arasına oğlu Ömer'in fotoğrafını sıkıştırmışlar. Afacan, mavi gözlerini parlatarak gülüyor. Dünya tatlısı. Gözü bir ara fotoğrafın yanına iliştirilen kâğıda takıldı.

Bu ne?
Bu kâğıt ne? Ne arıyor orada?

İşkillendi. Kalkıp aynaya gitti, buruşuk kâğıt aldı. Üç satır yazı:

"Yaşar ben anneme gidiyom.
Sakın beni arama.
Bu son."

Kağıt elinde öylece kaldı. Aynaya baktı. Çökmüş bir adam. Saç-sakal birbirine karışmış. Sonra döndü; odayı, koridoru, mutfağı dolduran poşetlere, torbalara, paketlere göz gezdirdi.

İçini çekti. "Ya Allah!" dedi. Canlandı. "Evet bu son, ama artık ayrılmak yok" diye neşelendi. Bir kez daha aynaya bakarak: "Önce bir tıraş olmalı, sonra Aykut'un verdiği takım elbiseyi, gömleği

giymeli. Kıravat bile takacağım lan. Var mı gerisi."

Fatma çok darlandığında anasına giderdi. Asaleti olan bir kadındı. Kan tükürür, kızılcık şerbeti içtim derdi. Yaşar'ı severdi. Ama insanoğluyuz hepimiz. Hepimizin bir dayanma gücü var. İnsan bir yerde pes ediyor işte.
Anası yalnız yaşıyordu. Bir emekli maaşı var, bir de evi. Bir tas sıcak çorba yani.

Elbiseyi giydi, kıravatı taktı, yeni ayakkabılar ile berbere gitti. Tıraş bitince şöyle bir baktı kendine. "Oh be!" dedi. "Adama benzedik."

Berberden çıkınca telefona sarıldı:
– Notunu aldım Fatma. Haklısın. Böyle gitmeyecek. Oğlanı al, sahildeki çay bahçesine gel.
– Konuşacak bir şey yok. Bitti.
– Tamam. Kabul. Nasıl biteceğini konuşalım.

Sessizlik. Sonra Fatma'nın kırılmış, titrek sesi.
– Olur.

Karşılıklı oturdular. Yaşar önce "Baba, baba" diye kucağına atılan Ömer'i öpüp kokladı, gözleri yaşardı, kendini tuttu. Ömer'e çikolata verdi. Oğlan hırsla kağıdını yırtıp yemeğe başladı. Fatma'nın dili tutulmuş. Yaşar'a öyle bakıp duruyor. Ne di-

yeceğini bilmiyor. Korku, heyecan, sevinç, şüphe. "N'olmuş bu adama böyle. Allah göstermesin hırsızlık falan mı yaptı. Çikolata almış. Parayı nereden bulmuş?"

– Sana sürprizim var Fatma. Eve kadar gidelim. Sonra istersen geri dön.

Dedik ya, Fatma şaşkın. Eli, ayağı titriyor. Munis biri. Kocasını seviyor. Yuvası yıkılsın istemiyor. Sürprizmiş. Ne acaba?
Çaylarını içtiler. Ömer çikolatayı bitirdi. Anası ıslak mendil ile ellerini, ağzını sildi. Sonra:
– İyi, gidelim bakalım, dedi.

Kalktılar. Yaşar bir taksi çağırdı.
Fatma buna da şaştı.
– Otobüse binseydik, falan diye geveledi.
Yaşar gururla dikti başını:
– Biz de bir adamız yani, taksiye binemez miyiz?

Bindiler. Az sonra evdeydiler.

Fatma şaşkınlık, korku, heyecan, şüphe ve sevincini katmer katmer arttırarak, hiçbir şey söylemeden paketler, poşetler arasında dolaştı. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi atıyordu.
Sedirin üzerinde kendisi için alınmış iki elbise, bir

pardesü, iki çift ayakkabı vardı. Eşarp, çorap, çamaşır. Ömer'e giysiler, oyuncaklar.

O öyle odadan koridora, koridordan mutfağa dolaşırken, Ömer paketleri karıştırırken, Yaşar bir sandalyeye kurulmuş, bacak bacak üstüne atmış, bir sigara yakmıştı.
Aykut'un verdiği paraları masaya yaymıştı. Fatma döndü dolaştı, en son paraları gördü. Boğazı kurumuştu, sesi zor çıktı:

– Nedir bunlar? Nerden aldın?
Yaşar sediri işaret etti.
– Otur, rahatla, hatta bir bardak su iç, hepsini anlatacağım.
Fatma gerçekten su içti. Sakinleşip oturdu.

Yaşar olup bitenleri ağır ağır anlattı. Sonuna yakın Fatma ağlamaya başladı. Yaşar dayanamadı, gidip karısına sarıldı, o da ağlıyordu.

Ömer'in umurunda değildi. Bir salatalık bulmuş yeni çıkan dişleri ile kemirmeye başlamıştı.
Bir zaman sonra Yaşar markette Güvenlik Görevlisi oldu. Sigortalı. Ömer artık yürüyordu. Akşam babası işten dönünce düşe kalka koşup boynuna atılıyordu. Babası her akşam ona bir şeyler getiriyordu.

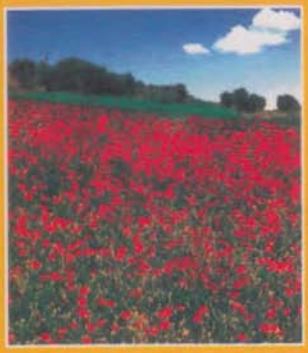
Fatma evi terk etmeden önce bir teneke kutuya dikerek pencere önüne koyduğu camgüzelinin bir sabah sessizce açtığını gördü.
İçi pır pır etti. Gidip parmağının ucu ile çiçeğe dokundu. Bu ufacık çiçeğin kırmızıya çalan pembesi bütün evi ışığa boğmuştu.

Allah bes!

HAYAT GÜZELDİR

mustafa kutlu

dergâh yayınları hikâye

ISBN 978-975-995-235-8

Kapak fotoğrafı: Halit Ömer Camcı